

Vysoká škola ekonomická v Praze

Národohospodářská fakulta

Hlavní specializace: Národní hospodářství

**ANALÝZA HOSPODÁŘSKÉHO VÝVOJE
ZEMÍ BRICS V LETECH 2007–2015**

bakalářská práce

Autor: Kryštof Berka

Vedoucí práce: Ing. Pavel Procházka

Rok: 2016

Prohlašuji na svou čest, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a s použitím uvedené literatury.

Kryštof Berka

V Praze, dne 30. 12. 2016

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval svému vedoucímu panu Ing. Pavlovi Procházkovi za jeho vstřícný přístup, ochotu, cenné rady a připomínky, které mi pomohly při psaní bakalářské práce. Zároveň bych chtěl poděkovat rodině a svým přátelům za podporu a motivaci v průběhu celého studia.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Zpracovatel : **Kryštof Berka**
Studijní program: **Ekonomie a hospodářská správa**
Obor: **Národní hospodářství**
Název tématu: **Analýza hospodářského vývoje zemí BRICS v letech 2007 – 2015**

Zásady pro vypracování:

1. Cílem bakalářské práce bude zkoumání a analýza vybraných ekonomických ukazatelů jednotlivých zemí patřících do hospodářského společenství BRICS (Brazílie, Rusko, Indie, Čína, Jihoafrická republika), a to za účelem posoudit, zda hospodářská politika těchto zemí vedla ke zlepšení ekonomických ukazatelů v porovnání s vyspělými ekonomikami.
2. Počátkem třetího tisíciletí zažívaly země skupiny BRICS velký ekonomický růst a staly se tak významnými ekonomickými aktéry v globálním měřítku. Sílící postavení tohoto uskupení na mezinárodním poli bylo navíc umocněno příchodem finanční krize vyspělých ekonomik v roce 2008. V posledních letech však země BRICS čelí různým komplikacím ať už v podobě poklesu životní úrovně, vysoké inflace či odlivu kapitálu ze země. Do popředí se tak dostávají názory zpochybňující roli zemí BRICS ve světové ekonomice.
3. Teoretická část se bude s uplatněním metody literární rešerše zabývat vznikem uskupení BRICS a předloží názory autorů, kteří se věnují dané problematice. Dále přiblíží význam, který aktuálně představuje skupina BRICS pro světové hospodářství. Pozornost bude věnována i současnému postavení jednotlivých zemí BRICS ve světové ekonomice.
4. V praktické části bude s využitím metody komparace analyzován ekonomický vývoj zemí BRICS. Analýza ekonomického vývoje se zaměří na vybrané hlavní makroekonomické ukazatele: HDP, míru nezaměstnanosti, míru inflace a další. Na základě předložených dat bude vyhodnoceno, zda význam zemí BRICS ve světové ekonomice roste nebo stagnuje. Data budou primárně čerpána z databáze Světové banky a Mezinárodního měnového fondu.

Rozsah práce: min. 45 normostran

Seznam odborné literatury:

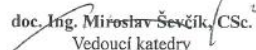
1. AX, Tessa, DE BOER, Marno, DE JONG, Sijbren, KORTEWEG, Rem, POLCHAR, Joshua, POORTERMAN, Annemarie a USANOV, Artur. New Players, New Game?: The Impact of Emerging Economies on Global Governance. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2013. ISBN 978-9089645487.
2. BEAUSANG, Francesca. Globalization and the BRICs: Why the BRICs Will Not Rule the World for Long. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2012. ISBN 978-0230243149.
3. BRICS. The BRICS Report: A Study of Brazil, Russia, India, China, and South Africa with Special Focus on Synergies and Complementarities. 1st ed. New Delhi: Oxford University Press, 2012, ISBN 978-0198085386.
4. STUENKEL, Oliver. The BRICS and the Future of Global Order. 1st ed. Lanham, MD: Lexington Books, 2015, ISBN 978-0739193211.

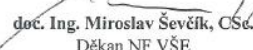
Datum zadání bakalářské práce: říjen 2016

Termín odevzdání bakalářské práce: leden 2017

Kryštof Berka
Ředitel

Ing. Pavel Procházka
Vedoucí práce

doc. Ing. Miroslav Ševčík, CSc.
Vedoucí katedry

doc. Ing. Miroslav Ševčík, CSc.
Děkan NF VŠE

Abstrakt

Cílem této bakalářské práce je hodnocení hospodářského vývoje zemí BRICs v kontextu s vyspělým světem v letech 2007–2015. S využitím ročních panelových dat byl proveden rozbor následujících makroekonomických ukazatelů: hrubý domácí produkt, míra inflace, míra nezaměstnanosti, běžný účet platební bilance a měnový kurz. Důkladná analýza vývoje vybraných indikátorů slouží ke komparaci členských států a je doplněna o srovnání uskupení BRICs s G6. Na jejím základě docházím k závěru, že skupina BRICs jako celek se během sledovaného období dokázala efektivně prosadit v globální ekonomické konkurenci. S přispěním světové finanční krize a prováděné hospodářské politiky jednotlivých zemí se v období 2007–2015 zvýšil podíl HDP BRICs vyjádřený v HDP G6 stabilním tempem růstu o 52 %. Vedle hlavního zjištění umožňují výsledky identifikaci hlavních překážek limitujících pokračování stabilního růstu států BRICs a oblastí, které by naopak mohly k naplnění jejich potenciálu i nadále přispívat.

Klíčová slova: BRICS, Brazílie, Rusko, Indie, Čína, Jihoafrická republika, G6, světová ekonomika, hospodářský růst, makroekonomické indikátory, hrubý domácí produkt

JEL klasifikace: O10, O11, O57

Abstract

The aim of the bachelor's thesis is economic development assessment among and within BRICs countries in the context of developed world during 2007–2015. Based on yearly panel data, an analysis for following macroeconomic indicators was carried out: gross domestic product, inflation rate, unemployment rate, current account on the balance of payments, exchange rate. The profound analysis of selected indicators is instrumental in the comparison of member states and is supplemented by the comparison of BRICs and G6. Based on its evidence, I come to a conclusion that the BRICs as a whole succeeded in establishing as a strong global actor. That has been achieved with the help of global financial crisis, but also with regard to the economic policy implemented in 2007–2015. As a result, GDP of BRICs in terms of GDP of G6 achieved stable growth rate leading to its increase by 52 %. Besides providing main findings, outcomes of this thesis enable to identify main weaknesses and strengths of BRICs economies affecting the prospects for continuance of stable economic growth.

Keywords: BRICS, Brazil, Russia, India, China, South Africa, G6, global economy, economic growth, macroeconomic indicators, gross domestic product

Classification JEL: O10, O11, O57

Obsah

Úvod.....	1
1. Vznik a význam BRICS.....	3
1.1 Vznik BRICS	3
1.2 Charakteristiky jednotlivých zemí BRICS.....	4
1.2.1 Brazílie	4
1.2.2 Rusko.....	5
1.2.3 Indie	7
1.2.4 Čína.....	8
1.2.5 Jihoafrická republika	10
1.3 Společné a rozdílné charakteristiky zemí BRICS	11
1.4 Význam BRICS ve světové ekonomice	13
1.5 Dopady hospodářské krize na státy BRICS	15
1.6 Shrnutí dosavadní literatury	16
1.7 Hypotéza	18
2. Praktická část	19
2.1 Data	19
2.2 Shrnutí důležitých hospodářských událostí a faktorů	20
2.2.1 Finanční krize a hospodářská recese	20
2.2.2 Vývoj indexu Dow Jones.....	21
2.2.3 Vývoj světových cen ropy	22
2.3 Analýza hlavních makroekonomických indikátorů	24
2.3.1 Hrubý domácí produkt.....	24
2.3.2 Míra inflace	41
2.3.3 Míra nezaměstnanosti	45
2.3.4 Běžný účet platební bilance.....	50
2.3.5 Měnový kurz.....	54
2.4 Interpretace získaných informací a shrnutí výstupů.....	58
Závěr	62
Seznam použitých zkratk	66
Seznam grafů	67
Seznam tabulek.....	68
Seznam literatury a datových zdrojů	69

Úvod

Začátkem třetího tisíciletí se skupina BRICS (Brazílie, Rusko, Indie, Čína a Jihoafrická republika) postupně dostávala do popředí světového zájmu. Vzhledem k rychlému ekonomickému růstu, který její členové zažívali, byla mnohými ekonomy považována za budoucí dominantní sílu světového hospodářství. Potenciál zemí BRICS vyvolává diskuse, zda by se mohly v budoucnu stát lidry globální ekonomiky a nahradit tak dnešní nejvyspělejší státy, případně kdy by tato situace mohla nastat. Hospodářská krize, jež vypukla v roce 2008, zdá se přispěla k posílení pozice uskupení na mezinárodní úrovni, jelikož jej patrně nepostihla v takové míře, v jaké dopadla na již plně rozvinuté země.

Vývoj hospodářství států BRICS by měl eventuálně hlavní vliv na globální dění, pokud by skutečně překonaly aktuální vůdce světové ekonomiky a zastoupily jejich pozici. Uvedené téma jsem zvolil s ohledem na jeho aktuálnost v době, kdy dochází k rostoucí aktivitě tohoto uskupení na mezinárodní scéně.

Teoretická část je rozdělena do celkem sedmi kapitol, které na sebe logicky navazují a vytváří podklad a oporu pro navazující praktickou část práce. Jejich součástí je v úvodu základní charakteristika skupiny BRICS, jak ji uvádí autor termínu Jim O'Neill, a její následný vývoj zahrnující připojení Jihoafrické republiky. Dále jsou nejprve samostatně představeni jednotliví členové ze socioekonomického a makroekonomického pohledu a následně uvedeny jejich společné a rozdílné znaky, případně zájmy, na které volně navazuje kapitola věnující se rostoucímu významu uskupení pro světovou ekonomiku, včetně představení základních iniciativ vedoucích k jeho podpoře. Dále jsou zmíněny dopady hospodářské krize, které jsou pro časový rámec práce zásadní. V závěru teoretické části je obsaženo shrnutí současné literatury, na jehož základě dochází ke stanovení hypotézy pro tuto bakalářskou práci.

Stěžejním cílem teoretické části je představení aktuálního stavu poznání ohledně skupiny BRICS, uvedení závěrů autorů, kteří se již danou problematikou zabývali a vytvoření funkční struktury, na kterou se praktická část efektivně odkazuje. Použitá rešerše tištěné i elektronické literatury pochází jak z původních počátků BRICS, tak z konce zkoumaného období, aby její autoři mohli efektivně reagovat na dynamické změny, které nastaly. Závěry, k nimž došli, mohou posloužit pro účely komparace výsledků této práce.

Analýze, jež tvoří stěžejní náplň praktické části práce, předchází vysvětlení metodiky, popis zdrojových dat a uvedení nejpodstatnějších světových událostí a faktorů, na které je v průběhu rozboru odkazováno. Jihoafrická republika již není dále uvažována na základě mnoha různých důvodů.¹ Metoda komparace je užívána nejen ke srovnání vývoje jednotlivých makroekonomických ukazatelů zakládajících zemí BRICs, ale i skupiny jako celku oproti skupině G6 reprezentující vyspělý svět.

Jako hlavní ukazatele byly zvoleny ty, které tvoří takzvaný magický čtyřúhelník a jsou tak pro hodnocení hospodářské politiky a výkonosti ekonomiky nejpodstatnější. Tyto doplňuje měnový kurz, jelikož významně ovlivňuje vnější ekonomickou rovnováhu. Komparace je provedena na základě získaných meziročních panelových dat pro období 2007–2015 a je doplněna grafickou vizualizací. Hlavní důraz je kladen na porovnání statistických údajů a jejich následnou interpretaci. Závěrečná kapitola sumarizuje dílčí výsledky analýzy a zasazuje je do širšího kontextu za účelem naplnění cíle práce.

Stěžejním cílem bakalářské práce je s využitím zvolených makroekonomických indikátorů zemí BRICs formulovat hodnocení vývoje ekonomiky skupiny v kontrastu s vyspělými státy světa v letech 2007–2015, a to za účelem posoudit, zda hospodářská politika těchto zemí kladně ovlivnila zkoumané ukazatele v porovnání s G6. Pro tyto účely byla stanovena hypotéza, která tvrdí, že v průběhu zkoumaného období 2007–2015 došlo ke zvýšení významu zemí BRICs ve světové ekonomice.

Za dílčí záměr si práce kladla, na základě provedené analýzy, identifikovat nejen oblasti skrývající potenciál pro ekonomický růst zemí skupiny BRICs, ale zároveň i hrozby a slabá místa, které naopak představují největší překážky pro dosažení stabilního hospodářského růstu.

¹ JAR se neřadí k původním státům BRICs. Do skupiny se přidala až v průběhu zkoumaného období v roce 2011. Dále velikost ekonomiky JAR (0,4 % světového HDP v roce 2015) nehraje oproti sledovaným deseti největším ekonomikám (BRICs a G6) ve světovém měřítku tak významnou roli.

1. Vznik a význam BRICS

Úvodní část práce představí uskupení BRICS, jehož členové se od počátku třetího tisíciletí řadí k významným ekonomickým aktérům v globálním měřítku. Nejprve se zaměří na podrobnou charakteristiku zmíněného uskupení. Objasní vznik termínu BRICS a vysvětlí jeho složení. Dále popíše jednotlivé státy patřící do BRICS a vyhodnotí jejich hlavní společné a rozdílné prvky. Následně poukáže na aktuální význam uskupení pro světové hospodářství. Stručně nastíní dopady hospodářské krize na zkoumané státy. Poté představí názory jednotlivých autorů na uskupení BRICS a na jeho budoucí směřování. Závěr teoretické části nastolí hypotézu.

1.1 Vznik BRICS

Původní zkratka BRIC byla zavedena a poprvé použita investiční bankou Goldman Sachs (dále již GS) v roce 2001. BRIC představuje akronym, který byl vytvořen kombinací počátečních písmen anglických názvů čtyř zemí, a to Brazílie, Ruska, Indie a Číny. Termín BRIC se jako první objevil v článku *Building Better Global Economic BRICs*, jenž se zabýval rostoucím podílem výše uvedených zemí, zejména Číny, na tvorbě světového hrubého domácího produktu (dále již HDP).² V následujících letech byl termín všeobecně přijat a uplatňován pro označení skupiny těchto čtyř zemí – Brazílie, Ruska, Indie a Číny.

Na základě predikcí investiční banky GS se mají stát zmíněné země do roku 2050 dominantními světovými ekonomikami. GS si pro své studie zvolila tyto státy z důvodu, že patřily k nejrychleji se rozvíjejícím ekonomikám.³ Mezi hlavní dva faktory představující nezbytná kritéria pro zahrnutí do výzkumu patřily velikost jejich ekonomik a potenciál získat díky své velikosti adekvátní postavení mezi klíčovými aktéry světového hospodářství. Druhým kritériem byl požadavek na schopnost udržení a zabezpečení si podmínek pro růst. Tvůrci studie došli k závěru, že ve sledovaném období lze předpokládat u všech zemí BRIC splnění těchto kritérií.

Ačkoli se již od samého počátku studií GS uvažovalo o začlenění Jihoafrické republiky (dále již JAR), nakonec do nich v té době nebyla zařazena

² O'NEILL, Jim. *Building Better Global Economic BRICs* [online]. Změněno 30. 11. 2001. [Cit. 7. 11. 2016].

³ PURUSHOTHAMAN, Roopa, WILSON, Dominic. *Dreaming with BRICs: The Path to 2050* [online]. Změněno 1. 10. 2003. [Cit. 7. 11. 2016].

na základě nízké pravděpodobnosti, že by se svou velikostí dokázala vyrovnat ostatním ekonomikám BRIC, přestože dle autorů disponovala značným potenciálem růstu.^{4, 5}

Označení BRIC nemělo od svého vzniku žádný reálný základ. Toto platilo až do 16. 6. 2009, kdy se uskutečnil summit v ruském Jekatěrinburgu, na kterém státy BRIC oficiálně akceptovaly výhody vzájemné spolupráce a své společné zájmy. První summit lze chápat jako klíčový z pohledu zkoumaného uskupení. JAR byla prvně pozvána na třetí summit, který se uskutečnil v roce 2011 v čínském San-ja.⁶ Došlo tak k rozšíření původního akronymu BRIC na dnešní BRICS.

Mimo dnes běžně používaný akronym BRICS se lze setkat i s dalšími. Jde především o termíny z oblasti marketingu a managementu, které ale nemají kromě rostoucího významu zemí ve světové ekonomice mnoho společného. Lze mluvit o následujících – BRICA (BRIC a arabské země zahrnující Bahrajn, Katar, Kuvajt, Omán, Saúdskou Arábii a Spojené arabské emiráty), BRICET (BRIC, Východní Evropa a Turecko), BRICK (BRIC a Jižní Korea) a BRIMC (BRIC a Mexiko).⁷

1.2 Charakteristiky jednotlivých zemí BRICS

1.2.1 Brazílie

V roce 1500 připluli portugalské kolonizátoři ke břehům současné Brazílie. Odpor původního obyvatelstva pracovat na třtinových plantážích osadníků vedl k dovozu otroků z Afriky. Po třech stoletích portugalské nadvlády se roku 1822 stala Brazílie nezávislým státem. Monarchií zůstala až do roku 1889, kdy se stala republikou. Zároveň došlo ke zrušení otroctví.⁸

S 210 miliony obyvatel⁹ a rozlohou 8 516 000 km² představuje nejlidnatější a zároveň největší zemi v Jižní Americe. Díky své velikosti tvoří velmi rozmanitý stát

⁴ O'NEILL, Jim. *Building Better Global Economic BRICs* [online]. Změněno 30. 11. 2001. [Cit. 7. 11. 2016].

⁵ Podobně jako JAR nebyly do studií z obdobných důvodů začleněny země jako Indonésie, Pákistán, Turecko, či některé státy Blízkého východu, jejichž ekonomiky by se sice mohly stát dostatečně velkými, ale nemusely by naplnit pravý potenciál uskupení BRICS. Z ostatních možných kandidátů bylo možné brát v úvahu pouze Mexiko a Jižní Koreu. K jejich zahrnutí do studií nedošlo z důvodu, že tyto země byly v té době již značně rozvinutější než rivalové BRICS.

⁶ BRICS. *About BRICS* [online]. Změněno 2016. [Cit. 7. 11. 2016].

⁷ LAW, Jonathan. *A Dictionary of Business and Management*. Str. 79.

⁸ WORLD VISION. *Country Profile Brazil* [online]. Změněno 2010. [Cit. 8. 11. 2016].

⁹ WORLDOMETERS. *Brazil Population* [online]. Změněno 2016. [Cit. 8. 11. 2016].

z hlediska klimatických podmínek. Historický vývoj Brazílie zapříčinil velkou kulturní pestrost. Většina současné populace jsou předci evropských kolonizátorů, či afrických otroků. Dominantním náboženstvím je křesťanství s více než 70 % věřících. Zatímco centrem politické moci je vnitrozemská Brasília, hlavním obchodním bodem je město São Paulo. Mezi další významná města patří například Rio de Janeiro, či Salvador. Míra urbanizace dosahuje k roku 2016 velmi vysoké hodnoty 86 %.¹⁰

Brazílii náleží velké bohatství ve formě přírodních zdrojů, které je také spolu se zemědělskými komoditami hlavní složkou exportu země. Podle Tabulky 1.1 zaměstnává zemědělství 15,7 % celkové pracovní síly. Navíc je velmi produktivní a tudíž tvoří základ národního hospodářství. Na druhou stranu průmysl zaostává, což souvisí s nízkými investicemi. Ty tvoří pouze 17,7 % HDP a jde tak o nejnižší hodnotu napříč zeměmi BRICS.

Již od počátku třetího tisíciletí byla Brazílie považována za jeden z nejperspektivnějších rozvíjejících se trhů. Za symbol jejího vzestupu lze považovat pořádání Mistrovství světa ve fotbale 2014 a letních olympijských her 2016 (prvních konaných na území Jižní Ameriky). Nicméně od konce roku 2013 se potýká země s recesí a s ní spojeným růstem nezaměstnanosti a inflace.¹¹

Tabulka 1.1 Brazílská zaměstnanost v jednotlivých sektorech v roce 2014, složení HDP podle jednotlivých sektorů a podle konečného užití v roce 2015

Sektor	Zaměstnanost	HDP	HDP podle konečného užití	
Zemědělství	15,7 %	5,9 %	C	63,4 %
Průmysl	13,3 %	22,2 %	G	20,2 %
Služby	71 %	71,9 %	I	17,7 %
			NX	-1,3 %

Zdroj: Central Intelligence Agency [US], 2016, vlastní zpracování, C = spotřeba domácností, G = vládní výdaje, I = hrubé investice, NX = čistý export

1.2.2 Rusko

Centrálně plánovaná ekonomika bývalého Sovětského svazu (dále již SSSR) stagnovala i v následujících dekadách po vládě Stalina. Změnu nastolil až Michail Gorbačov koncem osmdesátých let 20. století. Zavedením tzv. glasnosti

¹⁰ THE WORLD BANK. *Data: Indicators: Urban population (% of total)* [online]. Změněno 2016. [Cit. 8. 11. 2016].

¹¹ CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The World Factbook: Brazil* [online]. Změněno 1. 11. 2016. [Cit. 8. 11. 2016].

a perestrojky se snažil o reformaci Komunistické strany a provedení ekonomických reforem. Jeho snahy vyústili v prosinci 1991 v nepředvídaný rozpad SSSR a vznik Ruska a dalších čtrnácti nezávislých republik.¹² Navzdory výstupu z izolace a transformaci centrálně plánované ekonomiky na ekonomiku tržní a její následné začlenění do světové ekonomiky, i nadále jsou patrné zásahy státu, které se týkají i soukromého sektoru.

Rusko je se svojí rozlohou 17 098 242 km² největší zemí světa. Nicméně umístění není příliš výhodné, a tak nemůže dosáhnout plného potenciálu, který její velikost nabízí. Nepříznivé klima (příliš studené nebo suché) v kombinaci s neúrodnými půdami brání rozvoji zemědělství. Z celkové populace 143 500 000¹³ žije většina obyvatel v evropské části na západě země.¹⁴ Zde se koncentruje hlavní část produkce Ruska.

I díky své velikosti má přístup k obrovskému množství přírodních surovin, na kterých je závislé. Rusko patří k největším světovým producentům ropy a zemního plynu. Mimoto je hlavním exportérem kovů jako ocel, či surový hliník. Jak indikuje Tabulka 1.2, současné Rusko má moderní strukturu hospodářství, kde služby výrazně dominují sektorům průmyslu a zemědělství. Poměr průmyslu k zemědělství na složení HDP je dán historickým vývojem, přírodním bohatstvím a nepříznivými klimatickými podmínkami. Tabulka 1.2 dále ukazuje důležitost exportu. Ceny světových komodit jsou značně volatilní a silně ovlivňují hospodářský vývoj země, který na nich závisí.

Růst světových cen ropy¹⁵ od roku 1998 zapříčinil prudký hospodářský růst Ruska. Ten trval až do ropného vrcholu v roce 2008, kdy rostla jeho ekonomika v průměru o 7 % ročně.¹⁶ V posledních letech se ekonomický růst zpomalil z důvodu klesajících cen ropy a sankcí, které na Rusko uvalila Evropská unie (dále již EU). Poslední prodloužení sankcí ze strany EU vůči Rusku do 31. 1. 2017¹⁷ bude i nadále omezovat již tak stagnující ekonomiku země tím, že omezí Rusku přístup na mezinárodní kapitálový trh.

¹² CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The World Factbook: Russia* [online]. Změněno 1. 11. 2016. [Cit. 8. 11. 2016].

¹³ OECD. *Data: Russian Federation* [online]. Změněno 2016. [Cit. 8. 11. 2016].

¹⁴ MAPS OF WORLD. *Russia Population Density Map* [online]. Změněno 2016. [Cit. 8. 11. 2016].

¹⁵ U.S. ENERGY INFORMATION ADMINISTRATION. *Europe Brent Spot Price FOB* [online]. Změněno 2016. [Cit. 8. 11. 2016].

¹⁶ CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The World Factbook: Russia* [online]. Změněno 1. 11. 2016. [Cit. 8. 11. 2016].

¹⁷ THE WORLD BANK. *Russia Overview* [online]. Změněno 2016. [Cit. 8. 11. 2016].

Tabulka 1.2 Ruská zaměstnanost v jednotlivých sektorech v roce 2014, složení HDP podle jednotlivých sektorů a podle konečného užití v roce 2015

Sektor	Zaměstnanost	HDP	HDP podle konečného užití	
Zemědělství	9,4 %	4,6 %	C	54,1 %
Průmysl	27,6 %	32,6 %	G	19,1 %
Služby	63 %	62,1 %	I	18,2 %
			NX	8,6 %

Zdroj: Central Intelligence Agency [US], 2016, vlastní zpracování, C = spotřeba domácností, G = vládní výdaje, I = hrubé investice, NX = čistý export

1.2.3 Indie

Po roce 1947, kdy došlo k vyhlášení nezávislosti, byla hospodářská politika prosazovaná v Indii velmi blízká politice prováděné v socialistických zemích. K jejím hlavním pilířům patřily státní intervence, silné regulaci, protekcionismu a plánování. V důsledku regulace tak byl ekonomický růst slabý.¹⁸ Indie se stala jednou z nejvíce izolovaných zemí světa. V roce 1991 byla provedena ekonomická liberalizace s cílem transformovat ekonomiku země na tržně orientovanou. Dále cílila na snížení dovozního cla, snížení daní, deregulaci průmyslu, privatizaci státních podniků a podporu zahraničních investic. Reforma cíl splnila a vedla mezi lety 1997–2011 k průměrnému meziročnímu růstu HDP o 7 %.¹⁹

Indie je velmi pestrá zemí z hlediska ekonomického i kulturního. Jde o sedmou největší zemi světa s celkovou rozlohou 3 287 263 km². Zároveň jde, hned po Číně, o druhý nejlidnatější stát. Žije zde 1 327 000 000 obyvatel.²⁰ Současná populace je velmi mladá a s mediánem 27,6 let²¹ se řadí do první třetiny států s nejmladším obyvatelstvem na světě. V posledních letech dochází k masivním urbanizačním vlnám, kdy se každý rok stěhuje do měst přes deset milionů obyvatel²² ve snaze nalézt práci, a na mnoha místech tak dochází k přelidnění. Mezi další aktuální problémy patří chudoba, znečištěné životní prostředí a napětí v severní části země kvůli dlouhotrvajícímu konfliktu mezi Indií a Pákistánem.

¹⁸ ŽÍDEK, Libor. *Dějiny světového hospodářství*. Str. 314-315.

¹⁹ CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The World Factbook: India* [online]. Změněno 1. 11. 2016. [Cit. 8. 11. 2016].

²⁰ WORLDOMETERS. *India Population* [online]. Změněno 2016. [Cit. 9. 11. 2016].

²¹ CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The World Factbook* [online]. Změněno 2016. [Cit. 9. 11. 2016].

²² THE WORLD BANK. *India Overview* [online]. Změněno 2016. [Cit. 9. 11. 2016].

Zmíněná pestrost je patrná i v hospodářství. To se skládá jak z tradičního, tak z moderního zemědělství, rozsáhlé nabídky služeb a široké škály jednotlivých moderních průmyslových odvětví.²³ Z Tabulky 1.3 je patrné, že prakticky polovina ekonomicky aktivního obyvatelstva pracuje v zemědělství a zároveň tento sektor tvoří 17,9 % HDP. Obě hodnoty jsou velmi vysoké. Hlavním zdrojem ekonomického růstu jsou služby, které tvoří necelých 58 % HDP, ač je v nich zaměstnána jen necelá třetina obyvatel.

Očekává se, že se Indie během příštích deseti let stane nejlidnatější zemí světa. Brzy tak bude disponovat nejmladší a zároveň největší pracovní silou, jaká kdy existovala. To s sebou přináší řadu výzev. Pokud dojde ke zlepšení v oblasti vzdělání, zdravotnictví a rozvoji infrastruktury, může být potenciál země naplněn. Indii se podařilo zastavení odlivu kapitálu ze země, který započal v roce 2011 a již v letech 2014 i 2015 opět zaznamenala roční růst o 7 % HDP.²⁴ Ačkoli před Indií leží mnoho výzev, nyní má jedinečnou možnost položit základy prosperující budoucnosti.

Tabulka 1.3 Indická zaměstnanost v jednotlivých sektorech v roce 2014, složení HDP podle jednotlivých sektorů a podle konečného užití v roce 2015

Sektor	Zaměstnanost	HDP	HDP podle konečného užití	
Zemědělství	49 %	17,9 %	C	59,6 %
Průmysl	20 %	24,2 %	G	10,6 %
Služby	31 %	57,9 %	I	32,3 %
			NX	-2,5 %

Zdroj: Central Intelligence Agency [US], 2016, vlastní zpracování, C = spotřeba domácností, G = vládní výdaje, I = hrubé investice, NX = čistý export

1.2.4 Čína

Přestože zůstala až do poloviny 19. století převážně izolovaná, patřila Čína, kolébka civilizace, historicky k hlavním tahounům hospodářského růstu a inovací. Následovalo dlouhé období občanských nepokojů, které bylo ukončeno nastolením komunistického režimu Mao Ce-tunga ve čtyřicátých letech 20. století. Přísně autoritativní systém kontroloval nejen ekonomiku, ale i každodenní aktivity čínských občanů. V důsledku stál život několik desítek milionů lidí. Po roce 1978 se dostal k moci Deng Xiaoping, který nahradil Mao Ce-tunga. Od tohoto momentu se Čína začala

²³ CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The World Factbook: India* [online]. Změněno 1. 11. 2016. [Cit. 9. 11. 2016].

²⁴ Tamtéž.

orientovat na tržní ekonomiku.²⁵ Počátkem devadesátých let 20. století se začala zapojovat do mezinárodních organizací jako je například Světová obchodní organizace (dále již WTO).²⁶ Ačkoli je země i nadále pod silným politickým dohledem, od doby po zavedení reformy Deng Xiaoping Čína hospodářsky velmi prosperuje.

Čína je se svojí rozlohou 9 597 000 km² největší zemí, která se nachází výhradně na území Asie, a zároveň jde s 1 382 000 000 obyvatel²⁷ o stát s největší populací na světě. To je více než 2,75 násobek celkového počtu obyvatel EU (506 000 000 obyvatel) a 4,25 krát více než populace Spojených států amerických [dále již USA (324 000 000 obyvatel)].²⁸ Aktuálně patří do věkové skupiny 16–59 let 66,3 % populace Číny,²⁹ která mění v posledních desetiletích svou strukturu v důsledku tzv. „*Politiky plánování porodnosti*“, která byla zavedena roku 1979. Rychlé stárnutí obyvatel představuje výraznou demografickou hrozbu, na kterou reagovala čínská vláda v roce 2015 povolením všem párům mít až dvě děti.³⁰

Od transformace z centrálně plánované ekonomiky na tržní zažívá země velký ekonomický a sociální rozvoj. V tomto období rostlo HDP v průměru o 10 % ročně, což představuje nejrychlejší a udržitelnou expanzi významné ekonomiky v dějinách lidstva. Přestože i nadále zůstává rozvojovou zemí, aktuálně tvoří druhou největší ekonomiku na světě (1. místo drží USA).³¹ Zároveň je největším světovým exportérem. Svou pozicí tak významně ovlivňuje dění v globální ekonomice. Jak ukazuje Tabulka 1.4, již i Čína má moderní strukturu hospodářství. Převládajícími se staly služby nad průmyslem. Pozůstatkem po komunistickém režimu zůstává i nadále vysoký podíl investic a nízká část spotřeby na HDP.

Čína je dnes globální mocností a její dominantní vliv bude i nadále převládat. Ještě rychlejší tempo růstu, které v posledních letech kleslo z 10 % na 8 % HDP ročně, by mělo nastartovat zvýšení spotřeby podporované čínskou vládou.³² V roce 2008 se konaly

²⁵ CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The World Factbook: China* [online]. Změněno 1. 11. 2016. [Cit. 9. 11. 2016].

²⁶ WORLD VISION. *China Facts* [online]. Změněno 2016. [Cit. 9. 11. 2016].

²⁷ WORLDOMETERS. *China Population* [online]. Změněno 2016. [Cit. 9. 11. 2016].

²⁸ WORLDOMETERS. *Population Comparison: China, EU, USA, and Japan* [online]. Změněno 2016. [Cit. 9. 11. 2016].

²⁹ STATISTA. *China: population distribution by age group 2015* [online]. Změněno 2016. [Cit. 9. 11. 2016].

³⁰ CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The World Factbook: China* [online]. Změněno 1. 11. 2016. [Cit. 9. 11. 2016].

³¹ THE WORLD BANK. *China Overview* [online]. Změněno 14. 9. 2016. [Cit. 9. 11. 2016].

³² PATRIA. *BRIC protipóly: Čína a Brazílie* [online]. Změněno 15. 7. 2013. [Cit. 9. 11. 2016].

v Pekingu letní olympijské hry a pro rok 2022 byl Peking nominován k uspořádání zimních olympijských her. Stane se tak prvním městem v historii, které bude pořádat jak letní, tak i zimní olympijské hry. Tato skutečnost symbolicky vyjadřuje nedávné i budoucí postavení Číny ve světě.

Tabulka 1.4 Čínská zaměstnanost v jednotlivých sektorech v roce 2014, složení HDP podle jednotlivých sektorů a podle konečného užití v roce 2015

Sektor	Zaměstnanost	HDP	HDP podle konečného užití	
Zemědělství	33,6 %	8,9 %	C	38 %
Průmysl	30,3 %	40,9 %	G	13,6 %
Služby	36,1 %	50,2 %	I	45 %
			NX	3,4 %

Zdroj: Central Intelligence Agency [US], 2016, vlastní zpracování, C = spotřeba domácností, G = vládní výdaje, I = hrubé investice, NX = čistý export

1.2.5 Jihoafrická republika

JAR si v minulosti prošla řadou kolonizačních vln. Jako první se u jejích břehů objevili v polovině 17. století nizozemští obchodníci. Počátkem 19. století měli dominantní vliv nad územím Britové. V druhé polovině 19. století došlo k objevení zlata a rozsáhlých diamantových nalezišť, což dále stupňovalo imigraci na úkor původních obyvatel. V roce 1948 byla zavedena politika apartheidu – rasové separace. V následujících desetiletích mnoho lídrů, v čele s Nelsonem Mandelou, usilovalo o zrušení apartheidu. To se stalo až v roce 1994, kdy došlo k historicky prvním volbám v zemi, kterých se mohli účastnit zástupci všech ras.³³

JAR zaujímá rozlohu o velikosti 1 219 912 km² (24. místo na světě). S 55 miliony obyvatel jí patří 25. místo na světě.³⁴ Vláda se snaží redukovat případnou další imigraci. Dochází k uzavírání dolů, roste nezaměstnanost a tím klesá atraktivita případné další rozsáhlejší imigraci.³⁵ Výsledky sčítání lidu z roku 2014 ukazují, že přes 80 % obyvatel země tvoří černoši.³⁶ Vzhledem k masovému vraždění bílého obyvatelstva, které začalo s pádem apartheidu a politice pozitivní diskriminace černého obyvatelstva dochází naopak k emigraci původních evropských přistěhovalců.

³³ SOUTH AFRICAN GOVERNMENT. *History* [online]. Změněno 2016. [Cit. 9. 11. 2016].

³⁴ WORLDOMETERS. *South Africa Population* [online]. Změněno 2016. [Cit. 9. 11. 2016].

³⁵ CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The World Factbook: South Africa* [online]. Změněno 1. 11. 2016. [Cit. 9. 11. 2016].

³⁶ STATISTICS SOUTH AFRICA. *Mid-year population estimates 2014* [online]. Změněno 31. 7. 2014. [Cit. 9. 11. 2016].

Odlivem bílého obyvatelstva přichází země o kvalifikovanou pracovní sílu. V posledních letech dochází ke zpomalení ekonomického růstu na pouhých 1,5 % v roce 2014. Mezi hlavní problémy země patří chudoba, nerovnost a nezaměstnanost, přičemž všechny patří k nejvyšším ve světě.³⁷ Míra nezaměstnanosti se pohybuje od roku 2010 na úrovni 25 %.³⁸ V případě JAR lze mluvit o duální ekonomice, která je na jedné straně tvořena domorodým obyvatelstvem pracujícím v zemědělství, jehož výstup nedosahuje svého potenciálu (viz srovnání Tabulky 1.5 a Tabulky 1.2) a na straně druhé moderního výkonného sektoru průmyslu.

Odstranění apartheidu dále vedlo k otevření JAR světu. Země svojí silnou ekonomiku využila a stala se nejvýznamnějším africkým exportérem.³⁹ Nejsilnější africká ekonomika má stále značný potenciál, ale v první řadě se především musí vypořádat se socioekonomickými hrozbami popsány výše, které aktuálně limitují ekonomický růst země.

Tabulka 1.5 Zaměstnanost v Jižní Africe v jednotlivých sektorech v roce 2014, složení HDP podle jednotlivých sektorů a podle konečného užití v roce 2015

Sektor	Zaměstnanost	HDP	HDP podle konečného užití	
Zemědělství	8,7 %	2,4 %	C	60,2 %
Průmysl	21,6 %	28,9 %	G	20,7 %
Služby	69,7 %	68,7 %	I	20,1 %
			NX	-1 %

Zdroj: Central Intelligence Agency [US], 2016, vlastní zpracování, C = spotřeba domácností, G = vládní výdaje, I = hrubé investice, NX = čistý export

1.3 Společné a rozdílné charakteristiky zemí BRICS

Na základě charakterizování jednotlivých členů BRICS je patrné, že diverzita mezi nimi je obrovská, a proto nelze očekávat, že by tyto státy měly mnoho společného. Přesto existují podobnosti, které tyto státy sdílí.

Z hlediska demografického a geografického jsou patrné především následující společné rysy. Čtyři z pěti států patří do první desítky z hlediska populace. Přičemž všechny státy BRICS se nacházejí do 25. místa s celkovým počtem obyvatel přesahujícím

³⁷ CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The World Factbook: South Africa* [online]. Změněno 1. 11. 2016. [Cit. 9. 11. 2016].

³⁸ OECD. *Data: South Africa* [online]. Změněno 2016. [Cit. 9. 11. 2016].

³⁹ WORLD'S TOP EXPORTS. *Top African Export Countries* [online]. Změněno 15. 10. 2016. [Cit. 9. 11. 2016].

3,1 miliardy, což představuje 42 % globální populace.⁴⁰ S výjimkou JAR patří zbývající státy do 7. místa vzhledem ke své rozloze (JAR na 25. místě). Celkově tak skupina BRICS okupuje 26 % světové plochy.⁴¹

Všichni členové patří mezi země, které se nachází mezi rozvojovým a rozvinutým světem, přičemž mají dostatečný potenciál, aby se dostali na úroveň v současnosti vyspělých států. Jak bylo zmíněno v kapitole Vznik BRICS, s odkazem na článek *Building Better Global Economic BRICs* lze konstatovat, že společnou charakteristikou je velikost ekonomik a schopnost zajistit si a následně udržet ekonomický růst. Pokud nebudeme brát v potaz JAR, pak státy BRICs patří do takzvaných emerging markets a zároveň jde o čtyři největší emerging markets, jaké na světě existují.⁴²

Členové BRICS zastupují rozvojové země, případně nově industrializované země. Výjimku tvoří Rusko, které je více industrializované než ostatní členové BRICS. I z tohoto důvodu je jako jediné z uskupení členem skupiny G8.⁴³ Rusko si již prošlo procesem industrializace v období, kdy spadalo pod SSSR. Ostatní země BRICS si tímto procesem teprve musí projít, jelikož adekvátní infrastruktura je pro naplnění potenciálu a případnému dosažení stanových cílů nezbytná.

Představovat konkurenci a stát se rovnocenným partnerem pro USA, či EU je společným cílem zemí BRICS, který je spojuje. Tento cíl by měl být dosažen pomocí politicko-ekonomických aktivit a intenzivní vzájemné spolupráce mezi jeho členy. S tím souvisí skutečnost, že roste důležitost jednotlivých států patřících do BRICS na mezinárodní scéně a ve světové ekonomice. Nelze zcela vyloučit, že by v budoucnu mohly nahradit skupinu G7 a získat ve světě dominantní postavení. Závěrem lze říci, že dalším z důvodů založení BRICS bylo neadekvátní zastoupení jeho členů v mezinárodních organizacích vzhledem k velikosti jejich ekonomik.

⁴⁰ WORLDOMETERS. *World Population Clock* [online]. Změněno 2016. [Cit. 9. 11. 2016].

⁴¹ GEOHIVE. *Countries with most surface area* [online]. Změněno 2013. [Cit. 9. 11. 2016].

⁴² THE BALANCE. *Top Emerging Market Economies* [online]. Změněno 17. 2. 2016. [Cit. 9. 11. 2016].

⁴³ KHANNA, V. N. *International Relations*. Str. 456.

1.4 Význam BRICS ve světové ekonomice

Ačkoli státy BRICS doposud neoznámily žádné oficiální obchodní dohody a netvoří formální organizaci, pravidelně se jejich vrcholový představitelé schází na summitech a usilují o navázání a prohloubení vzájemné spolupráce.

Sílicí vliv globalizace přispěl k tomu, aby se státy BRICS více podílely na světovém ekonomickém růstu a získaly větší politickou sílu. Rostoucí význam BRICS vyjadřují mnohé ekonomické a demografické indikátory. K hlavní ekonomickým ukazatelům patří především vyšší podíl na světovém HDP, rostoucí podíl na světovém obchodu a toky přímých zahraničních investic (dále již PZI). Dále pak jde o otevřenost ekonomiky a zvyšování devizových rezerv.

Z demografického hlediska tvoří státy BRICS více než 40 % světové populace.⁴⁴ Zároveň mají vyšší podíl ekonomicky aktivní pracovní síly, než je světový průměr.⁴⁵ Jelikož poměr pracovní síly ve vyspělých zemích klesá, bude mít tato skutečnost velké dopady na světovou ekonomiku.⁴⁶

Ještě v roce 1990 tvořily státy BRICS lehce nad 10 % světového HDP. Tento podíl (ve smyslu parity kupní síly) dosáhl začátkem třetího tisíciletí 16 %. V roce 2010 to bylo již přes 25 %, což představuje nárůst podílu ekonomik BRICS na světovém HDP o 150 % za dvě dekády.

Za nejzajímavější destinace pro své investice označovali zástupci transnacionálních korporací Čínu, Indii, USA, Rusko, Brazílii a Vietnam, což následně dokládá několik dalších výzkumů provedených mezinárodními organizacemi a poradenskými společnostmi.⁴⁷ Toto vyjadřuje Graf 1.1, z kterého vyplývá, že příliv PZI do zemí BRICS tvořil v roce 2010 takřka 18 % všech světových PZI. Dramatický růst zaznamenala skupina BRICS především mezi lety 2000–2010, kdy došlo k celkovému zvýšení PZI o 12 procentních bodů. S výjimkou JAR došlo u všech sledovaných zemí k významnému růstu. Pro srovnání, v mnoha vyspělých zemí jako Spojené království

⁴⁴ Viz kapitola Společné a rozdílné charakteristiky zemí BRICS.

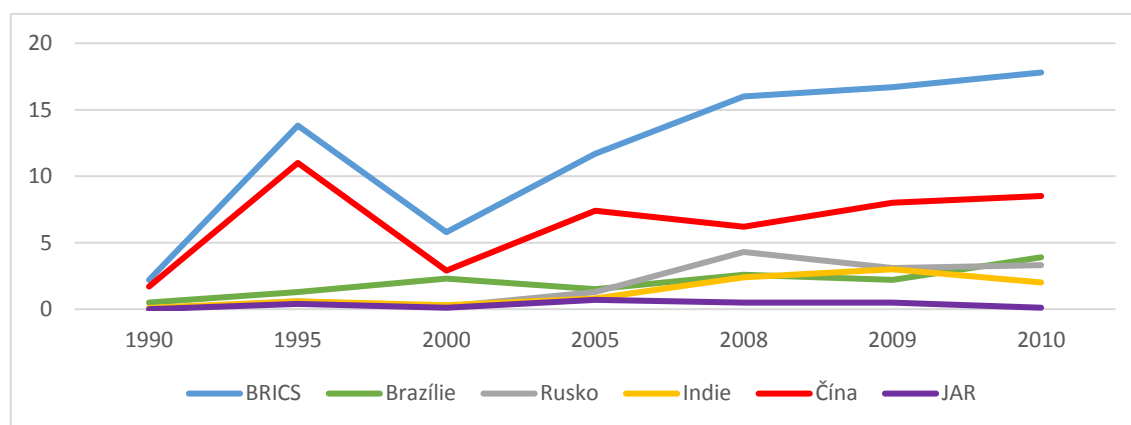
⁴⁵ BRICS. *The BRICS Report: A Study of Brazil, Russia, India, China, and South Africa with Special Focus on Synergies and Complementarities*. Str. 161.

⁴⁶ CUTS INTERNATIONAL. *BRICS and the World Order: A Beginner's Guide* [online]. Změněno 2011. [Cit. 10. 11. 2016].

⁴⁷ CIHELKOVÁ, Eva. *Světová ekonomika. Obecné trendy rozvoje*. Str. 121.

(dále již UK) nebo Japonsko došlo zejména v období 2000–2010 k prudkému propadu přílivu PZI.⁴⁸

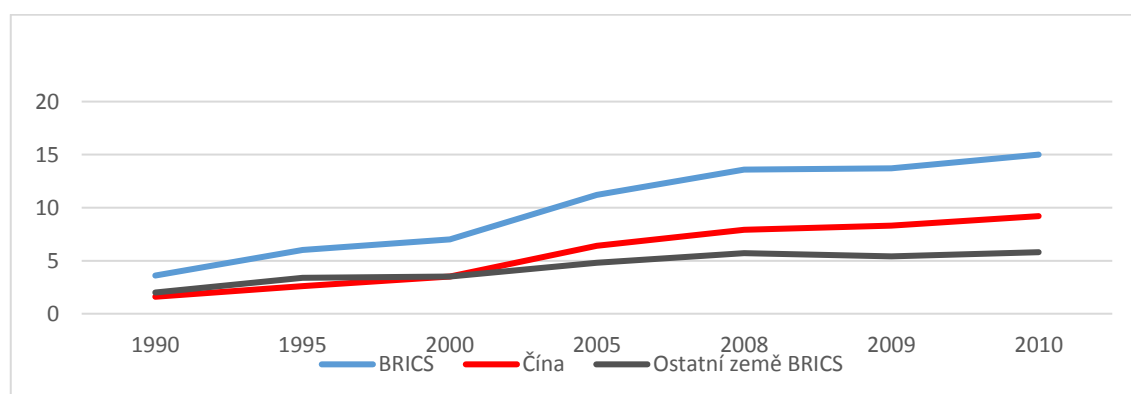
Graf 1.1 Podíl toků PZI (v % světových PZI) do zemí BRICS v letech 1990–2010

Zdroj: BRICS. The BRICS Report: A Study of Brazil, Russia, India, China, and South Africa with Special Focus on Synergies and Complementarities. 1st ed. New Delhi: Oxford University Press, 2012. str. 43. Vlastní zpracování

V období mezi 1990–2010 došlo v případě zemí BRICS k významnému zvýšení podílu na světovém obchodu, který z původních 3,6 % dosáhnul v roce 2010 na 15 %. Ačkoli hlavní příspěvek je ze strany Číny, jejíž podíl se v daném období zvýšil z 1,6 % na 9,2 %, nelze říci, že by ostatní země k celkovému růstu BRICS nepřispěly. Brazílie spolu s Ruskem a Indií zvýšili svůj podíl na světovém obchodu v průměru o necelý jeden procentní bod. Pouze hodnota u JAR zůstala po celou dobu na konstantní úrovni 0,5 %.

Graf 1.2 Podíl zemí BRICS na světovém obchodu (v %) v letech 1990–2010

Zdroj: BRICS. The BRICS Report: A Study of Brazil, Russia, India, China, and South Africa with Special Focus on Synergies and Complementarities. 1st ed. New Delhi: Oxford University Press, 2012. str. 33. Vlastní zpracování

⁴⁸ CUTS INTERNATIONAL. *BRICS and the World Order: A Beginner's Guide* [online]. Změněno 2011. [Cit. 10. 11. 2016].

Počátkem října 2016 vydalo čínské ministerstvo obchodu oznámení, že případná zóna volného obchodu by představovala významný druh spolupráce mezi zeměmi BRICS.⁴⁹ Lze čekat, že se toto téma bude diskutovat na programu nejbližších společných summitů BRICS. Pokud by nastala ekonomická integrace, došlo by k souladu s teorií volného obchodu. Vytvoření zóny volného obchodu by umožnilo odstranění kvót, cel a dalších bariér, které limitují zahraniční obchod. Státy BRICS by mohly plně využít svých komparativních výhod.

Dokud nedojde k souladu s teorií volného obchodu, bude skupina BRICS představovat především politický projekt. Její snahou bude i nadále zvyšování vyjednávací síly na mnoha úrovních, růst lokálního vlivu a zajištění přístupu k jednotlivým trhům, přírodním zdrojům a finanční spolupráci.⁵⁰ Momentálně tak stále zůstává hlavním motivem snaha o lepší prosazení ve světě a snížení vlivu současných mocností.

1.5 Dopady hospodářské krize na státy BRICS

Světová ekonomická krize naplno udeřila na podzim roku 2008. Ačkoli se globální ekonomice začalo od roku 2010 postupně vést lépe, ne všechny země se dokázaly zcela vymanit z hospodářské recese, která po krizi nastoupila. Jejich ekonomiky se i nadále potácely na hraně dalšího propadu. Země skupiny BRICS však oproti většině západního světa nikam nepadaly, ale naopak rostly.⁵¹ Tabulka 1.6 ukazuje, že se sice v důsledku hospodářské krize zpomalilo tempo růstu i pokles životní úrovně zemí BRICS, avšak její dopad nebyl v globálním měřítku zdaleka tak velký. Výjimku představuje pouze Rusko, u kterého došlo k propadu tempa růstu o 5 procentních bodů a JAR, která však začala patřit do skupiny BRICS až 3 roky po vypuknutí krize.

Dopad krize byl na každou zemi BRICS jiný. Útlum poptávky USA a Evropy⁵² vedl k propadu cen ropy, což citelně zasáhlo ruskou ekonomiku, která je na světových

⁴⁹ THE BRICS POST. *China proposes BRICS free trade area* [online]. Změněno 10. 10. 2016. [Cit. 23. 11. 2016].

⁵⁰ SPERLICH, Yvonne. *From power transition to economic integration theory: A review of the BRICS literature* [online]. Str. 5. Změněno 1. 10. 2015. [Cit. 23. 11. 2016].

⁵¹ INVESTIA. *Jak si v roce 2010 vedly země BRIC?* [online]. Změněno 31. 1. 2011. [Cit. 11. 11. 2016].

⁵² BRICS. *The BRICS Report: A Study of Brazil, Russia, India, China, and South Africa with Special Focus on Synergies and Complementarities*. Str. 84.

cenách ropy závislá.⁵³ Číny se dotknul v nižším objemu exportu a Indie a Brazílie v nižším přílivu PZI.⁵⁴ Pokles přílivu PZI postihl i Rusko dle Grafu 1.2.

Tabulka 1.6 Tempo růstu HDP a HDP na obyvatele mezi lety 2003–2007 a 2008–2012

Ekonomika	Růst HDP 2003–2007	Růst HDP na obyvatele 2003–2007	Růst HDP 2008–2012	Růst HDP na obyvatele 2008–2012
Brazílie	4,03 %	2,73 %	3,67 %	2,67 %
Rusko	7,51 %	7,88 %	1,94 %	1,88 %
Indie	8,59 %	6,89 %	6,98 %	5,52 %
Čína	11,67 %	11,02 %	9,34 %	8,81 %
JAR	4,75 %	3,35 %	2,02 %	0,52 %
Svět	3,97 %	2,69 %	2,01 %	0,79 %

Zdroj: The World Bank, 2016, vlastní zpracování

1.6 Shrnutí dosavadní literatury

Analýzou hospodářského vývoje zemí BRICS se v nedávné minulosti zabývalo, a stále zabývá, mnoho autorů, kteří implementovali do svého zkoumání rozličné vysvětlující faktory. Jako první použil termín BRICS Jim O'Neill, vedoucí globálního ekonomického výzkumu pro společnost GS,⁵⁵ v článku *Building Better Global Economic BRICs*, který byl vydán 30. 11. 2001. Zmíněný článek se zabývá stavem světové ekonomiky, přičemž hlavní důraz je kladen na vyjádření vztahu mezi skupinou G7 a největšími emerging markets. Autor zde predikuje rostoucí vliv zemí BRICS na světové hospodářství v následující dekádě, přičemž růst by měl být tažen z velké části Čínou.

GS se problematice věnuje i nadále a od samého začátku užívání termínu BRICS pravidelně vydává analýzy budoucího směřování tohoto uskupení. Mezi další příspěvky publikované GS ke zkoumané problematice patří články *Dreaming with BRICs: The Path to 2050* publikovaného v říjnu 2003, či *How Solid are the BRICs?*, který vyšel v prosinci 2005. *Dreaming with BRICs: The Path to 2050* na základě provedené analýzy popisuje, jak se budou státy BRICS pravděpodobně vyvíjet v příštích padesáti letech. Dochází k překvapivým závěrům, kdy by již v roce 2025 měly společné ekonomiky států BRICS odpovídat poloviční velikosti skupiny G6.⁵⁶ Do roku 2040 by již mohly svou velikostí

⁵³ Viz subkapitola Rusko.

⁵⁴ PENÍZE. *Země BRIC: Nadechnutí před dalším růstem* [online]. Změněno 5. 11. 2008. [Cit. 11. 11. 2016].

⁵⁵ FINANCIAL TIMES. *O'Neill heads Goldman division* [online]. Změněno 11. 9. 2010. [Cit. 11. 11. 2016].

⁵⁶ Členy G6 jsou Francie, Německo, Itálie, Japonsko, UK a USA. Jde o ekonomiky, které patří podle velikosti HDP k deseti největším na světě. Pokud je uvedena zkratka G7, skupinu G6 doplňuje i Kanada.

skupinu G6 dokonce překonat, ale cílem zůstává rok 2050. Již o dva roky později vychází článek s názvem *How Solid are the BRICs?*, a upravuje prognózu z roku 2003. Na základě skutečnosti, že ekonomiky každé ze zemí BRICs rostly rychleji, než se původně předpokládalo v původních člancích, dochází k závěru, že by uskupení BRICs mohlo překonat G6 dříve, než jak bylo predikováno od samého počátku.

Tvůrce termínu BRICs se problematice věnuje i nadále. V roce 2011 vydal publikaci s názvem *The Growth Map: Economic Opportunity in the BRICs and Beyond* (nové vydání v roce 2013). Přesně deset let po publikování první analýzy hospodářského vývoje zemí BRICs se O'Neill snaží sumarizovat výsledky své práce. Popisuje evoluci původních predikcí, které byly vzhledem k překvapivě rychlému naplňování postupem času upravovány. Nicméně jedna z původních hlavních tezí, a to že BRICs do roku 2050 nahradí G6 na pozici největších světových ekonomik, zůstává v platnosti. Analýzy Jima O'Neilla si tak i nadále zachovávají svou vypovídající hodnotu. O jejich spolehlivosti svědčí zejména skutečnost, že se potvrzují v reálném světě již déle než jednu dekádu.

Zatímco autoři studií investiční banky GS od samého začátku vidí ve skupině BRICS velký potenciál a i nadále zůstávají ohledně její budoucnosti optimističtí, najdou se i zastánci názoru, že uskupení již vyčerpalo svůj potenciál a z různých důvodů jej čeká v nejbližších letech pokles. Další považují přinejmenším za nepravděpodobné, že by BRICS mohl v horizontu několika let představovat vážnou konkurenci vyspělým zemím západu.

Například kolektiv autorů díla *New Players, New Game?: The Impact of Emerging Economies on Global Governance* vyvodil ze své analýzy závěr, že ačkoli úroveň vzájemné spolupráce se mezi zeměmi BRICS zvyšuje, rozdíly mezi jednotlivými zeměmi zůstávají příliš velké. Konkrétně mluví o stupni ekonomického rozvoje, struktuře ekonomik, vnějších a vnitřních bezpečnostních aspektech a úrovni demokracie. Uvedené rozdíly představují bariéry k prosazení společných zájmů skupiny a limitují její spolupráci. Absence širší společné agendy je podle tvůrců hlavním důvodem, proč je nepravděpodobné, že by BRICS mohl během příštích pěti až deseti let dosáhnout úrovně, kdy by představoval ekonomickou, případně politickou konkurenci pro západní svět.⁵⁷

⁵⁷ AX, Tessa, DE BOER, Marno, DE JONG, Sijbren, KORTEWEG, Rem, POLCHAR, Joshua, POORTERMAN, Annemarie, USANOV, Artur. *New Players, New Game?: The Impact of Emerging Economies on Global Governance*. Str. 65.

Výše uvedené rozdíly mezi zeměmi BRICS jsou základem kritiky uskupení. Existují názory, podle kterých díky zmíněným diferencím nemají tyto státy šanci dosáhnout svých cílů. Profesor Oliver Stuenkel se pokouší v díle *The BRICS and the Future of Global Order* poskytnout skupině oporu a představit cesty, kterými by se v budoucnu mohla vydat. Poukazuje na její vzájemnou spolupráci v minulosti i dnes. Podle autora dochází k zlepšující se vzájemné kooperaci, posílení partnerství a rostoucímu institucionalismu, což pozvolna vede ke stírání vzájemných rozdílů.

Za kritika skupiny BRICS lze označit Francescu Beausang, která v díle *Globalization and the BRICs: Why the BRICs Will Not Rule the World for Long* nesdílí svůj optimismus ohledně budoucího vývoje těchto zemí. Naopak předpokládá jejich ústup ze světové scény. Hlavní překážky spatřuje především ve zmíněné přílišné nerovnosti mezi státy BRICS v mnoha aspektech a nedostatečné podpoře výzkumu a inovací. Ohledně inovací uvádí, že k převzetí světové nadvlády je třeba dominantní postavení v oblasti inovací, přičemž se státy BRICS nachází mimo tento prostor.⁵⁸ Není-li ekonomický růst založen na inovacích, dojde k jeho vyčerpání.⁵⁹ Závěrem dodává, že BRICS mohou dosáhnout dominantního postavení v krátkém období i s absencí řešení stanovených výzev. Případně v situaci, kdy dojde ke kolapsu západních ekonomik. Doufá, že se země BRICS dokáží, nejen ve svém vlastním dlouhodobém zájmu, s uvedenými problémy vypořádat.⁶⁰

1.7 Hypotéza

S využitím dostupné literatury stanovuji pro účely svého výzkumu následující hypotézu.

V průběhu zkoumaného období 2007–2015 došlo ke zvýšení významu zemí BRICs ve světové ekonomice.

Stanovená hypotéza se opírá o výzkumy provedené investiční bankou GS, jejíž pravidelně aktualizované projekce ukazují, že pozice zemí BRICs ve světové ekonomice sílí rychleji, než se na jejich počátku v roce 2001 předpokládalo.

⁵⁸ BEAUSANG, Francesca. *Globalization and the BRICs: Why the BRICs Will Not Rule the World for Long*. Str. 139.

⁵⁹ Tamtéž, str. 172.

⁶⁰ Tamtéž, str. 182.

2. Praktická část

Praktická část práce nejprve položí základy pro analýzu hospodářského vývoje zemí BRICS v letech 2007–2015. Popíše zdrojová data, představí kontrolní skupinu a objasní, proč nebude JAR v následujících kapitolách uvažována. Poté ve stručnosti shrne důležité hospodářské události a faktory, které se v průběhu vymezeného období staly na světové scéně, a ovlivnily tak vývoj zkoumaných makroekonomických ukazatelů, které jsou i s jejich využitím interpretovány.

Tato část práce je primárně věnována analýze a hodnocení vývoje makroekonomických indikátorů (HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti, běžný účet platební bilance a měnový kurz) zemí BRICS ve srovnání se zvolenou kontrolní skupinou předních světových ekonomik, a to v časovém rozmezí 2007–2015. Na jejím základě dojde k otestování stanovené hypotézy. Cílem poslední kapitoly praktické části je celkové zhodnocení vlastních poznatků a výstupů výzkumu.

2.1 Data

Pro účely analytické části práce jsou použita panelová data s ročními pozorováními mezi lety 2007–2015, která pocházejí z databází Světové banky, pokud není uvedeno jinak.

Makroekonomická data jsou interpretována vzájemně mezi jednotlivými zeměmi BRICS. Zároveň dochází ke srovnání se skupinou G6. Ta byla vybrána z důvodu, že spolu s původními členy BRICS tvoří k roku 2015 všech deset největších ekonomik podle HDP.^{61, 62} Zkoumány jsou tedy pouze zakládající státy BRICS, a to v kontrastu s dalšími šesti nejsilnějšími ekonomikami světa⁶³, které představují protiváhu skupině BRICS.

JAR není v této části práce dále zkoumána z následujících důvodů. Zaprvé se neřadí k původním státům BRICS, tak jak o nich mluví Jim O'Neill v článku *Building Better Global Economic BRICS*. JAR patří ke skupině BRICS až od roku 2011.⁶⁴ Tedy přesně od poloviny sledovaného období této práce. Dále je velikost ekonomiky JAR

⁶¹ THE WORLD BANK. *Data: GDP ranking* [online]. Změněno 2016. [Cit. 23. 11. 2016].

⁶² Rusko je dle oficiálních hodnot až na 13. místě ve velikosti nominálního HDP. V HDP Ruska nejsou započítány příspěvky Krymské republiky a Sevastopolu.

⁶³ Jde o USA, Japonsko, Německo, UK, Francii a Itálii (státy seřazeny sestupně dle HDP).

⁶⁴ Viz kapitola Vznik BRICS.

oproti svým partnerům podstatně menší a ve světovém měřítku tak nehraje natolik významnou roli. Dle Světové banky jí patří ve velikosti HDP k roku 2015 až 32. místo, což představuje přibližně 0,4 % světového HDP. Na základě následujících argumentů nebude JAR v navazujících kapitolách praktické části diskutována.

2.2 Shrnutí důležitých hospodářských událostí a faktorů

Cílem této kapitoly je představení hlavních událostí, které se odehrály v období 2007–2015 na světové scéně, a které ovlivnily vývoj zkoumaných makroekonomických indikátorů. Ačkoli se tato kapitola ještě nezabývá samotnou analýzou hospodářského vývoje zemí BRICs, což je stěžejní oddíl nejen praktické části, ale i celé bakalářské práce, považují za nezbytné ji ve stručné podobě před samotnou analytickou část zařadit, jelikož na ní bude v průběhu analýzy odkazováno. Získané poznatky tak poslouží v navazujících kapitolách jako podpora pro interpretaci vývoje zkoumaných makroekonomických ukazatelů. K těmto faktorům a událostem patří finanční krize a následná hospodářská recese, vývoj Dow Jones Industrial Average (dále již DJIA) a cena ropy.

2.2.1 Finanční krize a hospodářská recese

V roce 2008 vypukla světová hospodářská krize, kterou vyvolala americká bankovní krize.⁶⁵ Jedná se o největší globální ekonomickou krizi od Velké deprese.⁶⁶ Stejně jako v případě Velké deprese vznikla v USA, odkud se rozšířila do celého světa. Došlo k pádu řady velkých bank. Ztráta kapitálu utopeného v zbankrotovaných bankovních institucích způsobila mezi investory nejistotu. Následný propad investic ovlivnil výkonost jednotlivých ekonomik, ale každou do jiné míry, podle těsnosti svých vazeb na postižené finanční instituce. Například Čína patří mezi země nejméně postižené krizí, protože její bankovní systém přetrval po mnoho let relativně uzavřený, a vyhnul se tak styku s toxickými aktivy.⁶⁷

S pojmem recese se zákonitě pojí propad HDP. Vzhledem k její délce přetrvala řada negativních trendů. Mezi tyto patří růst nezaměstnanosti, který způsobí pokles poptávky domácností. Zároveň dojde ke snížení veřejných výdajů, protože nastane růst národního dluhu, který musí být financován na úrok investic. Dojde tak ke globálnímu

⁶⁵ Viz kapitola Dopady hospodářské krize na státy BRICS.

⁶⁶ Velká deprese vypukla na podzim roku 1929.

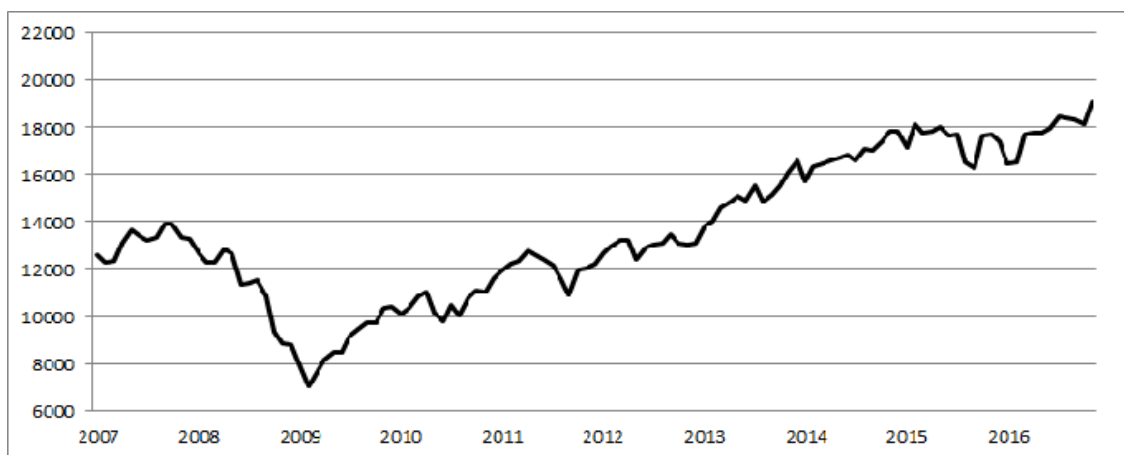
⁶⁷ CARNEGIE. *Financial Transmission of the Crisis: What's the Lesson?* [online]. Změněno 17. 6. 2009. [Cit. 25. 11. 2016].

poklesu poptávky. Ačkoli země BRICS nebyly příliš postiženy přímo finanční krizí, pokles světové poptávky způsobí snížení jejich exportu. Koncem roku 2009 se k probíhající hospodářské recesi přidala i krize dluhová v eurozóně.⁶⁸

2.2.2 Vývoj indexu Dow Jones

DJIA je nejsledovanějším a nejvýznamnějším tržním akciovým indexem. Ačkoli zastupuje čistě americké společnosti, jeho výkonost se promítá do vývoje v globálním měřítku.⁶⁹ Existuje vzájemný vztah mezi býčím akciovým trhem a potenciálem pro hospodářskou konjunkturou a opačně. Ekonomika USA je i nadále nejsilnější na světě. Není náhodou, že zmíněné dvě největší hospodářské recese měli původ právě v USA. DJIA tak reflektuje nejen ekonomický vývoj v USA, ale má dopad i v celém světě, jelikož vzájemné vazby jsou zřejmé. Jak uvádí Kimberly Amadeo: „Mezi 9. 10. 2007 a 6. 3. 2009 se DJIA propadl o 50 %. Jde o největší pokles od Velké deprese, kdy DJIA ztratil 80 %. Nicméně zmíněný propad o 50 % se odehrál během sedmnácti měsíců, zatímco pokles v případě Velké deprese trval tři roky.“⁷⁰

Graf 2.1 Vývoj hodnot DJIA v USD v letech 2007–2016

Zdroj: FRED, 2016, vlastní zpracování

⁶⁸ Postupem času se mnohé evropské státy začaly blížit ke stavu neschopnosti splácení svých závazků. Během tří let došlo k hrozbě neplnění závazků ze strany Portugalska, Itálie, Irska a Španělska. V roce 2015 Řecko, které stálo na samém počátku dluhové krize, bylo velmi blízko bankrotu a opuštění eurozóny. Pokud by se tak stalo, hrozila by lavinová reakce v dalších státech eurozóny, což by již vedlo k hrozbám globální finanční krize.

Za negativní následky dluhové krize lze uvést pokles zahraničního obchodu, snížené tempo růstu spotřeby a investic. Ztráta důvěry investorů vede ke zvýšení úrokových sazeb a inflace. Lze očekávat, že dopad dluhové krize se projevil ve zpomalení ekonomiky EU, což vede k oslabení eura (dále již EUR). Vlivem posílení amerického dolaru (dále již USD) a dalších světových měn vůči EUR dojde k poškození exportu USA a zemí BRICS. Konečným důsledkem je další zpomalení globální ekonomiky.

⁶⁹ DCIJ reprezentuje 30 firem v USA s největší tržní kapitalizací.

⁷⁰ THE BALANCE. *What Were the Top Ten Events of the Decade?* [online]. Změněno 28. 6. 2016. [Cit. 25. 11. 2016].

Z Grafu 2.1 je uvedený padesátiprocentní pokles mezi říjnem 2007 a březnem 2009 patrný. DJIA za toto období odepsal z původních necelých 14 000 bodů celou polovinu a propadl se tak na 7000 bodů, což je nejnižší hodnota za sledované období. Hospodářská krize se tak prohlubovala i půl roku poté, co naplno vypukla. Od března 2009, kdy nastal u DJIA obrat trendu, již převládá býčí sentiment. Nicméně trvaly další čtyři roky, než se DJIA dostal na své hodnoty z předkrizového období.

Hranici 14 000 bodů poprvé znovu atakoval a překonal až na jaře 2013. Na konci roku 2016 se opět nachází na svých absolutních maximech. 22. 11. 2016 poprvé dokázal pokořit hranici 19 000 bodů. Po zpomalení, které nastalo kombinací převládající nejistoty ohledně dluhové krize eurozóny, nepředvídatelné politiky Federálního rezervního systému (dále již FED)⁷¹ v oblasti úrokových sazeb a možné devalvaci čínského jüanu (dále již CNY) v první polovině roku 2015, a trvajícího déle než dvanáct měsíců, nastalo další oživení. To může představovat pro budoucnost zemí BRICS další příležitosti, jak posilnit své nabyté postavení na světové scéně.

2.2.3 Vývoj světových cen ropy

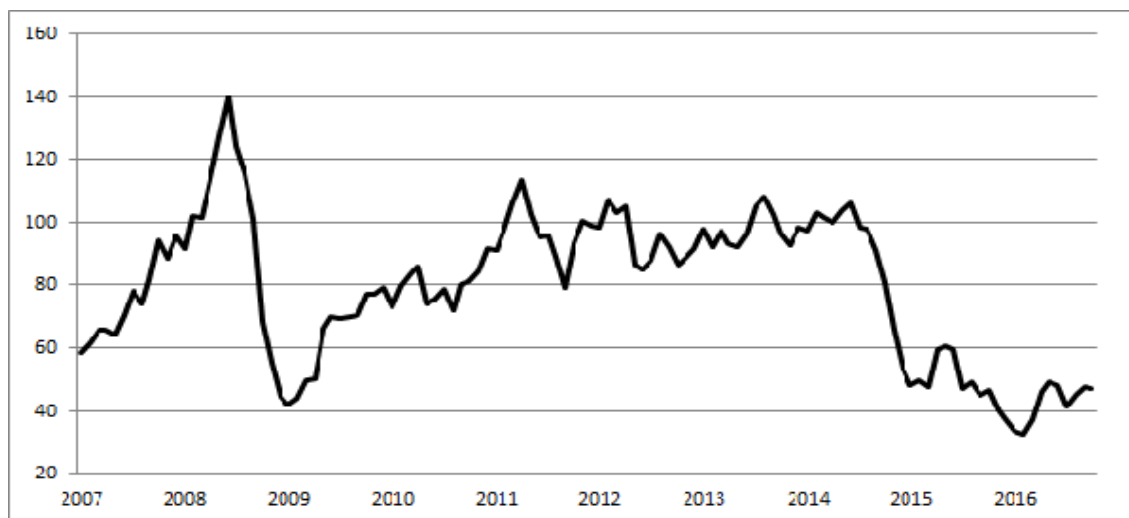
Nejenže je ropa nezbytnou komoditou pro produkci velké části zboží a i nadále slouží jako základ pro transport, ale pohyb její ceny taky dokáže silným způsobem ovlivnit vývoj ekonomické situace. Zatímco po většinu minulého století bylo typické, že velké cenové růsty ropy předcházely ekonomickým krizím, dnes to naopak mohou být spíše její propady.⁷² Aktuální světová ekonomika je více závislá na emerging markets, než jak tomu bylo ještě začátkem devadesátých let 20. století.⁷³ Většina velkých emerging markets jsou země bohaté na ropu.

⁷¹ Federální rezervní systém (FED) je centrální bankovní systém USA.

⁷² BLOOMBERG. *For Once, Low Oil Prices May Be a Problem for World's Economy* [online]. Změněno 2. 2. 2016. [Cit. 25. 11. 2016].

⁷³ Viz kapitola Význam BRICS ve světové ekonomice.

Graf 2.2 Vývoj cen ropy WTI v USD za barel v letech 2007–2016

Zdroj: FRED, 2016, vlastní zpracování

Zatímco v rámci kontrolní skupiny G6 je pět států v první desítku největších čistých dovozců ropy k (USA na 1. místě, Japonsko na 2. pozici), mezi zeměmi BRICS je to k roku 2015 pouze Čína a Indie.⁷⁴ V případě Brazílie převažuje vývoz černého zlata a Rusko je, s podílem celkového světového exportu ropy ve výši 11 %, jeho druhým největším exportérem na světě.^{75, 76} Z klesajících cen ropy profitují její importéři, ale exportéři přichází o zisk.

Jak dokládá Graf 2.2, na podzim roku 2008 splaskla cenová bublina a z důvodu poklesu poptávky po ropě se během pár měsíců propadla její cena o 100 amerických dolarů (dále již USD) za barel. Zatímco pro ekonomiky Indie a Číny představovala tato událost vítanou příležitost, ekonomika Ruska se dostala do velkých problémů.⁷⁷ Cena ropy se poté vrátila do pásma mezi 80–110 USD za barel, ve kterém v období 2011–2014 oscilovala. Začátkem roku 2015 začal její další prudký pád, který se zastavil až pod úrovní 30 USD za barel. Propad byl zapříčiněn na jedné straně omezením spotřeby největších importérů ropy z důvodu zpomalení čínské ekonomiky a zvyšující se nejistoty v eurozóně kvůli dluhové krizi. Druhou hlavní příčinou bylo vyšší množství zásob ropy.⁷⁸

⁷⁴ U.S. ENERGY INFORMATION ADMINISTRATION. *FAQ: What countries are the top net importers of oil?* [online]. Změněno 18. 6. 2015. [Cit. 25. 11. 2016].

⁷⁵ WORLD'S TOP EXPORTS. *Crude Oil Exports by Country* [online]. Změněno 7. 11. 2016. [Cit. 26. 11. 2016].

⁷⁶ Největším světovým exportérem ropy je s podílem 17 % Saudská Arábie.

⁷⁷ Viz Tabulka 1.6.

⁷⁸ DELOITTE. *The oil might: The economic impact of oil price fluctuations* [online]. Změněno 22. 7. 2016. [Cit. 26. 11. 2016].

V posledních měsících zvažuje Organizace zemí vyvážejících ropu (dále již OPEC) omezení produkce ropy, které by vedlo ke zvýšení její ceny. Učinila by tak poprvé od konce roku 2008.⁷⁹ Vyjednávání mezi členy OPEC je ale komplikované kvůli rozdílným zájmům. Roli hrají také američtí producenti ropy, kteří by v případě omezení produkce členskými státy OPEC mohli právě tuto skupinu připravit o podíl na trhu. Další vývoj cen ropy tak zůstává i nadále značně nejistý. Nicméně se ani v případě dosažení dohody OPEC neočekává návrat k hodnotám 100 USD za barel.^{80, 81}

2.3 Analýza hlavních makroekonomických indikátorů

Analýza hlavních makroekonomických indikátorů navazuje na poznatky předchozí kapitoly. V této části práce je již obsažena samotná komparativní analýza vybraných ekonomických indikátorů Brazílie, Ruska, Indie a Číny v období 2007–2015. Konkrétně jde o HDP, míru inflace, míru nezaměstnanosti, běžný účet platební bilance a měnový kurz. Ukazatele těchto zemí jsou srovnávány navzájem, eventuálně se skupinou G6. Každý ze zvolených indikátorů byl zkoumán jednotlivě.

Cílem analýzy je posoudit, jak se ve sledovaném období vyvíjely ekonomiky států BRICs v kontrastu s vyspělým světem, případně identifikovat jejich rozdíly. Na základě provedené analýzy dojde k ověření platnosti stanovené hypotézy.

2.3.1 Hrubý domácí produkt

HDP patří k nejpoužívanějším ukazatelům pro stanovení výkonosti ekonomik. Český statistický úřad definuje HDP jako „*peněžní vyjádření celkové hodnoty statků a služeb nově vytvořených v daném období na určitém území*“.⁸² Následující analýza vychází z reálných hodnot. Výchozí období pro zkoumání vývoje reálného HDP se vztahuje k roku 2010.

Jak je uvedeno v kapitole Význam BRICS ve světové ekonomice, ekonomická síla skupiny se již přes dvě dekády významným tempem zvyšuje. Toto tvrzení následně

⁷⁹ BLOOMBERG. *The Very Real Risks That OPEC Won't Cut Crude Oil Production* [online]. Změněno 21. 11. 2016. [Cit. 26. 11. 2016].

⁸⁰ DELOITTE. *The oil might: The economic impact of oil price fluctuations* [online]. Změněno 22. 7. 2016. [Cit. 26. 11. 2016].

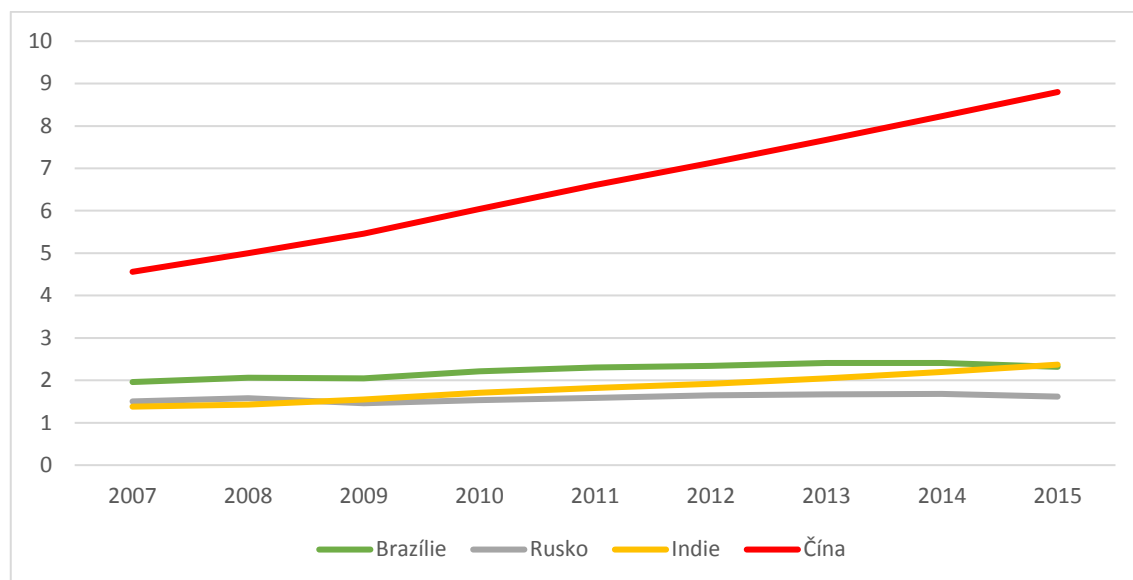
⁸¹ OPEC se nakonec v závěru listopadu 2016 dohodnul na snížení těžby ropy. 10. 12. 2016 pak došlo k uzavření paktu mezi OPEC a dalšími těžařskými státy o společném omezení produkce. Jedná se o první vzájemnou dohodu od roku 2001.

⁸² ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Hrubý domácí produkt (HDP) – Metodika* [online]. Změněno 19. 2. 2015. [Cit. 27. 11. 2016].

dokládá i Tabulka 1.6.⁸³ Vývoj HDP zemí BRICs v období 2007–2015 zachycuje Graf 2.3.

2.3.1.1 Reálný HDP

Graf 2.3 Absolutní velikost reálného HDP zemí BRICs v bilionech USD v letech 2007–2015

Zdroj: The World Bank, 2016, vlastní zpracování

Graf 2.3 dokládá, že je Čína hlavním tahounem skupiny BRICs. Společně s Indií jako jediné ze zemí BRICs dokázaly dosáhnout každý rok vyššího reálného HDP. Během sledovaných devíti let dokázala Čína zvýšit svůj reálný HDP takřka dvojnásobně. Hranici 8 bilionů USD překonala již v roce 2014. Stala se tak historicky druhou ekonomikou na světě, která toto dokázala.⁸⁴

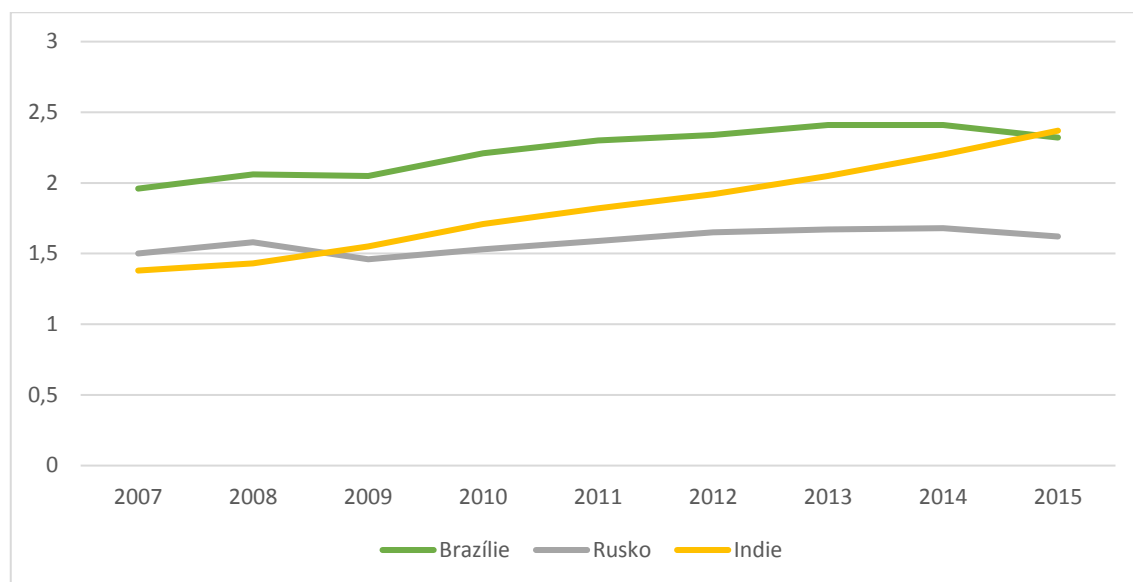
Velikostí svého reálného HDP Čína zemím BRICs jasně dominuje. Lze jí tak přisoudit hlavní zásluhu za ekonomickou sílu skupiny jako celku. Již na začátku sledovaného období v roce 2007 tvořila čínská ekonomika 49 % reálného HDP skupiny BRICs. V roce 2015 šlo již o 58 %, což v průběhu sledovaného období představuje nárůst o přibližně 19 %. Zároveň se žádné z dalších zemí BRICs nepodařilo dosáhnout přinejmenším na počáteční úroveň reálného HDP Číny v roce 2007, které činilo 4,6 bilionu USD. Nejblíže byla v druhé polovině sledovaného období Brazílie, které přesto stále scházelo více než 2 biliony USD, aby dosáhla úrovně produktu Číny

⁸³ Tabulka 1.6 srovnává období před začátkem hospodářské krize a po jejím vypuknutí. Sledované období začíná v roce 2003.

⁸⁴ USA jako první překonaly hodnotu 8 bilionů USD již na konci osmdesátých let minulého století. Od té doby dokázaly svůj produkt zdvojnásobit.

z roku 2007. Růstový trend nicméně převládal u všech zkoumaných ekonomik, alespoň do roku 2014, což je patrné z Grafu 2.4.

Graf 2.4 Absolutní velikost reálného HDP zemí BRICs (bez Číny) v bilionech USD v letech 2007–2015

Zdroj: The World Bank, 2016, vlastní zpracování

Ačkoli Graf 2.4 obsahuje identické hodnoty jako Graf 2.3, nezařazení Číny výrazným způsobem zlepšuje jeho přehlednost a zvyšuje tak vypovídací hodnotu vývoje HDP Brazílie, Ruska a Indie, a proto je na tomto místě zvlášť uveden.

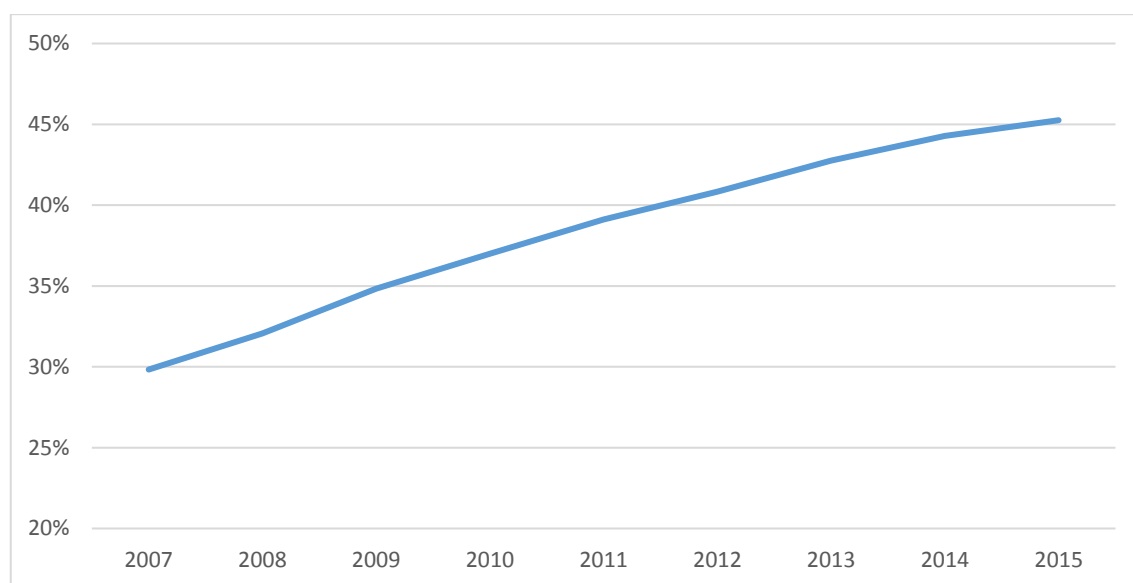
Brazílie se dle Grafu 2.4 vyznačovala druhou největší ekonomickou silou v rámci skupiny BRICs až do roku 2015, kdy její pozici zaujala Indie. S výjimkou roku 2009 spolu reálné hodnoty HDP Brazílie a Ruska korelují. K propadu ruského HDP v roce 2009 došlo především z důvodu světových výprodejů ropy, jak dokládá graf 2.2.⁸⁵

Hospodářská krize z roku 2008 dopadla i na země BRICs. Nejvíce zasáhla právě Rusko, u kterého došlo mezi lety 2008 a 2009 k meziprocentnímu poklesu HDP o 8 %. Důvody propadu ruské ekonomiky jsou uvedeny v subkapitole Vývoj světových cen ropy. Vzhledem k výkonům indické a brazilské ekonomiky měla krize převážně tlumící efekt růstu, či stagnující charakter. Jak ukazuje Graf 2.3, zmíněná krize vykazovala pouze nepatrné dopady na ekonomiku Číny, které lze však vzhledem k celkové výkonnosti tamní ekonomiky zanedbat.

⁸⁵ Brazilská ekonomika po vypuknutí hospodářské krize nebyla v takovém rozsahu závislá na exportu ropy.

Dle Grafu 2.4 nastalo v závěru sledovaného období snížení reálného HDP u Brazílie a Ruska, které opět souvisí s klesajícími cenami ropy, a to především u Ruska. Nicméně i přes tento pokles se ruský produkt v roce 2015 nacházel oproti úrovni z roku 2007 o 8 % výše, tedy kolem 1,6 bilionu USD. U Brazílie se během celého sledovaného období zvýšil o necelých 19 % na hodnotu přesahující 2,3 bilionu USD. V případě Indie tvořil nárůst reálného HDP dokonce 72 %.

Graf 2.5 Vyjádření reálného HDP zemí BRICs (v %) vztažené k reálnému HDP skupiny G6 v letech 2007–2015

Zdroj: The World Bank, 2016, vlastní zpracování

Hospodářská krize skupinu BRICs příliš nepoškodila, respektive neznamenal pro ni konec zvyšování své ekonomické síly. Jak je uvedeno výše, hlavní zásluhu (nikoli však výlučně) na zvyšování reálného HDP skupiny BRICs měla, nejen v období krize z roku 2008, Čína.⁸⁶ Naopak pro zbytek světa reprezentovaný vyspělými státy patřícími do skupiny G6 představovala větší hrozbu. Podíl BRICs se na světovém reálném HDP v roce 2009 výrazně zvýšil. Skupina BRICs vykázala jeho růst o 450 miliard USD, zatímco v součtu celého světa jeho hodnota meziročně klesla o 1,1 bilionu USD.⁸⁷ Pokud z této hodnoty vyjmemme příspěvek skupiny BRICs na světovém HDP, pak zaznamená snížení v globálním měřítku o 1,6 bilionu USD.

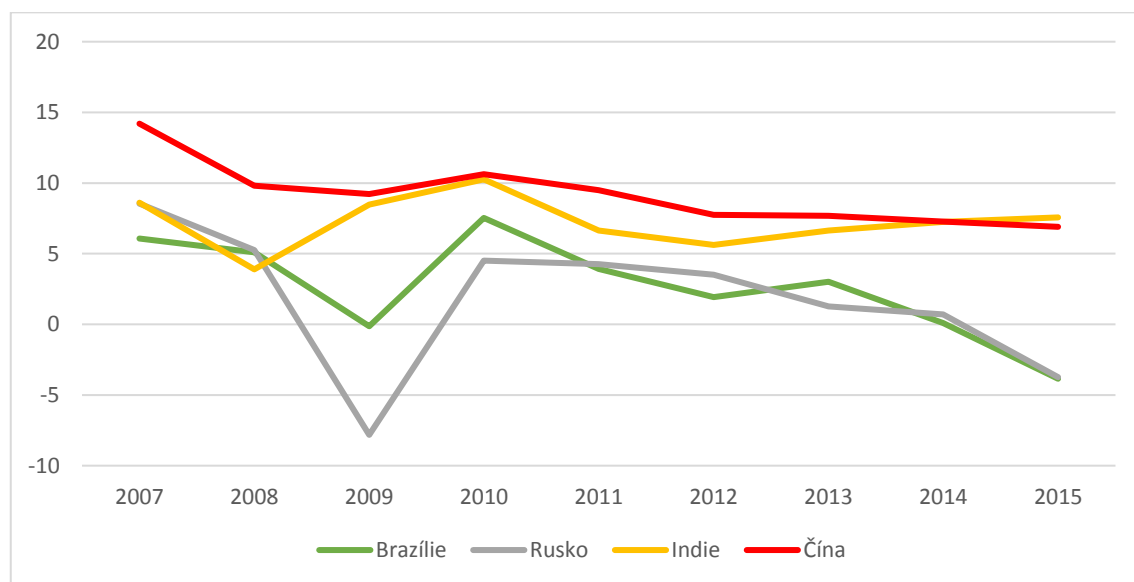
⁸⁶ Viz Graf 2.3.

⁸⁷ THE WORLD BANK. *Data: Indicators: GDP at market prices (constant 2010 US\$)* [online]. Změněno 2016. [Cit. 4. 12. 2016].

Graf 2.5 ukazuje na skutečnost, že během celého sledovaného období se poměr ekonomické síly skupiny BRICs vůči G6 postupně zvětšoval, což následně potvrzuje i Graf 2.7. Ještě v roce 2007 tvořilo celkové reálné HDP BRICs 29,8 % produktu zemí G6. V roce 2015 to bylo již 45,3 %. Mezi lety 2007–2015 se tak podíl HDP skupiny BRICs vztažený ke skupině G6 zvýšil o 52 %. Až do roku 2014 se navíc, navzdory světové finanční a hospodářské krizi, tento podíl konstantně meziročně zvyšoval o zhruba 2 procentní body. Následně v roce 2015 se zvýšil o 1 procentní bod. Za zpomalením nastoleného vývoje v závěru sledovaného období především stály slabší výkony ekonomik Brazílie a Ruska.⁸⁸

2.3.1.2 Tempo růstu reálného HDP

Graf 2.6 Tempo růstu reálného HDP zemí BRICs (v %) v letech 2007–2015

Zdroj: The World Bank, 2016, vlastní zpracování

Tempo růstu reálného HDP zemí BRICs podporuje získané poznatky ohledně vývoje jejich absolutních hodnot. Srovnání meziročního růstu HDP vyjadřuje Graf 2.6, zatímco Indie a Čína dosáhly mezi lety 2007–2015 každým rokem pozitivního tempa růstu HDP, Brazílii a Rusko postihly i jeho poklesy do negativních hodnot.

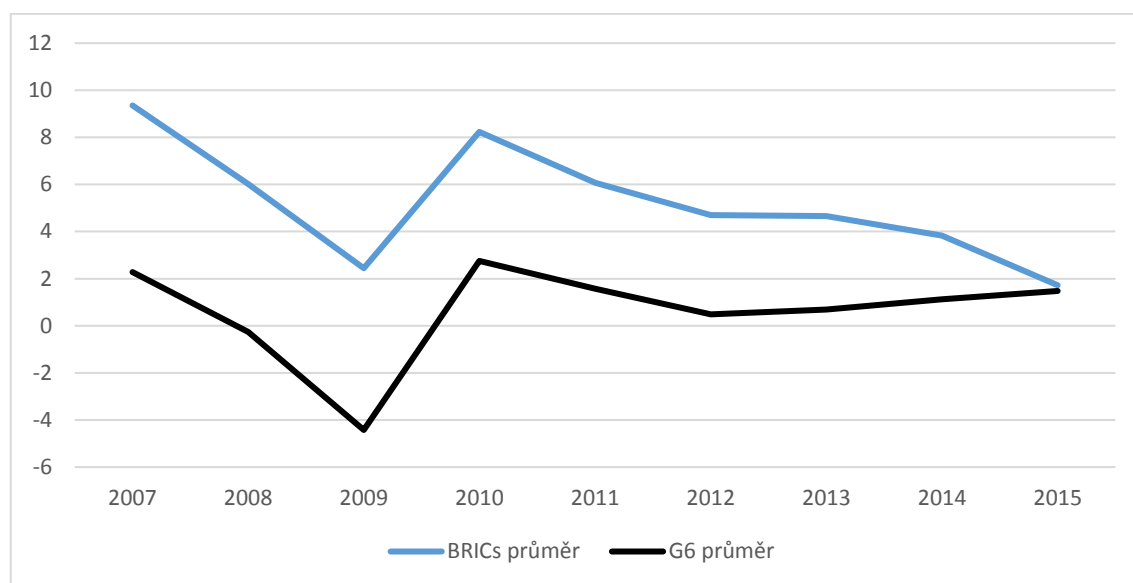
Ekonomika Číny vykazovala až do roku 2011 meziroční růst HDP o přibližně nejméně 10 %. V tomto ohledu jí dokázala konkurovat pouze Indie, jejíž tempo růstu v roce 2010 dosáhlo zmíněných 10 %. Z Grafu 2.6 dále vyplývá, že tempo čínského růstu

⁸⁸ Viz Graf 2.4.

postupně zpomaluje. Během sledovaného období se snížilo o polovinu, což v konečném důsledku znamenalo v závěru sledovaného období přenechání první pozice v tempu růstu Indii. Ačkoli v roce 2015 stále dosahovalo 7 % za rok, což je relativně vysoká hodnota, případné setrvání stávajícího trendu by mělo vzhledem k velikosti čínské ekonomiky neblahý dopad na budoucí postavení skupiny BRICs.

Hospodářská krize způsobila u Brazílie v roce 2009 nulové tempo růstu HDP. V případě Ruska se projevila nejsilněji, když jeho negativní meziroční tempo růstu dosáhlo až -8 %. Síla skupiny BRICs se především projevila v post-krizovém období. Nejvíce postihnuté státy (Rusko a Brazílie) dokázaly rychle zvýšit tempo svého růstu. Brazílie dosáhla v roce 2010 své maximální hodnoty meziročního růstu HDP ve výši 7,5 %.⁸⁹ Následně ale dochází u Ruska a Brazílie k postupnému snižování tempa růstu, které gradovalo v roce 2015, kdy se hodnoty u obou zemí pohybovaly kolem -3,8 %.

Graf 2.7 Srovnání průměrného tempa růstu reálného HDP zemí skupin BRICs a G6 (v %) v letech 2007–2015

Zdroj: The World Bank, 2016, vlastní zpracování

Graf 2.7 vyjadřuje průměrné tempo růstu reálného HDP jednotlivých zemí v rámci BRICs a G6. Výrazné zvýšení tempa růstu HDP u zemí G6 bylo především zapříčiněno tristními výsledky z roku 2009, které dosáhly -4,4 %, proto následně

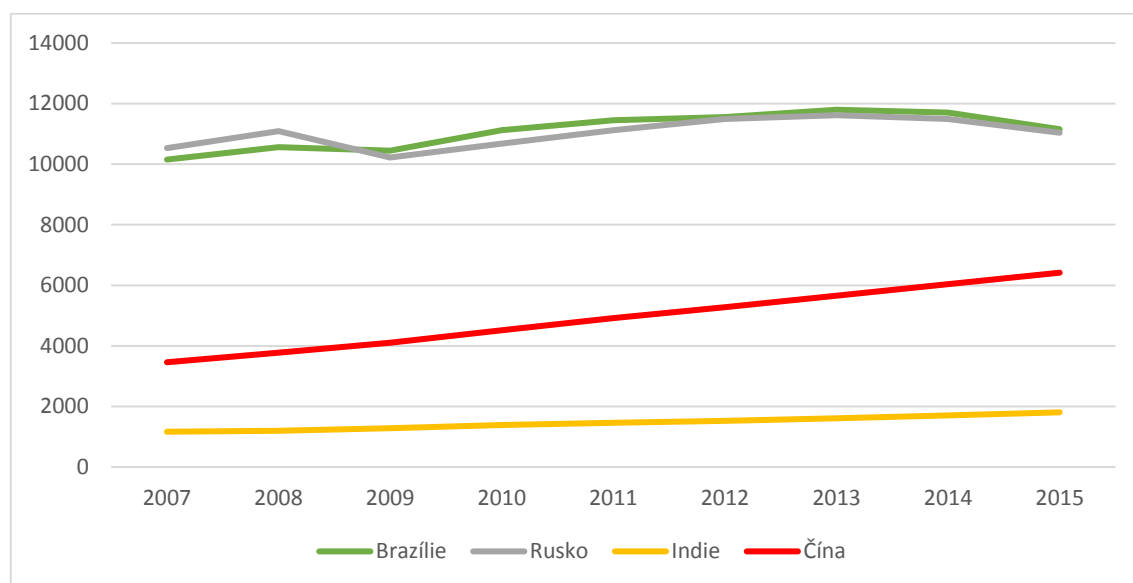
⁸⁹ Dosažení maximální hodnoty souvisí s předchozím poklesem tempa růstu. Nicméně dokládá rychlou pozitivní reakci ekonomiky.

pozorujeme prudký meziroční nárůst. Ten ale nereflektuje větší růst ekonomické síly oproti skupině BRICs, jak dokazuje Graf 2.5.

Trend u obou skupin se mezi lety 2007–2010 vyvíjí podobně. Na začátku období činil rozdíl mezi těmito skupinami 7 procentních bodů. Od roku 2008 do 2010 činil přibližně 6 procentních bodů. Poté se hodnoty začaly přibližovat zejména z důvodu klesajícího tempa růstu napříč státy BRICs.⁹⁰ Na konci sledovaného období činil rozdíl již jen 0,25 procentních bodů. Přesto v celém jeho průběhu dokázaly ekonomiky států BRICs v průměru předčít výkonost vyspělého světa, která byla tažena především ze strany USA. Tempo růstu USA po celou dobu přibližně kopírovalo výkon DJIA.⁹¹

2.3.1.3 Reálný HDP na obyvatele

Graf 2.8 Vývoj velikosti reálného HDP na obyvatele zemí BRICs v USD v letech 2007–2015

Zdroj: The World Bank, 2016, vlastní zpracování

Až do roku 2013 převládal během sledovaného období rostoucí trend HDP na obyvatele u všech zemí. V roce 2015 došlo díky prudkému poklesu tempa růstu Brazílie a Ruska⁹² k přiblížení na jejich původní úroveň, což dokládá Graf 2.8. Brazílie odepsala 35 % růstu reálného produktu na obyvatele, kterého bylo dosaženo mezi lety 2007–2014 a Rusko dokonce až 47 %.

⁹⁰ Viz Graf 2.6.

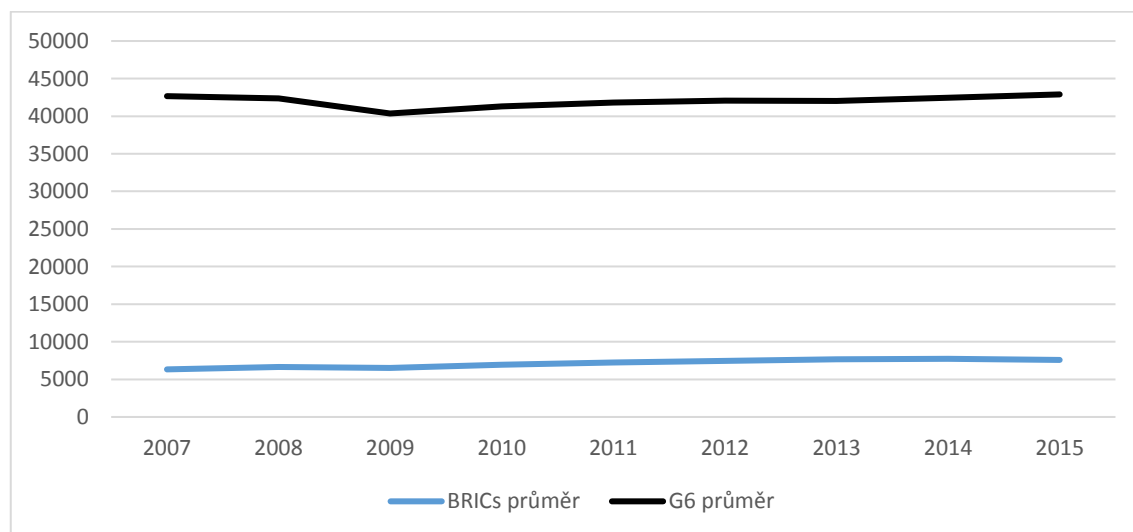
⁹¹ Viz Graf 2.1.

⁹² Viz Graf 2.6.

Začátkem sledovaného období dosahovalo nejvyšších hodnot Rusko následované Brazílií. Ty se vyrovnaly v post-krizovém období. Již v roce 2012 se začaly objevovat známky stagnace, které předznamenávaly blížící se konec rostoucího trendu. Obě země překonaly v roce 2013 hranici 11 500 USD, což byly jejich maximální hodnoty. Těm ale okamžitě následoval výše zmíněný pokles, jenž byl vyvolán snížením ekonomické síly zemí⁹³ a promítnul se tak i do reálných hodnot HDP na obyvatele.

Dále je patrné, že se diametrálně odlišuje žebříček blahobytu od úrovně ekonomické síly. Nejsilnější ekonomika skupiny BRICs se po celou dobu držela na třetí pozici v HDP na obyvatele. Její vývoj byl však během celého období pozitivní a oproti Indii, která za svými partnery výrazně zaostává, podstatně rychlejší. Ačkoli byla počáteční úroveň HDP na obyvatele Brazílie 2,9 krát větší a u Ruska 3 krát vyšší než Číny v roce 2007, během sledovaného období dokázala Čína značnou část tohoto rozdílu smazat a v roce 2015 tak hodnoty reálného produktu na obyvatele v Brazílii a Rusku byly již jen přibližně 1,7 krát vyšší než v Číně. Reálný HDP na obyvatele v Indii zůstává na konci období stále více než 6 krát nižší než v Brazílii a Rusku a 3,6 krát nižší než v Číně.

Graf 2.9 Srovnání průměrné velikosti reálného HDP na obyvatele zemí skupin BRICs a G6 v USD v letech 2007–2015

Zdroj: The World Bank, 2016, vlastní zpracování

Podle Mezinárodního měnového fondu (dále již IMF) je jedním z hlavních důvodů, proč lze považovat země BRICs i nadále za emerging markets nízký HDP

⁹³ Viz Graf 2.4.

na obyvatele.⁹⁴ Vysoký HDP na obyvatele je naopak jedním ze znaků vyspělých ekonomik, jak dokazuje Graf 2.9. Ačkoli došlo během sledovaného období k významnému zvýšení ekonomické síly skupiny BRICs⁹⁵, ani jeden z jeho členů nezažil takový blahobyt jako libovolný stát patřící do G6. Životní úroveň v zemích BRICs tak zůstává i nadále velmi nízká v porovnání s vyspělým světem, kde průměrně dosahoval HDP na obyvatele hodnot mezi 40 000–43 000 USD.⁹⁶ Nicméně nastolený trend pozvolna povede ke snižování rozdílů mezi těmito skupinami. Průměrná velikost růstu reálného HDP na obyvatele se během sledovaného období zvýšila v rámci skupiny BRICs oproti přírůstku v G6 více než 6 krát.

2.3.1.4 Podíl jednotlivých sektorů na tvorbě HDP

Data Indie pro rok 2015 nebyla k dispozici, a proto nejsou v Tabulce 2.1 obsažena.

Tabulka 2.1 Podíl jednotlivých sektorů na hrubé přidané hodnotě zemí BRICs (v % HDP) v letech 2007–2015

Brazílie	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Primární sektor	5,18	5,41	5,24	4,84	5,11	4,91	5,29	5,22	5,22
Sekundární sektor	27,12	27,33	25,59	27,38	27,19	26,06	24,94	23,97	22,74
Terciární sektor	67,70	67,26	69,18	67,78	67,70	69,02	69,77	70,81	72,05
Rusko									
Primární sektor	4,41	4,40	4,69	3,87	3,96	3,67	3,82	4,21	4,63
Sekundární sektor	36,44	36,12	33,64	34,70	33,83	33,47	32,87	32,10	32,61
Terciární sektor	59,15	59,48	61,67	61,44	62,21	62,86	63,31	63,69	62,77
Indie									
Primární sektor	18,26	17,78	17,74	18,21	18,53	18,25	18,33	17,39	X
Sekundární sektor	29,03	28,29	27,76	27,16	32,51	31,73	30,81	30,01	X
Terciární sektor	52,71	53,93	54,50	54,64	48,97	50,02	50,87	52,60	X
Čína									
Primární sektor	10,37	10,34	9,88	9,62	9,53	9,53	9,41	9,17	8,99
Sekundární sektor	46,69	46,76	45,67	46,17	46,14	44,97	43,67	42,74	40,53
Terciární sektor	42,94	42,91	44,45	44,20	44,32	45,50	46,92	48,09	50,48

Zdroj: The World Bank, 2016, vlastní zpracování, Data Indie pro rok 2015 nebyla dostupná.

⁹⁴ IMF. *World Economic Outlook - Frequently Asked Questions* [online]. Změněno 4. 10. 2016. [Cit. 5. 12. 2016].

⁹⁵ Viz Graf 2.5.

⁹⁶ V USA činil HDP na obyvatele v roce 2015 více než 51 000 USD, což na druhou stranu značí pokles životní úrovně především v evropských státech postižených dluhovou krizí.

Na základě údajů obsažených v Tabulce 2.1 je zřejmé, že struktura hospodářství se napříč jednotlivými zeměmi BRICs značně liší.

Největšího podílu primárního sektoru na HDP jednoznačně dosahuje Indie, kde se během sledovaného období pohyboval kolem 18 %. Příspěvky zemědělství na tvorbě produktu v ostatních státech jsou oproti Indii v průměru výrazně nižší. V Číně o necelou polovinu, v Brazílii je podíl primárního sektoru na HDP přibližně 3,5 krát menší a v Rusku, které dosahuje absolutních minimálních hodnot v rámci skupiny BRICs, až 4–4,5 krát nižší než v Indii.

Sekundární sektor má nejsilnější pozici v Číně. Jeho podíl ale v průběhu let klesal na úkor služeb z počátečních 46,7 % na 40,5 % v roce 2015. Druhý nejvyšší podíl průmyslu na HDP najdeme mezi státy BRICs v Rusku, který je dán geografickými předpoklady, historickými důvody a vlivem SSSR na tehdejší ekonomiku země.⁹⁷ Stejně jako v případě Číny se ale postupně snižuje a je částečně substituován sektorem služeb. Na třetím místě v příspěvku k HDP je průmysl v Indii, kde se na rozdíl od zbytku skupiny BRICs jeho podíl mírně zvýšil, a to mezi lety 2007–2014 o 1 procentní bod na 30 % HDP. Absolutně nejslabší příspěvek sekundárního sektoru k HDP byl vykazován v Brazílii. Během 2007–2015 se navíc snížil z původních 27,1 % na 22,7 %, což představuje pokles o 16 %.

Největší zastoupení terciárního sektoru bylo v průběhu celého sledovaného období v Brazílii. Žádná ze zemí BRICs se nedokázala ani v roce 2015 přiblížit hodnotě příspěvku, který vykazovaly služby v Brazílii na jeho počátku, a to 67,7 %. Tato hodnota se navíc do konce období zvýšila o necelých 7 % na konečných 72,1 %. Druhý největší podíl služeb na HDP mezi BRICs patřil Rusku, kde se od roku 2007 zvýšil z 59,2 % na 62,8 % v závěru sledovaného období. Dále Indii, kde ale jeho hodnota značně kolísala, což vyústilo v zachování takřka identické hodnoty v závěru období 52,6 % jako na jeho počátku 52,7 %. Přesto se podíl služeb Indie na produktu země pohyboval s výjimkou roku 2011 nad hranicí 50 %. Situace v Číně byla značně odlišná. Nejen, že po celou dobu vykazoval terciární sektor absolutně nejnižších hodnot na HDP, ale navíc se pohyboval až do roku 2014 pod úrovní 50 %. Tu překonal až v roce 2015, kdy dosáhnul 50,5 %, což

⁹⁷ Viz kapitola Společné a rozdílné charakteristiky zemí BRICS.

je oproti hodnotě 42,9 % z roku 2007 výrazné zvýšení podílu sektoru služeb na čínském produktu, a to o takřka 18 %.

Hospodářská struktura Brazílie se v rámci skupiny BRICs nejvíce podobá strukturám vyspělých zemí. V roce 2015 se na HDP země podílel primární sektor 5,2 %, sekundární 22,7 % a terciární 72,1 %. Tato skutečnost může dokládat, proč tempo hospodářského růstu brazilské ekonomiky v letech 2007–2015 nebylo ani zdaleka tak dynamické jako v případě ekonomik Číny a Indie.⁹⁸ The Economist uvedený předpoklad podporuje, když zmiňuje, že jedním z hlavních důvodů pomalejšího tempa růstu brazilské ekonomiky ve srovnání s vývojem indické a čínské je, že Brazílie již byla pokládána za bohatší a více urbanizovanou zemi.⁹⁹

Mezi lety 2010–2012 ekonomika Ruska rostla průměrným meziročním tempem o 4,1 %. Poté ale její tempo začalo klesat.¹⁰⁰ Zpomalení hospodářského vývoje země podpořily strukturální změny, které jsou z Tabulky 2.1 patrné právě od roku 2013. Do konce sledovaného období dochází ke stagnaci podílu sektoru služeb na HDP a zároveň k poklesu průmyslu na hrubé přidané hodnotě od roku 2012 o 0,9 procentního bodu. Během let 2012–2015 se tak zvýšil příspěvek zemědělství k HDP z 3,7 % na 4,6 %. Změnu vyvolala řada faktorů. Prvním je rostoucí míra inflace¹⁰¹ v Rusku, která zdražovala dovoz potravin. Dalším pak sankce, které byly na Rusko uvaleny západními mocnostmi.¹⁰² Reakcí ruské vlády bylo v roce 2014 uvalení ročního embarga¹⁰³ na import vybraných druhů potravin z Evropy, USA, Austrálie a Kanady.¹⁰⁴ Vystála tak nutnost, aby byla země v uvedeném ohledu soběstačná, jak prohlásil v srpnu 2014 předseda ruské vlády Dmitrij Medveděv: „*Jsme zemí, která se dokáže a musí být schopná uživit sebe sama – a nikoli pouze uživit nás samotné, ale zároveň zásobovat i další země.*“¹⁰⁵

⁹⁸ Viz Graf 2.6.

⁹⁹ THE ECONOMIST. *Land of promise* [online]. Změněno 12. 4. 2007. [Cit. 6. 12. 2016].

¹⁰⁰ Viz Graf 2.6.

¹⁰¹ Viz Graf 2.10.

¹⁰² Viz subkapitola Rusko.

¹⁰³ Odvetné sankce Ruska byly postupně prodlužovány. Aktuálně mají zůstat v platnosti až do konce roku 2017.

¹⁰⁴ BLOOMBERG. *Putin Puts Russians on Soviet Diet* [online]. Změněno 7. 8. 2014. [Cit. 6. 12. 2016].

¹⁰⁵ FINANCIAL TIMES. *Russian agriculture struggles to meet self-sufficiency challenge* [online]. Změněno 19. 8. 2014. [Cit. 6. 12. 2016].

Až na rok 2011 si Indie udržovala moderní strukturu hospodářství. Nicméně vysoké hodnoty podílu zemědělství na HDP země kolem 18 % nepřipomínají typickou moderní ekonomiku. Primární sektor i nadále zaměstnává přibližně polovinu celkové pracovní síly země¹⁰⁶ a má tak obrovský význam na ekonomiku Indie. Mezi lety 2007–2010 postupně ztrácel svůj podíl na HDP sekundární průmyslu, a to z 29 % na 27,2 %. Následně v roce 2011 došlo k jeho skokovému zvýšení o více než 5 procentních bodů na 32,5 %, který byl iniciován snahou indické vlády podpořit průmysl. Ačkoli se jeho příspěvek do konce roku 2014 postupně snižoval až na 30 %, vládní opatření efekt přineslo. Z počátku sice na úkor služeb, ale v průběhu let se situace ustálila a terciární sektor začal opět růst, zatímco hrubá přidaná hodnota zemědělství se snižovala. Indická vláda ve snaze podpořit průmysl země pokračuje i nadále. V roce 2014 byl spuštěn vládní projekt „*Make in India*“, který si klade za cíl dále podpořit výrobu v zemi a přeměnit ji na globální základnu výrobní produkce.¹⁰⁷

Hospodářská struktura Číny je stále výrazně ovlivněna politikou, která se v druhé polovině minulého století soustředila v rámci plnění stanovených plánů na těžký průmysl. Jak dokládá tabulka 2.1, sekundární sektor dominoval až do roku 2011. Od roku 2012 měl již větší podíl na HDP sektor služeb. Lze mluvit o významném mezníku v čínské ekonomice, jelikož její hospodářská struktura získala moderní podobu, která se poměrně rychle začala přibližovat k ekonomikám vyspělého světa. Terciární sektor zaznamenal během sledovaného období zvýšení o 18 %, jak je uvedeno výše. Přesto za nimi stále výrazně zaostává, což se čínská vláda snaží v posledních letech v rámci svých pětiletých programů změnit. Ve svém 12. plánu¹⁰⁸ se zavázala k vytvoření podmínek nezbytných pro extenzivní rozvoj sektoru služeb.¹⁰⁹ Vzhledem k pozitivnímu vývoji sektoru služeb, který byl nastartován právě v roce 2011 lze říci, že zmíněný vládní program byl efektivní. Jak uvádí *The Economist*, služby jsou často spojeny s vysokým podílem lidské práce, a tak by jejich rozvoj měl podpořit rychlejší tvorbu pracovních míst, zvýšit mzdy a výdaje domácností.¹¹⁰ V důsledku by se mohla zvýšit spotřeba. Zvýšení spotřeby je jedním

¹⁰⁶ Viz Tabulka 1.3.

¹⁰⁷ MAKE IN INDIA. *About* [online]. Změněno 2016. [Cit. 6. 12. 2016].

¹⁰⁸ V pořadí 12. pětiletý plán Číny platil pro roky 2011–2015.

¹⁰⁹ CBI CHINA. *Full Translation of the 12th Five-Year Plan* [online]. Str. 18. Změněno 2011. [Cit. 6. 12. 2016].

¹¹⁰ THE ECONOMIST. *Served in China* [online]. Změněno 21. 2. 2013. [Cit. 6. 12. 2016].

z dalších cílů čínské vlády¹¹¹. V budoucích letech by mohlo vést k oživení zpomaleného vývoje ekonomiky země.

Jedním z hlavních znaků, které země BRICs spojují je především zastoupení jednotlivých sektorů na podílu HDP. Brazílie, Rusko i Indie¹¹² měly v průběhu sledovaného období podle obecné definice moderní strukturu hospodářství, které odpovídá dominantní postavení terciárního sektoru¹¹³, následovaných sekundárním a primárním, který má nejmenší příspěvek. Čína dosáhla moderní struktury hospodářství poprvé ve své historii až v roce 2015.

Dalším společným rysem je také vývoj těchto sektorů. Podíl zemědělství na HDP je od období hospodářské krize až do roku 2015 víceméně konstantní, případně mírně klesající. Příspěvek sektoru průmyslu se s výjimkou Indie výrazně snížil a byl plnohodnotně zastoupen zvyšujícím se podílem služeb na tvorbě produktu. BRICs tak ve své struktuře HDP úspěšně konvergovaly směrem k G6.¹¹⁴ Zmíněné trendy přetrvávaly v průběhu celého sledovaného období a lze očekávat, že budou v nastoleném vývoji pokračovat i v budoucnu, jelikož postupně přibližují ekonomiky zemí BRICs k hospodářským strukturám, které jsou základem moderních vyspělých států světa.¹¹⁵

2.3.1.5 Výdajová struktura HDP

Data Indie pro rok 2015 nebyla k dispozici. U Číny nebyly dostupné údaje týkající se výdajů domácností na spotřebu, soukromých hrubých domácích investic a výdajů státu na nákup výrobků a služeb pro rok 2015. Z uvedeného důvodu nejsou v Tabulce 2.2 obsažena.

¹¹¹ Viz subkapitola Čína.

¹¹² V případě Indie nastala výjimka v roce 2011, kdy terciární sektor země přispíval pouze 49 % na HDP.

¹¹³ Terciární sektor se v moderní struktuře hospodářství podílí na tvorbě HDP alespoň ve výši 50 %.

¹¹⁴ Průměrná struktura HDP G6 v roce 2007 (v závorce uvedeny hodnoty pro rok 2014) byla následující: primární sektor 1,3 % (1,3 %), sekundární sektor 25 % (23,5 %), terciární sektor 73,7 % (75,2 %).

¹¹⁵ Pro srovnání, v roce 2014 byla hospodářská struktura USA následující: primární sektor 1,3 %, sekundární sektor 20,7 %, terciární sektor 78 %.

Tabulka 2.2 Struktura HDP zemí BRICs podle výdajové metody (v % HDP) v letech 2007–2015

Brazílie	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
C	59,88	59,73	61,96	60,22	60,27	61,38	61,62	62,37	63,38
G	18,94	18,84	19,65	19,02	18,69	18,57	18,96	19,50	20,20
I	19,82	21,62	18,80	21,80	21,81	21,41	21,73	20,87	17,71
NX	1,36	-0,19	-0,41	-1,04	-0,77	-1,36	-2,31	-2,74	-1,29
Rusko									
C	49,92	47,43	52,85	50,58	50,57	51,60	53,54	53,57	51,87
G	17,30	17,83	20,79	18,73	18,21	18,68	19,71	18,72	19,06
I	24,17	25,50	18,93	22,62	23,09	22,94	21,13	21,09	20,74
NX	8,61	9,24	7,43	8,07	8,13	6,78	5,62	6,62	8,33
Indie									
C	55,69	58,61	57,18	56,40	55,88	57,79	58,09	57,95	X
G	10,29	10,93	11,90	11,44	11,09	10,67	10,23	10,93	X
I	38,03	35,53	36,30	36,53	39,58	38,26	34,66	34,09	X
NX	-4,01	-5,07	-5,38	-4,37	-6,55	-6,72	-2,98	-2,97	X
Čína									
C	37,63	36,56	35,32	35,92	37,37	36,57	36,25	37,45	X
G	13,40	13,18	13,22	13,05	13,05	13,37	13,60	13,61	X
I	41,39	43,67	47,58	47,35	47,17	47,33	47,68	46,20	X
NX	7,58	6,59	3,88	3,68	2,41	2,73	2,47	2,74	3,54

Zdroj: The World Bank, 2016, vlastní zpracování, Data Indie pro rok 2015 nebyla dostupná. Data Číny pro rok 2015 byla k dispozici pouze pro výpočet čistého exportu. C = spotřeba domácností, G = vládní výdaje, I = hrubé investice, NX = čistý export

Na základě údajů z Tabulky 2.2 je zřejmé, že se struktura HDP podle výdajové metody napříč státy BRICs liší. Každá z ekonomik má svá specifika, jak již vyplývá z analýzy podílů sektorů na hrubé přidané hodnotě.

Mezi lety 2007–2015 k HDP Brazílie, Indie a Ruska nejvíce přispěla složka spotřeby domácností. Ve všech uvedených státech se její podíl během sledovaného období mírně zvýšil. V Brazílii z 59,9 % na 63,4 %, což je zvýšení o necelých 6 %. Spotřeba Indie, druhá největší mezi BRICs, vzrostla o 4 % z původních 55,7 % na 58 % v roce 2014. V Rusku došlo k jejímu zvýšení taktéž o 4 %, a to z 49,9 % na 51,9 %. Z výše jmenovaných zemí se spotřeba nepodílela na HDP alespoň 50 % pouze v Rusku mezi lety 2007–2008. Jednoznačně nejmenší měrou přispívá spotřeba na HDP v Číně, kde její příspěvek byl v závěru sledovaného období až o 35 % menší než jeho průměrná hodnota v ostatních státech BRICs. Podíl spotřeby v čínské ekonomice se navíc v první polovině sledovaného období snižoval. Ani přes následné oživení neznamenal do roku

2014 zvýšení oproti jeho již tak velmi nízké počáteční hodnotě 37,6 %. Příspěvek čínské spotřeby tak zůstal hluboko nejen pod hodnotami ostatních zemí skupiny BRICs, ale především pod světovým průměrem¹¹⁶, který mezi lety 2007–2014 přibližně kopíroval vývoj spotřeby Indie.

Příspěvek vládních výdajů na nákup výrobků a služeb k HDP se od počátku sledovaného období u bez výjimky u všech zemí BRICs mírně zvýšil. Největší zvýšení podílu nastalo v Rusku, a to o 10 %. Dále v Brazílii o 7 %, Indii o 6 % a v Číně o 1 %. Jak v roce 2007 18,9 %, tak koncem zkoumaného období 20,2 % dosahovala nejvyššího podílu vládních výdajů na HDP Brazílie. Mezi BRICs drželo druhý nejvyšší příspěvek Rusko, jehož hodnoty v průměru přesahovaly světový průměr o 1–2 procentní body.¹¹⁷ Podíl čínských vládních výdajů na HDP mezi lety 2007–2014 stagnoval těsně nad úrovní 13 %. Absolutně nejnižších hodnot dosahovala Indie, které se pohybovaly mezi 10,3–11,9 % HDP. Příspěvek vládního sektoru k HDP tak byl během sledovaného období o necelou polovinu nižší než v Brazílii. Z Tabulky 2.2 dále vyplývá, že s výjimkou Číny, došlo v roce 2009 ke skokovému meziročnímu zvýšení vládních výdajů v zemích BRICs, což bylo v souladu se světovým trendem. Většina ekonomik tímto způsobem reagoval na hospodářskou krizi. Skutečnost, že vládní výdaje Číny nevrostly, ukazuje v kombinaci s tempem růstu HDP, které přesto dosáhlo 9,2 %, ukazuje na obrovskou sílu a stabilitu čínské ekonomiky.¹¹⁸

S výjimkou Číny podíl hrubých investic na tvorbě HDP během sledovaného období klesal. Paradoxně právě v Číně, kde investice tvořily již v roce 2007 41,4 % HDP, se do roku 2014 zvýšil jejich podíl o 10 % na 46,2 % HDP. Investice v Číně tak přispívají k HDP téměř dvakrát více, než je obvyklé ve zbytku světa.¹¹⁹ V Indii došlo na druhou stranu během stejného časového úseku k snížení jejich podílu o více než 10 % na hodnotu 34,1 % HDP. Přesto se jedná stále o značně nadprůměrně vysoké číslo. Příspěvek investic k HDP Ruska se v závěru zkoumaného období pohyboval kolem 21 %. Nejnižší míry investic ze zemí BRICs pravidelně dosahovala Brazílie. V roce 2015 již jen 17,7 % HDP, což je o 26 % méně, než činí světový průměr a 11 % méně než v USA.

¹¹⁶ V roce 2014 činil světový průměr spotřeby domácností 58,3 % HDP. Pro srovnání v USA se spotřeba podílela na HDP 68,4 %.

¹¹⁷ V roce 2015 činil světový průměr vládních výdajů 17,8 % HDP. Pro srovnání v USA se vládní výdaje podílely na HDP 14,3 %.

¹¹⁸ Viz Graf 2.6.

¹¹⁹ V roce 2014 činil světový průměr hrubých investic 23,9 % HDP. Pro srovnání v USA se investice podílely na HDP 19,9 %.

Jak dále ukazuje tabulka 2.2, hospodářský růst Ruska a Číny byl mezi lety 2007–2015 výrazně ovlivněn exportem. Obě ekonomiky jsou exportně založené a hodnoty vývozu jsou pro ně velmi důležité. Brazílie měla s výjimkou roku 2007 v další části období záporné saldo. V Indii se podíl čistého exportu pohyboval v záporných hodnotách, které na jeho konci tvořily -3 % HDP, po celou dobu. U všech zemí BRICs došlo v důsledku hospodářské krize k snížení podílu čistého exportu na HDP. Ten byl vyvolán poklesem poptávky na zahraničních trzích, což dokládá vývoj běžného účtu platební bilance.¹²⁰ Od roku 2013 poté dochází k oživení a zvýšení podílu čistého exportu na HDP všech ekonomik BRICs.¹²¹

Z údajů v Tabulce 2.2 docházím k závěru, že nízká míra hrubých investic představuje hlavní problematickou oblast ve složení HDP Brazílie. Složka investic je nižší než v případě USA, které lze považovat za nejvyspělejší zemi světa, což může být pro brazilskou ekonomiku problém. Nízká úroveň investic v Brazílii vychází z nedostatečné akumulace kapitálu. V roce 2015 tvořily hrubé domácí úspory pouze 16,4 % HDP.¹²² Výrazně podprůměrná a dále se snižující hodnota míry investic souvisí s poklesem významu průmyslu pro národní hospodářství země, jak dokládá Tabulka 2.1. Ačkoli lze nízkou úroveň investic označit za nejslabší složku brazilského HDP ve sledovaném období, její případné zvýšení je příležitostí pro budoucnost. Z uvedeného pohledu existuje potenciál pro další růst brazilské ekonomiky.

Jako v případě Brazílie, Rusko má také poměrně nízkou úroveň investic, což ale pro ekonomiku země, která si již prošla procesem industrializace¹²³, není výraznější hrozba. Hospodářství země je založeno na exportu, což se negativně projevilo na tempu růstu HDP především v roce 2009, ale i v závěru sledovaného období.¹²⁴ Podíl spotřeby domácností na HDP nevzrostl takovým tempem, aby se ruská ekonomika během sledovaného období stala méně závislou na složce zahraničního obchodu, ve které je obsaženo riziko výkyvů světové poptávky a cen komodit, jejichž je Rusko předním exportérem. Propad cen ropy z druhé poloviny roku 2014 uvrhl zemi do recese a není tak

¹²⁰ Viz Graf 2.14.

¹²¹ V Indii došlo k růstu podílu čistého exportu na HDP již od roku 2012, kdy se z absolutně nejnižších hodnot během sledovaného období -6,7 % HDP zvýšilo na -3 % HDP.

¹²² THE WORLD BANK. *Data: Indicators: Gross domestic savings (% of GDP)* [online]. Změněno 2016. [Cit. 7. 12. 2016].

¹²³ Viz kapitola Společné a rozdílné charakteristiky zemí BRICS.

¹²⁴ Viz Graf 2.6.

pravděpodobné, že by se podíl spotřeby na HDP, který již v roce 2015 zaznamenal meziroční pokles o 1,7 procentního bodu, měl zvyšovat. Toto tvrzení je v souladu s výrokem hlavního analytika pro ING Groep NV v Moskvě: „*Není možné, aby došlo ke zvýšení spotřeby. Nedochází k růstu mezd, případně ne v takové míře jako dříve. Zároveň se snižuje objem poskytnutých půjček.*“¹²⁵

Indii se během sledovaného období podařilo dosáhnout každý rok na relativně stabilní a značné tempo ekonomického růstu.¹²⁶ Ekonomika země není založena na exportu, ale na domácí spotřebě. Dominantní a ustálená spotřeba dokázala ochránit indickou ekonomiku od vnějších negativních vlivů a turbulencí. Tak dokázala úspěšně překonat i období hospodářské krize. Dalším faktorem, který mohl výrazně přispět k hospodářskému růstu země, je vysoká úroveň investic. Hospodářská politika Indie v oblasti veřejných investic podpořila růst produktivity,¹²⁷ a to nejen v zemědělství, ale napříč sektory, což přispělo k pozitivním ekonomickým výkonům země.

Převaha složky investic na HDP oproti složce spotřeby v čínské ekonomice přetrvává již od dob zavedení komunistického režimu.¹²⁸ Hospodářská politika země, která se v minulosti soustředila na tempo ekonomického růstu, vedla k historicky nejvyšším hodnotám podílu investic na HDP. Mezi lety 2009–2013 se podílely více než 47 % na HDP země. Rychlé zvyšování investic zapříčinilo částečné vytlačení složky spotřeby. Jak ukazuje Tabulka 2.1, důsledkem nastolené politiky byla až do roku 2011 dominance sektoru průmyslu nad sektorem služeb. Nicméně jak je zároveň uvedeno výše, rok 2012 znamenal pro čínskou ekonomiku počátek pozitivního trendu, kdy rostl podíl služeb na HDP, což je v souladu s aktuální vizí čínské vlády. Růst sektoru služeb již od roku 2012 dokázal mírně podpořit složku spotřeby na HDP země a vzhledem k závazku představitelů země lze očekávat, že nastolený trend přetrvá i v letech budoucích, což by mohlo oživit tamní zpomalující se ekonomiku. Růst domácí poptávky by navíc přispěl k diverzifikaci příspěvku k HDP a tím snížil potenciální hrozbu oslabení složky exportu, která je závislá na zahraniční poptávce. Uvedené faktory mohou mít nejen

¹²⁵ BLOOMBERG. *Russian Consumers Still in Shock as They Cut Back on Food and Medicine* [online]. Změněno 18. 7. 2016. [Cit. 7. 12. 2016].

¹²⁶ Viz Graf 2.6.

¹²⁷ UNITED STATES DEPARTMENT OF AGRICULTURE. *Propellers of Agricultural Productivity in India: Report summary* [online]. Změněno 2015. [Cit. 7. 12. 2016].

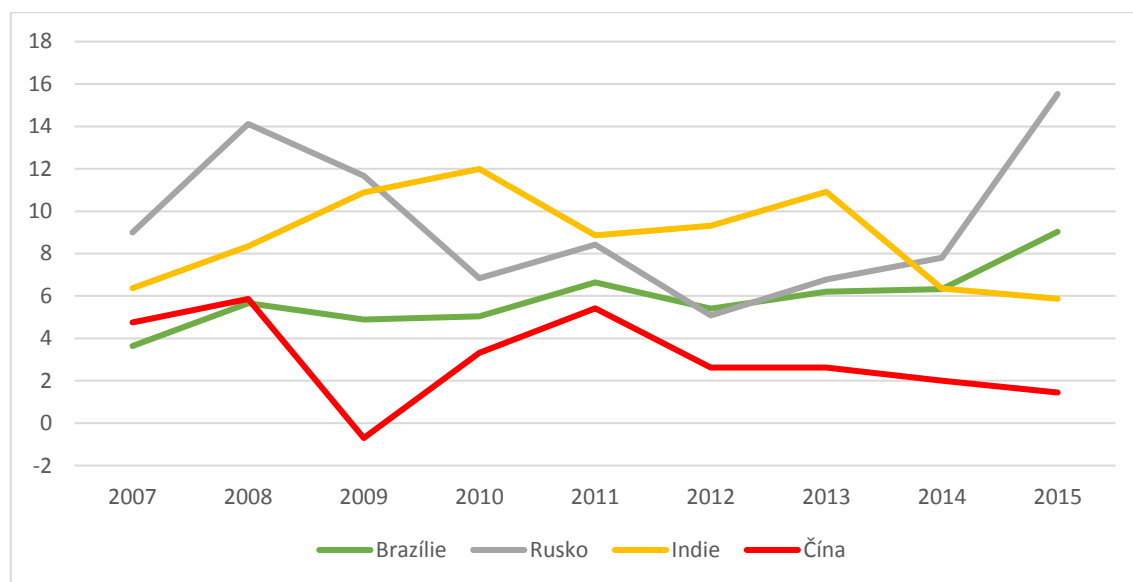
¹²⁸ Viz subkapitola Čína.

přímý blahodárny dopad na budoucnost Číny, ale v důsledku i na skupinu BRICs jako celek.

2.3.2 Míra inflace

Inflace je obecně charakterizována jako růst cenové hladiny v čase. Inflace může být podle svého charakteru tažena poptávkou, případně nabídkou. Z tohoto důvodu mohou mít na změny cen v ekonomice vliv mnohé rozličné faktory. Grafy obsažené v této subkapitole jsou založeny na hodnotách měřených pomocí indexu spotřebitelských cen (dále již CPI).

Graf 2.10 Vývoj míry inflace v zemích BRICs (v %) v letech 2007–2015, spotřebitelské ceny

Zdroj: The World Bank, 2016, vlastní zpracování

Varadzin ve svém díle *Ekonomický rozvoj a růst* popisuje vzájemnou závislost mezi ekonomickým růstem a mírou inflace. Zatímco vyšší míra inflace vede v dlouhém období k nižšímu růstu, v krátkém horizontu se pojí s hospodářskou expanzí. Na základě empirických studií uvádí, že termín cenová stabilita odpovídá mírné inflaci dosahující několika procent. Z tohoto důvodu považuje optimální míru inflace za nenulovou. V případě, kdy nastane pokles míry inflace, která je vyšší než 10 % na hodnoty v řádech jednotek, dojde na základě zlepšené alokace zdrojů k pozitivnímu efektu vedoucímu k hospodářské prosperitě v dlouhém období.¹²⁹

¹²⁹ VARADZIN, František. *Ekonomický rozvoj a růst*. Str. 253-255.

Graf 2.10 vyjadřuje velkou nevyrovnanost vývoje míry inflace mezi jednotlivými zeměmi BRICs. Od roku 2008 až po zbytek sledovaného období dosahovala nejnižší míry inflace Čína. Zároveň se jako jediná ocitla v záporných hodnotách v roce 2009 vlivem hospodářské krize, což ale nepředstavovalo pro čínskou ekonomiku výraznější komplikace, jelikož i navzdory deflaci dosáhlo tempo růstu reálného HDP ve stejném roce 9,2 %. Od roku 2012 následně dokázala svůj vývoj ustálit a postupně dosáhnout hodnot, jež jsou považovány za optimální, jak je uvedeno dále.

Jako první ze zemí BRICs se do větších problémů s inflací dostala Indie, která na jejích vyšších hodnotách, místy přesahujících hranici 10 %, setrvala do roku 2013. Nicméně v závěru sledovaného období dokázala docílit snížení její míry takřka o polovinu. Tento jev by měl mít v delším období pozitivní dopad na ekonomický růst země.

Zatímco míra brazilské inflace se vyvíjela od roku 2007 až do 2014, než došlo k jejímu výraznému zvýšení, konstantně na úrovni 5–6 % a po Číně šlo o nejnižší hodnoty napříč BRICs, vývoj ruské míry inflace si prošel značnými skoky, když hned dvakrát dosáhl maximálních hodnot v rámci skupiny BRICs, konkrétně v letech 2008 a 2015. Právě rok 2015 byl pro Rusko a Brazílii kritický. Nejen že došlo v důsledku kombinace nepříznivých vlivů k propadu jejich HDP,¹³⁰ ale výrazné zvýšení míry inflace může ohrozit další budoucí vývoj těchto ekonomik, pokud nedojde k jeho korekci. V reakci na propad světových cen ropy¹³¹ došlo k citelnému oslabení tamních měn, což přispělo k její akceleraci. USD dokázal během roku 2014 posilnit vůči ruskému rublu (dále již RUB) o dvojnásobek a vůči brazilskému realu (dále již BRL) od léta stejného roku do léta 2015 až o 80 %. Podle The BRICS Post měla brazilská centrální banka problémy se stlačením míry inflace na úroveň 4,5 %, ¹³² což v kombinaci s jejím zrychlením není pro brazilskou ekonomiku, která se na konci sledovaného období propadla do recese, pozitivní zpráva.¹³³

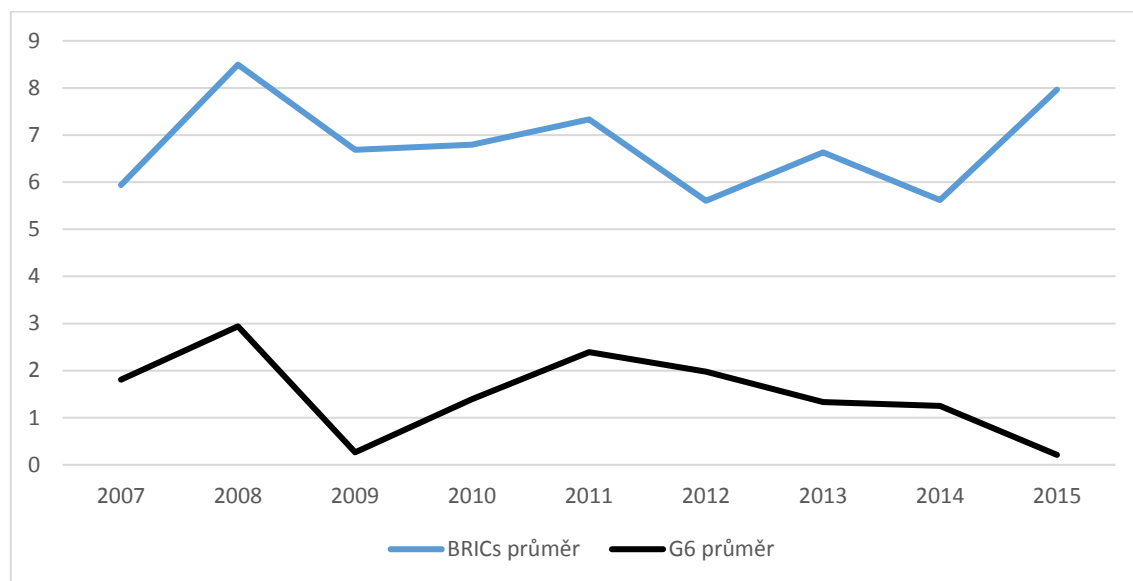
¹³⁰ Viz Graf 2.4.

¹³¹ Viz Graf 2.2.

¹³² THE BRICS POST. *Analysis: Brazil's recession to 'deepen' in 2016* [online]. Změněno 18. 12. 2015. [Cit. 29. 11. 2016].

¹³³ K zhoršení ekonomického výhledu Brazílie přispělo i ukončení programu kvantitativního uvolňování v USA, které vedlo na konci roku 2015 k prvnímu zvýšení úrokové míry v USA po 10 letech na hodnotu 0,25 %. Následkem zvýšení úrokové míry v USA je zvýšený odliv kapitálu z emerging markets.

Graf 2.11 Srovnání vývoje průměrné míry inflace zemí skupin BRICs a G6 (v %) v letech 2007–2015, spotřebitelské ceny

Zdroj: The World Bank, 2016, vlastní zpracování

Jak vyplývá z Grafu 2.11, průměrná míra inflace byla v průběhu sledovaného období v zemích BRICs po celou dobu značně vyšší, než míra inflace u skupiny G6. Rozdíl mezi hodnotami obou skupin se pohyboval v rozmezí od 4 procentních bodů (v letech 2007 a 2012) do 8 procentních bodů (v roce 2015). Tudíž nastal největší rozdíl na konci sledovaného období, kdy se trendy ukazatelů začaly vzájemně rozcházet. Zatímco v rámci BRICs míra inflace rostla, u G6 tomu bylo naopak.

Pro skupinu BRICs se průměrná míra inflace nacházela v průběhu celého období v relativně stabilním pásmu mezi 5,5–8,5 %, což ale nereflektuje různý vývoj v jednotlivých zemích. Její průměrná hodnota dosahovala mezi lety 2007–2015 6,8 %, což je v souladu s podmínkami podporující hospodářský růst, jak je popisuje Varadzin. Hrozbu může představovat nárůst míry inflace v závěru sledovaného období o 2,4 procentního bodu vůči předchozímu roku, kdy dosáhla hladiny 8 %, a to především pokud by tento trend měl přetrvávat.

S výjimkou roku 2008 výrazně nepřesáhla míra inflace ve vyspělém světě hranici 2 %. Zároveň její hodnota v průběhu sledovaného období nevybočila z pásma 0–3 %. Nejvyšší pokles nastal u skupiny G6 s nástupem hospodářské krize. Negativní tempo

růstu¹³⁴ spolu s rychle klesajícími cenami ropy¹³⁵ a dalších cen světových komodit, přispěly v roce 2009 k meziročnímu poklesu míry inflace z 3 % na 0,3 %. Následné oživení vedlo během 2 let k dosažení cenové stability a zároveň inflačního cíle v Evropě.^{136,137} Evropská centrální banka (dále již ECB) v čele se svojí Radou guvernérů vydala následující prohlášení týkající se charakteru cenové stability: „*Cenová stabilita je definována jako meziroční nárůst harmonizovaného indexu spotřebitelských cen (HICP) pod úroveň 2 % v eurozóně.*“¹³⁸ Nicméně od roku 2013 klesá míra inflace napříč všemi zeměmi skupiny G6 (s výjimkou Japonska), a to až do konce sledovaného období, kdy dosahuje absolutně nejnižší hodnoty 0,2 %.

Na základě poznatků, které uvádí Varadzin, byla během sledovaného období průměrná míra inflace v zemích BRICs v souladu s předpoklady pro krátkodobý i dlouhodobý hospodářský růst.¹³⁹ Můžeme konstatovat, že měnová politika prováděná v rámci skupiny BRICs byla relativně efektivní a dokázala zajistit vhodné podmínky, které stály za hospodářským vzestupem těchto zemí. Zároveň představuje potenciál pro další budoucí růst v rámci skupiny, ačkoli u Ruska a Brazílie s výhradami.

Je logické, že podle závěrů stejného autora nedošlo v případě skupiny G6, během sledovaného období, k tak výraznému hospodářskému růstu jako u BRICs. Tuto skutečnost také dokládá Graf 2.5, ze kterého lze odvodit jen mírný přírůstek reálného HDP G6 mezi lety 2011–2015. Tyto roky byly obdobím soustavného poklesu míry inflace.

¹³⁴ Viz Graf 2.7.

¹³⁵ Viz Graf 2.2.

¹³⁶ Prvořadým cílem měnové politiky Evropské centrální banky (ECB) je dosažení cenové stability. Cenovou stabilitu představuje míra inflace blížící se 2 %.

¹³⁷ Hlavním cílem měnové politiky FEDu je nezaměstnanost. To je jedním z důvodů, proč byla po většinu let míra inflace v USA vyšší než v eurozóně.

¹³⁸ ECB. *The definition of price stability* [online]. Změněno 2016. [Cit. 29. 11. 2016].

¹³⁹ Ačkoli v případě Ruska a Indie došlo v tomto období dvakrát k překonání úrovně 10 % v míře inflace. Viz Graf 2.10.

Snaha centrálních bank zemí G6 zvýšit inflaci, která by přispěla k oživení recesí oslabené ekonomiky, ve finále vedla k přikročení ke spuštění programů kvantitativního uvolňování.¹⁴⁰ Největší ekonomický stimul v historii byl ze strany FEDu ukončen v říjnu 2014, kdy skončilo 3. kolo kvantitativního uvolňování.¹⁴¹ Již o měsíc po jeho konci v USA se spustilo kvantitativní uvolňování i v eurozóně. Následně bylo 22. 1. 2015 rozšířeno.¹⁴² Jelikož zatím nepřineslo požadovaný efekt v podobě akcelerování inflace a přiblížení se k inflačnímu cíli ECB, bylo prozatím prodlouženo až do března 2017, přičemž je pravděpodobné jeho další pokračování.¹⁴³

Na rozdíl od měnové politiky v rámci BRICs nedokázala měnová politika vyspělého světa efektivně reagovat na hospodářskou krizi, což přispělo ke zvýšení ekonomické síly skupiny BRICs ve sledovaném období a vytváří předpoklady pro její další růst v budoucnosti na úkor nejbohatších zemí světa.

2.3.3 Míra nezaměstnanosti

Míra nezaměstnanosti vyjadřuje podíl pracovní síly, která ačkoli není ekonomicky aktivní, je práce schopná a aktivně práci hledá. Stanovená definice odpovídá metodologii aplikované Světovou bankou a následující data z ní vycházejí.¹⁴⁴ Vzhledem k nedostupnosti hodnot míry nezaměstnanosti pro rok 2015 u většiny zkoumaných zemí je její vývoj zkoumán v období mezi lety 2007–2014.

¹⁴⁰ Kvantitativní uvolňování je alternativní nástroj centrálních bank, který může být využit ke stimulaci ekonomiky. Spočívá v nákupu velkého množství dlouhodobých finančních aktiv centrální bankou. Dochází tak k podpoře investic na základě snižování dlouhodobých úrokových sazeb. Zároveň se jedná o signál vyslaný investorům a spotřebitelům, že se centrální banka zavázala k naplnění stanoveného inflačního cíle.

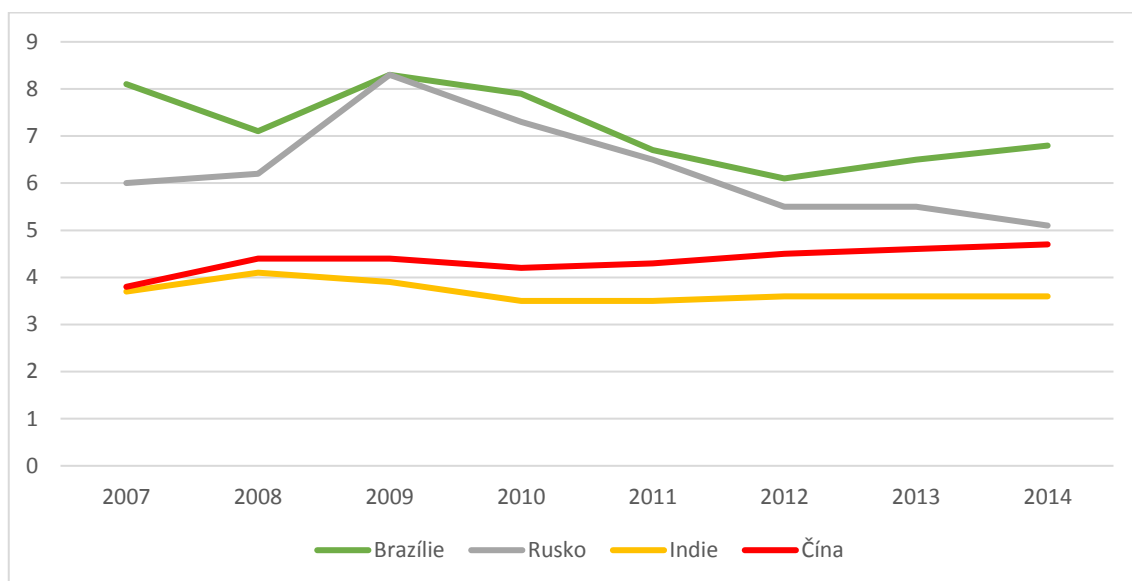
¹⁴¹ BLOOMBERG. *The Fed Eases Off* [online]. Změněno 16. 9. 2015. [Cit. 29. 11. 2016].

¹⁴² ECB. *ECB announces expanded asset purchase programme* [online]. Změněno 22. 1. 2015. [Cit. 29. 11. 2016].

¹⁴³ BLOOMBERG. *ECB Said to Build Taper Consensus as QE Decision Nears* [online]. Změněno 5. 10. 2016. [Cit. 29. 11. 2016].

¹⁴⁴ THE WORLD BANK. *Data: Indicators: Unemployment, total (% of total labor force)* [online]. Změněno 2016. [Cit. 30. 11. 2016].

Graf 2.12 Vývoj nezaměstnanosti v zemích BRICs (v %) v letech 2007–2014

Zdroj: The World Bank, 2016, vlastní zpracování, Data pro rok 2015 nebyla dostupná.

Od roku 2007 měly po celou dobu všechny sledované země relativně nízké míry nezaměstnanosti, jak ukazuje Graf 2.12. Dále je patrné, že si jednotlivé státy zachovaly po celé období stejné pořadí, které je od nejvyšších hodnot nezaměstnanosti po nejnižší následující: Brazílie, Rusko, Čína a Indie.

Absolutních maxim dosáhla, jako dopad hospodářské krize, Brazílie spolu s Ruskem v roce 2009. Následně míry nezaměstnanosti v obou zemích klesají (ač v případě Brazílie nastalo mezi lety 2012–2014 mírné zvýšení o 0,7 procentního bodu), což je především důsledek vysokého tempa růstu reálného HDP, kterého Brazílie i Rusko v roce 2010 dosáhly a následného ekonomického oživení.¹⁴⁵ V roce 2014 se zastavila hodnota nezaměstnanosti v Rusku na 5,1 %, což je nejméně za posledních dvacet let. Tento jev mohl být způsoben hospodářskou politikou Ruska prováděnou po znovuzvolení Vladimíra Putina prezidentem v roce 2012.¹⁴⁶ Dále klesající nezaměstnanost mohla být vykoupena zvyšující se inflací, která od jmenování Putina hlavou státu výrazně vzrostla. Tento efekt by byl v souladu s Phillipsovou křivkou.¹⁴⁷

Z Grafu 2.12 je patrné, že se míra čínské nezaměstnanosti pohybovala v průběhu celého období ve velmi úzkém pásmu mezi 3,8–4,7 %. Ačkoli je obecně míra

¹⁴⁵ Viz Graf 2.6.

¹⁴⁶ THE ECONOMIST. *The triumph of Vladimir Putin* [online]. Změněno 1. 2. 2014. [Cit. 30. 11. 2016].

¹⁴⁷ Phillipsova křivka vyjadřuje vztah mezi inflací a nezaměstnaností. S poklesem nezaměstnanosti roste míra inflace a opačně.

nezaměstnanosti značně proměnná, jelikož má na její vývoj vliv hned řada faktorů, v Číně ji dle oficiálních hodnot neuškodila ani světová finanční krize, či zpomalení meziročního tempa růstu z 14 % na 7 % během sledovaného období.¹⁴⁸ Na základě uvedených poznatků se zdají být oficiální hodnoty čínské nezaměstnanosti přinejmenším podezřelé. Jak uvádí Fathom Consulting: „*Nejistota pracovních míst je hlavní hnací silou sociální nestability – něco, čeho se čínská vláda musí vyvarovat za každou cenu.*“¹⁴⁹ Pro představitele Čínské lidové republiky jde tedy o značně citlivou záležitost. Uvedené oficiální hodnoty čínské nezaměstnanosti jsou problematické, jelikož jsou založeny na údajích registrovaných městských rezidentů, a tak dochází k opomenutí značné části pracovní síly.¹⁵⁰ Dle šetření provedeného EIU¹⁵¹ je skutečná míra nezaměstnanosti v Číně až o 2 procentní body vyšší, než jak uvádí oficiální statistika. Konkrétně analýza EIU ukazuje na pozvolný růst z 6,1 % v roce 2010 na 6,6 % v roce 2013.¹⁵²

V případě Indie sledujeme nejnižší hodnoty v rámci skupiny BRICs. Ty si, jako v případě Číny, zachovávají během sledovaného období takřka konstantní hodnotu. Mezi lety 2010–2014 činil rozdíl pouhou 0,1 procentního bodu a Indie se na jeho konci mohla chlubit nezaměstnaností pouhých 3,6 %. V blízké budoucnosti ale bude čelit indický trh práce výzvám v podobě rostoucí pracovní síly, která by se během následující dekády měla zvýšit o 125 milionů, jak uvádí The Economist. Přičemž nejde jen o kvantitu, ale zároveň i o kvalitu pracovních pozic. The Economist dále odhaduje, že v současné době pracuje 85 % Indů v neformálním sektoru za velmi nízkou mzdu.¹⁵³ Toto by mohlo vést k zvyšujícímu sociálnímu napětí a zpomalení ekonomiky. Naopak reformami indického trhu práce vedoucími ke zvýšení počtu formálních pracovních pozic může země těžit ze svého nesporného potenciálu, který nabízí její demografický vývoj.¹⁵⁴

S výjimkou Indie lze charakterizovat zbylé státy BRICs stárnoucí populací. Řešením nastoleného demografického vývoje mohou být strukturální změny, kdy dojde k přesunu pracovní síly mezi jednotlivými sektory, či zvyšování produktivity práce.

¹⁴⁸ Viz Graf 2.6.

¹⁴⁹ BLOOMBERG. *China's Hidden Unemployment Rate* [online]. Změněno 14. 1. 2015. [Cit. 30. 11. 2016].

¹⁵⁰ BLOOMBERG. *Is China's Real Unemployment Rate Higher Than America's?* [online]. Změněno 5. 6. 2016. [Cit. 30. 11. 2016].

¹⁵¹ EIU je zkratka pro Economist Intelligence Unit. Jedná se o světově uznávaného vydavatele analýz.

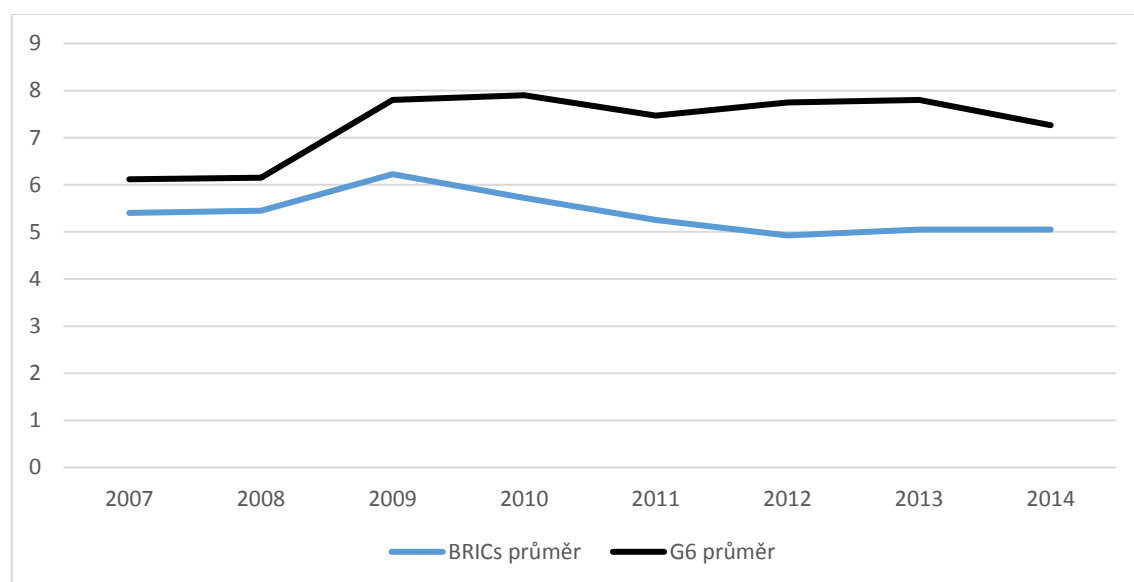
¹⁵² IMF. *International Jobs Report* [online]. Str. 4. Změněno 2015. [Cit. 30. 11. 2016].

¹⁵³ THE ECONOMIST. *Wasting time* [online]. Změněno 9. 5. 2013. [Cit. 1. 12. 2016].

¹⁵⁴ Viz subkapitola Indie.

V případě Ruska se vzhledem k nízkému podílu zaměstnanosti v primárním sektoru nabízí zejména druhá možnost. Brazílie zaměstnává již 15,7 % ekonomicky aktivního obyvatelstva v zemědělství, což umožňuje částečný transfer do sektoru průmyslu, který činí pouhých 13,3 % celkové zaměstnanosti, ale vytváří 22,2 % HDP země, zatímco zemědělství se podílí pouhými 5,9 %. V Číně je v primárním sektoru, který navíc s podílem necelých 9 % na HDP není příliš produktivní, stále zaměstnána přibližně třetina pracovní síly. Zde nabízí transfer zaměstnanců primárně do terciárního sektoru služeb značný potenciál, jelikož doposud zaměstnává kolem 36 % pracovníků, ale přitom se podílí na polovině produktu země. V Indii je situace podobná jako v Číně, ačkoli je demografický trend země opačný, jak je uvedeno výše. V případě Indie je postupný přesun zaměstnanců ze zemědělství do sektorů průmyslu a služeb ještě nutnější než v Číně. Indie stále zaměstnává takřka polovinu pracovní síly v primárním sektoru, který ale na HDP přispívá pouze z 17,9 %. Zejména terciární sektor země je perspektivní, když s pouhými stávajícími 31 % celkové pracovní síly dokáže vyprodukovat 57,9 % HDP indické ekonomiky.¹⁵⁵

Graf 2.13 Srovnání vývoje průměrné nezaměstnanosti zemí skupin BRICs a G6 (v %) v letech 2007–2014

Zdroj: The World Bank, 2016, vlastní zpracování, Data pro rok 2015 nebyla dostupná.

Graf 2.13 ukazuje, že průměrná míra nezaměstnanosti v zemích BRICs byla mezi lety 2007–2014 vždy nižší, než jak tomu bylo u skupiny G6. Pohybovala se mezi 5–6 %,

¹⁵⁵ Viz Tabulka 1.1, Tabulka 1.2, Tabulka 1.3 a Tabulka 1.4.

zatímco u členů G6 dosahovala 6–8 %. Zde je nicméně nutné dodat, že oficiální statistiky Číny tuto skutečnost mírně zkreslují. Přesto pokud bychom implementovali do nezaměstnanosti BRICs výsledky analýzy provedené EIU, která je popsána výše, stále by dosahovala značně nižších hodnot, než jak tomu bylo během sledovaného období u G6. V období po vypuknutí krize nezaměstnanost G6 stagnovala na horní hraně stanoveného pásma, ale u BRICs její míra postupně klesla až na 5 %, což je především zásluha Ruska a Číny. Tato skutečnost může ukazovat na schopnost ekonomik BRICs vytvářet dostatečný počet pracovních míst, což je v kombinaci s růstem ekonomicky aktivního obyvatelstva jedna z hlavních podmínek vedoucích v delším období k hospodářské prosperitě.

Zatímco průběh míry nezaměstnanosti se v zemích BRICs vyvíjel poměrně stabilně, ve vyspělém světě docházelo ke značným odchylkám, a to i napříč jednotlivými členy G6. Dopad hospodářské krize měl negativní efekt na hodnoty nezaměstnanosti, s výjimkou Německa¹⁵⁶, na všechny státy patřící do G6. Její následné snižování trvalo déle než u BRICs v Brazílii a Rusku, případně se jej v některých nejsilnějších ekonomikách eurozóny¹⁵⁷ nepodařilo dosáhnout vůbec a pesimismus na trhu práce se naopak ještě více prohloubil z obav sílící dluhové krize.

Závěrem lze konstatovat, že příznivý demografický vývoj a vyšší zaměstnanost v zemích BRICs podpořili hospodářský růst, který skupina v průběhu sledovaného období zaznamenala a přispěli tak k zvýšení jejího světového významu. Naopak společným trendem všech vyspělých států světa je zvyšující se podíl obyvatelstva v postproduktivním věku.^{158, 159} Především rostoucí pracovní síla nabízí velký potenciál pro skupinu BRICs jako celek do let budoucích. K jeho plnému naplnění je ale třeba provedení řady nezbytných reforem trhu práce, a to především v nejlidnatějších státech světa Číně a Indii.

¹⁵⁶ V období před krizí činila míra nezaměstnanosti v Německu 8,6 %, což je u této země nejvíce za sledované období a zároveň absolutně nejvyšší hodnota míry nezaměstnanosti napříč členskými státy skupiny G6 v roce 2007.

¹⁵⁷ Konkrétně jde o Francii a Itálii.

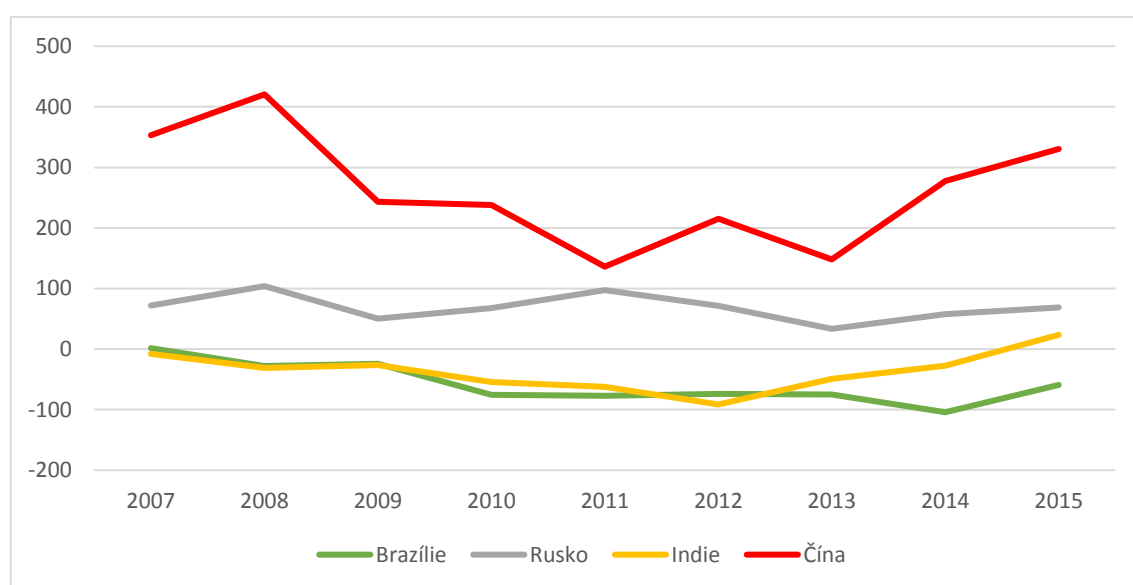
¹⁵⁸ THE WORLD BANK. *Data: Indicators: Population ages 65 and above (% of total)* [online]. Změněno 2016. [Cit. 1. 12. 2016].

¹⁵⁹ Ke zvyšování podílu populace ve věku 65 a více samozřejmě dochází i u zemí BRICs, ale k roku 2015 jsou jeho hodnoty nejméně o polovinu nižší než v případě vyspělého světa.

2.3.4 Běžný účet platební bilance

Běžný účet platební bilance zaznamenává všechny ekonomické transakce mezi určitou zemí a zbytkem světa za vybrané období. Tím určuje otevřenost dané ekonomiky vůči světu. Obsahuje celkovou sumu čistého exportu zboží a služeb, bilanci výnosů a bilanci běžných převodů. Jak dále uvádí metodika Světové banky, následující grafy běžného účtu platební bilance vychází z nominálních hodnot USD.¹⁶⁰ Vzhledem k nedostupnosti hodnot Indie pro rok 2015 v databázi Světové banky byly tyto nahrazeny údaji poskytnutými Rezervní bankou Indie.

Graf 2.14 Vývoj běžného účtu platební bilance v zemích BRICs v miliardách USD v letech 2007–2015

Zdroj: The World Bank, 2016, vlastní zpracování, Data Indie pro rok 2015 nebyla dostupná z databáze Světové banky, proto převzata z údajů Rezervní banky Indie.

Jak dokládá Graf 2.14, Čína si dokázala v průběhu celého sledovaného období udržet nejaktivnější stav běžného účtu, a to nejen mezi zeměmi BRICs, ale s výjimkou let 2011–2013 i z globálního pohledu.¹⁶¹ Z údajů Central Intelligence Agency (dále již CIA) vyplývá, že v roce 2015 předčila Čínu pouze celá EU, a to o zhruba 21 miliard USD (0,2 % HDP Číny).¹⁶² Dále si aktivní bilanci dokázalo po celou dobu udržet i Rusko. Indie

¹⁶⁰ THE WORLD BANK. *Data: Indicators: Current account balance (BoP, current US\$)* [online]. Změněno 2016. [Cit. 2. 12. 2016].

¹⁶¹ V období 2011 – 2013 mělo pozitivnější stav bilance běžného účtu pouze Německo.

¹⁶² CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The World Factbook* [online]. Změněno 2016. [Cit. 3. 12. 2016].

vykazovala deficit běžného účtu platební bilance až do roku 2014 a Brazílie, pokud zanedbáme přebytek 1,5 miliardy USD (0,1 % HDP) v roce 2007, nepřetržitě.

S výjimkou Indie dosahovaly všechny státy BRICs nejvyšších hodnot bilance běžného účtu před vypuknutím finanční, respektive následné ekonomické krize. Od jejího vypuknutí se bilance všech zemí postupně snižovala. V Číně nastala její minima v roce 2011, 2012 v Indii a v Rusku v roce 2009, následně 2013. Za zmíněným poklesem stál především útlum poptávky vyspělého světa, jak naznačuje následující Graf 2.15. Závěr období je pro všechny členy BRICs charakteristický růstem bilance běžného účtu, respektive snižováním jejího deficitu.

Hlavní příčinou velikosti stavu běžného účtu Číny je její proexportní politika.¹⁶³ Z databáze CIA vyplývá, že průměrná roční hodnota čistého exportu dosahovala mezi 2014–2015 500 miliard USD (4,7 % HDP).¹⁶⁴ Hlavním faktorem, který umožnil a i nadále bude podporovat setrvání Číny na pozici největšího exportéra, jsou nízké produkční náklady. Podle *The Economist* sice dochází k růstu mezd zaměstnanců zvyšujících výrobní náklady, ale zároveň implementují podniky prvky automatizace, které podporují produktivitu práce. Modernizace výroby vychází z myšlenky vládní strategie, jež je uvedena v programu „*Made in China 2025*“.¹⁶⁵

Hodnota ruského exportu klesla v 2009 oproti přechozímu roku o 180 miliard USD na 343 miliard USD (28,1 % HDP). Další prudký propad vývozu o 170 miliard USD nastal v roce 2015 a dosáhnul hodnoty 393 miliard USD (29,5 % HDP). V obou případech měl hlavní podíl pád světových cen ropy.¹⁶⁶ Přispěl i pokles cen dalších průmyslových komodit, kterých je Rusko hlavním exportérem, přičemž tamní ekonomika na jejich exportu závisí.¹⁶⁷ Přesto si, až na rok 2013, dokázala udržet přebytek běžného účtu ve výši nejméně 50 miliard USD (2,2 % HDP). Hlavním důvodem může být, že dováží méně. *The Economist* tento závěr potvrzuje a dodává,

¹⁶³ Viz Tabulka 1.4.

¹⁶⁴ CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The World Factbook: China* [online]. Změněno 10. 11. 2016. [Cit. 3. 12. 2016].

¹⁶⁵ THE ECONOMIST. *Made in China?* [online]. Změněno 14. 3. 2015. [Cit. 3. 12. 2016].

¹⁶⁶ Viz Graf 2.2.

¹⁶⁷ Viz Tabulka 1.2.

že hlavní omezení došlo závěrem sledovaného období v oblasti potravin, což souvisí se sankcemi, které byly na Rusko uvaleny.^{168, 169}

Od roku 2012 se deficit běžného účtu platební bilance Indie postupně snižoval a výsledkem bylo dosažení jeho kladné hodnoty na konci období. Popsaný trend mohl být vyvolán především z důvodu klesajících cen komodit, což vylepšilo bilanci země. Stagnace cen ropy od roku 2012 a její propad počátkem 2015 tomu napovídají. Jak uvádí Morgan Stanley: „*Import ropy představoval největší úspory v rámci celkové bilance běžného účtu.*“^{170, 171} Obchodní bilanci dále pomohlo snížení importů zlata, které je v zemi velmi populární. Indie uzavírá žebříček 10 zemí, které drží největší objem zlatých rezerv.¹⁷² Pokles dovozů drahého kovu byl způsoben uvalením dovozního cla ve výši 10 % v roce 2013¹⁷³ a také se do něj mohla promítnout nižší inflační očekávání, která se od stejného roku začala naplňovat.¹⁷⁴

Ze zkoumaných makroekonomických indikátorů je právě snížení záporné bilance běžného účtu jediným pozitivem, které v oslabené brazilské ekonomice v roce 2015 nastalo. Její deficit se oproti předchozímu roku snížil téměř o polovinu na -59 miliard USD (-3,3 % HDP). Jakkoli se tento jev může zdát příznivým, pouze dokládá, že brazilská ekonomika směřuje do recese, jelikož hodnota importů poklesla o 75 miliard USD, zatímco u exportů přibližně o pouze polovinu této sumy.¹⁷⁵ Pokles poptávky po importech mohl být dále vyvolán depreciačí domácí měny, jak je uvedeno v textu níže.

¹⁶⁸ THE ECONOMIST. *The end of the line* [online]. Změněno 20. 11. 2014. [Cit. 3. 12. 2016].

¹⁶⁹ Viz subkapitola Rusko.

¹⁷⁰ CNBC. *Back to black: India on course for 2015 milestone* [online]. Změněno 21. 1. 2015. [Cit. 3. 12. 2016].

¹⁷¹ V roce 2014 tvořily importy ropy 34,5 % hodnoty celkových importů Indie.

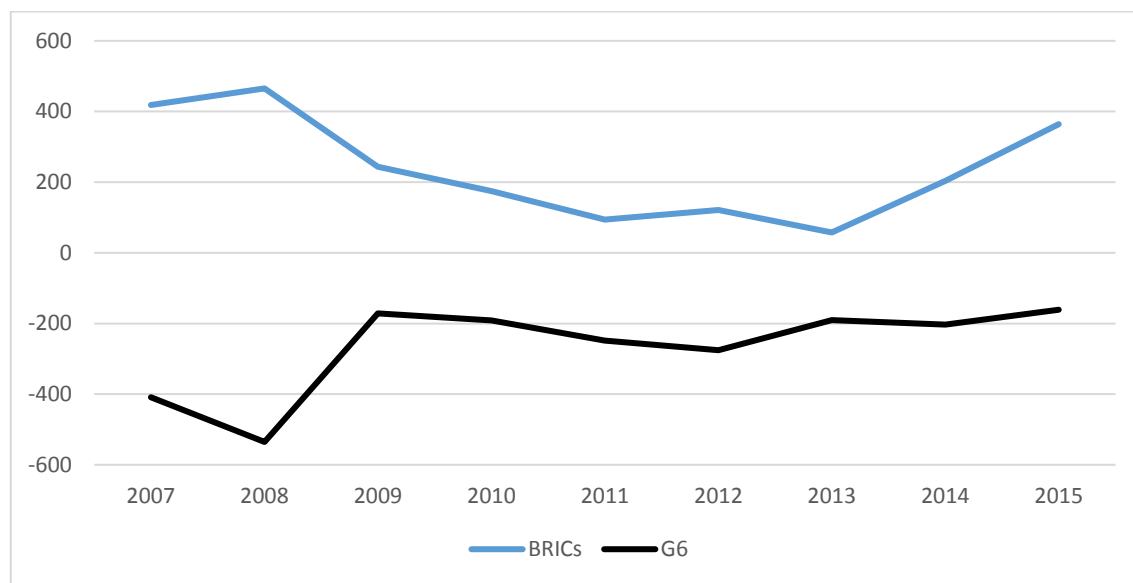
¹⁷² FORBES. *Top 10 Countries With The Largest Gold Reserves* [online]. Změněno 26. 5. 2016. [Cit. 3. 12. 2016].

¹⁷³ REUTERS. *India's gold imports drop for ninth straight month in September – GFMS* [online]. Změněno 3. 10. 2016. [Cit. 3. 12. 2016].

¹⁷⁴ Viz Graf 2.10.

¹⁷⁵ THE WORLD BANK. *Data: Indicators: Exports of goods and services (BoP, current US\$)* [online]. Změněno 2016. [Cit. 3. 12. 2016].

Graf 2.15 Srovnání běžného účtu platební bilance skupin BRICs a G6 v miliardách USD v letech 2007–2015

Zdroj: The World Bank, 2016, vlastní zpracování, Data Indie pro rok 2015 nebyla dostupná z databáze Světové banky, proto převzata z údajů Rezervní banky Indie.

Vývoj křivky reprezentující skupinu BRICs se nápadně podobá průběhu bilance běžného účtu z Grafu 2.14. Důvodem je vzájemná negace hodnot běžného účtu dalších zemí BRICs (Brazílie, Ruska a Indie), jejichž roční průměrná suma je -24 miliard USD (-1,3 % průměrného HDP).

Dále je z Grafu 2.15 patrné, že existuje vzájemná závislost mezi skupinou BRICs a vyspělým světem, který reprezentuje G6. Od počátku sledovaného období se až do roku 2013 chovají křivky zmíněných skupin zcela opačně. Tuto skutečnost lze vysvětlit důležitostí BRICs pro vyspělý svět, kdy značná část exportů BRICs míří do nejbohatších zemí, kde došlo následkem krize k oslabení poptávky a poklesy cen ropy zlevnily jejich importy.^{176, 177} Tím pádem neměly od roku 2009 takový negativní dopad na celkovou bilanci běžného účtu skupiny G6.

Rostoucí význam BRICs pro světovou ekonomiku potvrzuje aktivní bilance běžného účtu skupiny jako celku. Oproti BRICs má skupina G6 deficit běžného účtu

¹⁷⁶ WORLD'S TOP EXPORTS. *China's Top Import Partners* [online]. Změněno 11. 12. 2016. [Cit. 12. 12. 2016].

¹⁷⁷ Přes 30 % čínského exportu směřovalo v roce 2015 do zemí skupiny G6.

po celé období.¹⁷⁸ Navíc dochází u BRICs mezi lety 2013–2015 k zvýšení absolutní velikosti bilance běžného účtu o více než 300 miliard USD, a to v době, kdy nastalo mírné snížení deficitu bilance u skupiny G6. Pozorovaný jev může souviset se skutečností, kdy BRICs, v čele s Čínou, posilují své globální postavení. Toto tvrzení podporují statistiky pocházející z databáze World's Top Exports, které ukazují, že v období 2011–2015 nejvíce zvýšila Čína hodnotu svých exportů do Vietnamu o 128,2 %, do Malajsie o 58,5 %, do Singapuru o 49,4 %, či do Thajska o 49,1 %.¹⁷⁹ Právě expanze na podobné trhy může postavení Číny, a tím pádem skupiny BRICs jako celku, nadále upevnit.

2.3.5 Měnový kurz

Nominální měnový kurz lze definovat jako cenu jedné měny, která je vyjádřena v jednotkách jiné měny. Vzhledem k existenci mnoha různých světových měn a jejich vlivu na mezinárodní obchod, který v konečném důsledku ovlivní platební bilanci země, je vývoj měnových kurzů navazující především na předchozí subkapitolu v této práci analyzován.

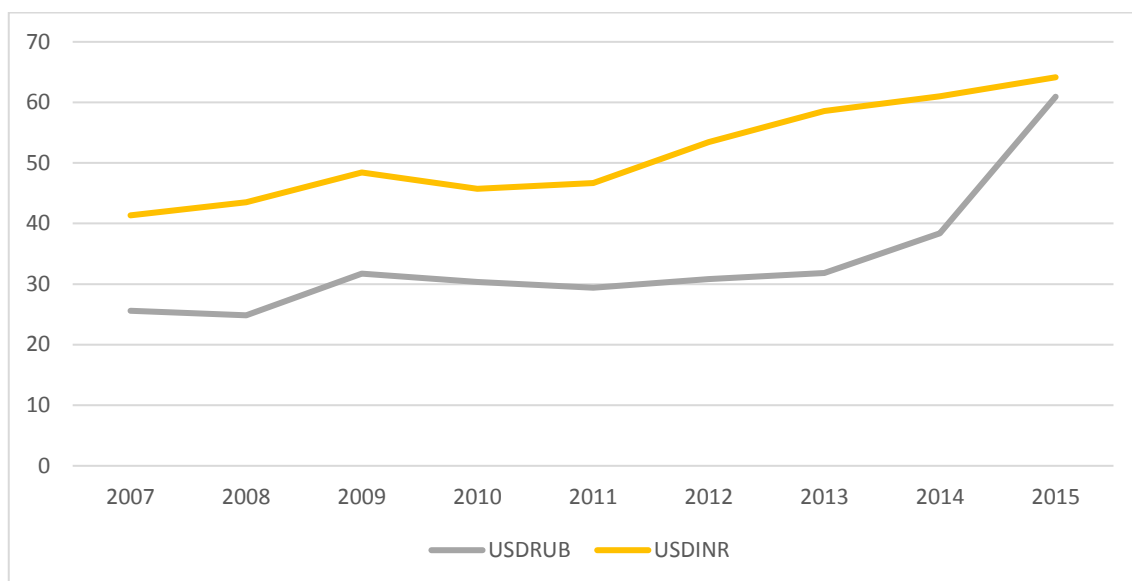
Jednotlivé měny zemí BRICs jsou sledovány vzhledem k USD. Uvedené hodnoty vychází z průměrných ročních čísel. Za účelem dosažení přehlednosti a vyšší vypovídací schopnosti, jsou měnové páry rozděleny do dvou grafů (Graf 2.16 a Graf 2.17), a to podle velikosti jejich měřítka. Dále jsou pro přehled a lepší pochopení širších souvislostí uvedeny v Tabulce 2.1 i hodnoty měn ostatních zemí G6 vůči USD. USD byl vybrán z důvodu, že i nadále představuje hlavní světovou rezervní měnu, a to i přes skutečnost, že od počátku třetího tisíciletí, kdy byla jeho hodnota vyšší než hodnota EUR,¹⁸⁰ pár USDEUR výrazně oslabil, jak ukazuje Tabulka 2.3. Mnohé státy mohly interpretovat tuto skutečnost jako ústup USD coby světové rezervní měny a začít diverzifikovat, například právě na EUR.

¹⁷⁸ Největší podíl na deficitu skupiny G6 mají USA, které dosahovaly průměrného ročního schodku bilance ve výši necelých 500 miliard USD. Francie a UK měli taktéž pasivní bilanci po celé období. Pouze Japonsko a Německo, které si mezi G6 vedlo nejlépe, dosáhli mezi lety 2007 – 2015 aktivních hodnot bilance běžného účtu v každém sledovaném období.

¹⁷⁹ WORLD'S TOP EXPORTS. *China's Top Import Partners* [online]. Změněno 11. 12. 2016. [Cit. 12. 12. 2016].

¹⁸⁰ THE WORLD BANK. *Data: Indicators: Official exchange rate (LCU per US\$, period average)* [online]. Změněno 2016. [Cit. 4. 12. 2016].

Graf 2.16 Vývoj měnových kurzů USDINR a USDRUB (v INR, respektive RUB) v letech 2007–2015

Zdroj: The World Bank, 2016, vlastní zpracování

Z grafu 2.16 vyplývá, že v průběhu sledovaného období (s výjimkou let 2009–2011) převládal rostoucí trend kurzů měnových párů USDINR a USDRUB, který vyjadřuje oslabení INR a RUB vůči USD. Depreciace indické rupie (dále již INR) a RUB mohla pomoci exportu Indie a Ruska, protože jejím vlivem mají ceny exportovaného zboží v zahraničí klesající tendenci, což vede ke zvýšení konkurenceschopnosti exportovaného zboží a služeb vyprodukovaných indickou a ruskou ekonomikou na zahraničních trzích. Naopak dovoz do těchto zemí mezi lety 2007–2015 zdražil.

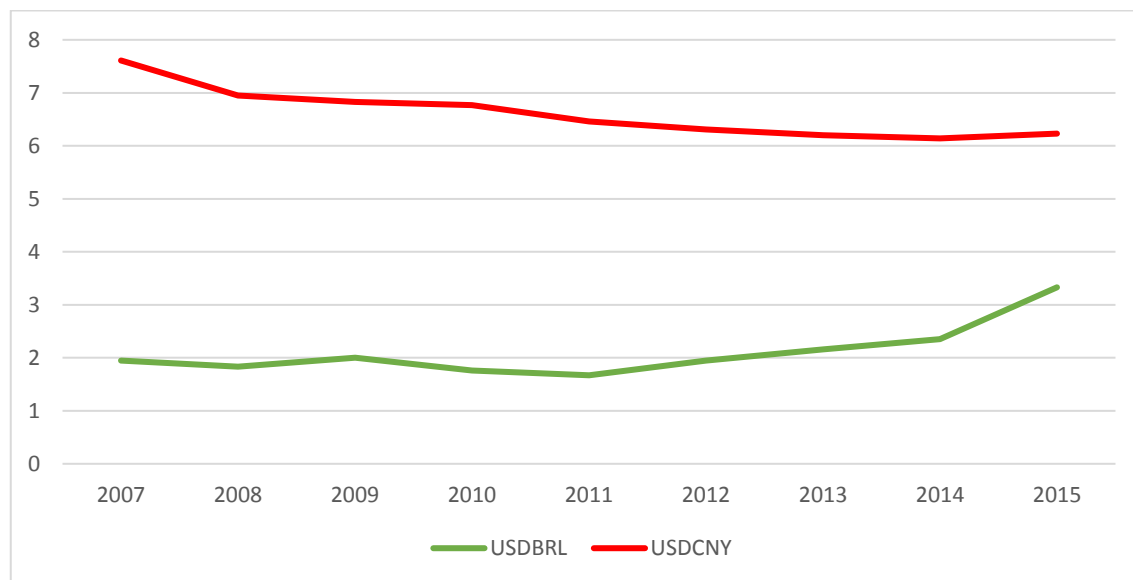
Podíváme-li se na Graf 2.14, lze očekávat, že ekonomika Ruska je proexportně orientovaná, zatímco ekonomika Indie dováží více, než kolik sama vyváží na zahraniční trhy. Tuto domněnku potvrzují údaje uvedené v subkapitolách Rusko a Indie.¹⁸¹ V roce 2015 se podílel čistý vývoz na indickém HDP -2,5 %, v případě Ruska šlo o 8,6 %. Na základě těchto hodnot můžeme konstatovat, že vývoj měnového páru USDINR měl negativní dopad na indickou ekonomiku, ale pozitivní efekt na ruskou.

Depreciace RUB úzce souvisí s vývojem cen ropy. Graf 2.16 a Graf 2.2 poskytují oporu tomuto tvrzení. V roce 2009 posílil pár USDRUB meziročně o 28 %. V roce 2015 dokonce o dalších 61 %. Pokles cen ropy tedy vede k oslabení RUB. Ačkoli přísun peněz v RUB tím pádem zůstává přibližně na konstantní úrovni, dochází k poklesu jeho kupní síly. Skutečnost, že se ruská ekonomika zaměřuje na export, nijak nevyvrací nezbytnost

¹⁸¹ Viz Tabulka 1.2 a Tabulka 1.3.

importu země. Oslabení RUB tak akceleruje inflaci. Depreciace RUB v roce 2015 vedla k téměř dvojnásobnému zvýšení míry inflace, která v roce 2014 dosahovala 7,8 %, na 15,5 % v roce 2015.¹⁸²

Graf 2.17 Vývoj měnových kurzů USDBRL a USDCNY (v BRL, respektive CNY) v letech 2007–2015

Zdroj: The World Bank, 2016, vlastní zpracování

Jak vyjadřuje Graf 2.17, v období 2009–2011 brazilská měna vůči USD posílila (tak jako měny všech států BRICs), což je dalším ukazatelem, že si ekonomiky BRICs vedly začátkem post-krizového období lépe než ekonomiky vyspělého světa. Následně však USD do roku 2015 posílil vůči BRL o 100 %, což je spolu s Ruskem nejhorší výsledek mezi státy BRICs v období 2011–2015. Rok 2015 měl na brazilskou ekonomiku podobný dopad jako na ruskou, vzhledem k významu ropného exportu. Došlo k oslabení BRL vůči USD o 42 % a zvýšení míry inflace z 6,4 % v roce 2014 na 9 %.¹⁸³ Lze očekávat, že brazilskou ekonomiku zasáhla depreciační její měny v závěru období silněji než ruskou, protože na rozdíl od ní je Brazílie čistým dovozcem zboží a služeb. V roce 2015 činil čistý export -1,3 % brazilského HDP.¹⁸⁴

Klesající kurz USDCNY až do roku 2014 vyjadřuje posilování čínské měny, které ale pro tamní ekonomiku není příliš žádoucí, jak naznačuje Graf 2.14. Čistý vývoz země

¹⁸² Viz Graf 2.10.

¹⁸³ Viz Graf 2.10.

¹⁸⁴ Viz Tabulka 1.1.

přispěl v roce 2015 na HDP 3,4 %.¹⁸⁵ Číně by jako největšímu světovému exportéru prospěla spíše depreciace CNY. Právě klesající konkurenceschopnost exportovaného zboží a služeb Číny na zahraničních trzích mohla přispět ke klesajícímu tempu růstu čínské ekonomiky¹⁸⁶ a tudíž k jejímu zpomalení. Jak dále ukazuje Graf 2.17, v roce 2015 došlo k mírnému oslabení CNY. Kurz USDCNY posílil v reakci na rozhodnutí Čínské lidové banky devalvovat tamní měnu. Banka tak učinila v srpnu 2015.¹⁸⁷ Stalo se tak v reakci na klesající hodnoty exportu země a rostoucí hrozby deflace.¹⁸⁸ Lze předpokládat, že zásah čínské centrální banky měl v druhé polovině roku 2015 pozitivní dopad na ekonomiku země a nastartoval tak její oživení, které v případě pokračování intervencí může zachovat zvýšený optimismus i do let budoucích.

Tabulka 2.3 Měnové kurzy v letech 2007–2015

Měnový pár	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
USDBRL	1,95	1,83	2,00	1,76	1,67	1,95	2,16	2,35	3,33
USDRUB	25,58	24,85	31,74	30,37	29,38	30,84	31,84	38,38	60,94
USDINR	41,35	43,51	48,41	45,73	46,67	53,44	58,60	61,03	64,15
USDCNY	7,61	6,95	6,83	6,77	6,46	6,31	6,20	6,14	6,23
USDEUR	0,73	0,68	0,72	0,76	0,72	0,78	0,75	0,75	0,90
USDGBP	0,50	0,54	0,64	0,65	0,62	0,63	0,64	0,61	0,66
USDJPY	117,75	103,36	93,57	87,78	79,81	79,79	97,60	105,95	121,04

Zdroj: The World Bank, 2016, vlastní zpracování

Následující odstavce závěrem navazují na úvod této subkapitoly a doplňují ji o akce zemí skupiny BRICs vedoucí ke zvýšení jejich vlivu v globálním měřítku. Kroky směřující k oslabení USD coby obchodní měny provádí i skupina BRICs vedená Čínou. Již v roce 2009 navrhla čínská centrální banka vytvoření světové rezervní měny.¹⁸⁹ Její guvernér Zhou Xiaochuan prohlásil v říjnu 2013 následující: „Dost možná je správný čas na to, aby byl popletený svět znovu přebudován a demokratizován.“¹⁹⁰ Samotná čínská

¹⁸⁵ Viz Tabulka 1.4.

¹⁸⁶ Viz Graf 2.6.

¹⁸⁷ THE ECONOMIST. *The battle of midpoint* [online]. Změněno 13. 8. 2015. [Cit. 4. 12. 2016].

¹⁸⁸ BLOOMBERG. *China Rattles Markets With Yuan Devaluation* [online]. Změněno 11. 8. 2015. [Cit. 4. 12. 2016].

¹⁸⁹ FIN24. *Brics move to unseat dollar as trade currency* [online]. Změněno 25. 3. 2012. [Cit. 4. 12. 2016].

¹⁹⁰ BLOOMBERG. *China's State Press Calls for 'Building a de-Americanized World'* [online]. Změněno 14. 10. 2013. [Cit. 4. 12. 2016].

měna by mohla posilnit své postavení, pokud by byla plně liberalizována a následně se stala rezervní měnou rozvojových zemí.

Rostoucí objem transakcí prováděný ve vzájemném obchodu mezi BRICs pomocí národních měn a založení Nové rozvojové banky^{191, 192} vytváří podmínky pro zvyšování významu BRICs ve světové ekonomice nejen během zkoumaného období, ale i do budoucnosti. Právě společná iniciativa zemí BRICs podporující obchod ve svých měnách by k němu měla značně přispět, což dokládá i výrok viceprezidenta Indie Hamida Ansari z roku 2016: „*My (země BRICS) potřebujeme zvýšit náš obchod ve vzájemných měnách, abychom upevnili jejich pozici a snížili používání USD jako jediné dominantní světové měny.*“¹⁹³

2.4 Interpretace získaných informací a shrnutí výstupů

Poslední kapitola praktické části bakalářské práce sumarizuje výstupy, které vyplývají z jednotlivých analýz vybraných makroekonomických indikátorů zemí BRICs a diskusí jejich vývoje.

Reálný HDP Brazílie se v průběhu zkoumaného období zvýšil až o 19 % z necelých 2 bilionů USD na více než 2,3 bilionu USD. Relativně pomalejší tempo růstu oproti ostatním členům BRICs lze připsat hospodářské struktuře země, která se nejvíce přibližuje modelu vyspělých států. V průběhu druhé poloviny sledovaného období se na jeho zpomalení podepsal také zhoršený ekonomický vývoj v brazilské ekonomice. Mezi lety 2012–2015 lze pozorovat posílení USD vůči BRL o 71 %, což vedlo k prohloubení deficitu bilance běžného účtu platební bilance Brazílie, která je čistým dovozcem zboží a služeb. Dále pak zvýšení nezaměstnanosti z 6,1 % na 6,8 % (2014) a akcelerující inflaci z 5,4 % na 9 %. Do největších problémů se brazilská ekonomika dostala mezi lety 2014–2015. Hlavní slabinu země spatřuji v jejím neúspěšném boji s rostoucí inflací. Dále pak v nedostatečných hrubých investicích, které tvořily v průměru mírně nad 20 % HDP země a v roce 2015 již jen 17,7 % HDP, což je nejméně mezi BRICs

¹⁹¹ NEW DEVELOPMENT BANK. *Agreement on the New Development Bank* [online]. Změněno 15. 7. 2014. [Cit. 4. 12. 2016].

¹⁹² Nová rozvojová banka je mezinárodní instituce, která byla založena státy BRICS 15. 7. 2014. Představuje alternativu k Mezinárodnímu měnovému fondu a Světové bance. Jejím dalším posláním je podpora a posílení infrastruktury a iniciativ udržitelného rozvoje emerging markets.

¹⁹³ THE HINDU. *BRICS nations should trade more in each other's currency, says India* [online]. Změněno 3. 11. 2016. [Cit. 4. 12. 2016].

a výrazně pod světovým průměrem. Jejich případné zvýšení by mohlo vést k budoucí ekonomické prosperitě země. Ta se ale prvně musí vypořádat s probíhající hospodářskou recesí.

Hospodářský vývoj Ruska se do jisté míry podobal situaci v Brazílii. I ruská ekonomika dokázala během sledovaného období zvýšit svůj reálný HDP, a to o 8 % z 1,5 bilionu USD na hodnotu přesahující 1,6 bilionu USD. Nejhuře si vedla v letech 2009 a 2015. V mezidobí vykazovalo tempo růstu HDP kladné hodnoty, které ale postupně klesaly. Země přitom dokázala mezi lety 2009–2014 snížit nezaměstnanost o 39 % na 5,1 % a zároveň dosahovala úspěchů v boji proti inflaci. Ta ale mezi lety 2014–2015 nekontrolovatelně akcelerovala o svůj dvojnásobek na 15,5 %. Její růst byl podpořen značnou depreciací RUB, kterou vyvolal propad světových cen ropy. K ekonomickému oslabení v závěru období přispěly mimo jiné strukturální změny. Snížená kupní síla obyvatelstva oslabil domácí poptávku, což se projevilo v poklesu spotřeby. Zároveň odvetná opatření ruské vlády za sankce uvalené západními mocnostmi a změna kursu zemědělské politiky, vedly k podpoře primárního sektoru. Sankce budou Rusko limitovat minimálně do roku 2017. Na cenách ropy pak bude tamní ekonomika závislá i v dlouhém období, což shledávám jako hlavní příčinu jejich nevyrovnaných výkonů.

Z hlediska výše reálného HDP byla v roce 2007 Indie nejslabší ekonomikou mezi BRICs. Během sledovaného období jej nicméně dokázala zvýšit o 72 % z 1,4 bilionu USD na 2,4 bilionu USD, což ji v roce 2015 vyneslo na pozici druhé nejsilnější ekonomiky této skupiny. Pro Indii šlo o dobu prosperity. K jejímu rychlému růstu přispěla skutečnost, že se jedná o nejméně rozvinutou zemi zkoumaného uskupení, což vyjadřují i několikanásobně nižší hodnoty HDP na obyvatele. Vzhledem k nastolenému tempu vývoje HDP pro Indii nepředstavovala překážku ani vysoká míra inflace, která se mezi lety 2009–2013 pohybovala kolem 10 %. Na ekonomickém úspěchu země se podílela nejnižší míra nezaměstnanosti ve skupině BRICs pohybující se od 3,5–4 %, ačkoli většina populace pracovala v méně efektivním a málo placeném neformálním sektoru. Dále jej podpořila hospodářská politika země zaměřená na podporu hrubých investic, které zvýšily růst produktivity. Relativně vysoká konstantní hodnota spotřeby domácností a nízká závislost na exportu ochránily indickou ekonomiku před vnějšími negativními šoky. Pozitivně lze hodnotit i strukturální změny, které byly v hospodářství nastoleny, a vláda se v nich zavázala i nadále pokračovat.

Čínu lze bez nadsázky označit za hlavního lídra skupiny BRICs. Druhá nejvýkonnější ekonomika světa dokázala mezi lety 2007–2015 svůj HDP z původních 4,6 bilionu USD takřka zdvojnásobit. Již v roce 2007 tvořila 49 % celkového produktu skupiny BRICs a postupem času svou dominantní pozici dále upevnila. I přes výchozí velikost své ekonomiky, vykazovalo tempo růstu HDP jednoznačně nejvyšších hodnot ve skupině BRICs až do roku 2014. Ačkoli i v roce 2015 stále dosahovalo 6,9 %, postupný pokles z hodnot, které byly začátkem sledovaného období až dvojnásobně vyšší je i pro silnou ekonomiku Číny poměrně citelný zásah. Hospodářství země založené na nízkých produkčních nákladech a následném exportu negativně ovlivňovalo posilování CNY, proti kterému v roce 2015 nakonec zasáhla centrální banka Číny, ve snaze oživit ekonomickou aktivitu a zvýšit konkurenceschopnost země. Na jejím útlumu se kromě vývoje měnových kurzů podílela i nenápadně mírně rostoucí míra nezaměstnanosti. Modernizaci hospodářské struktury, která byla během zkoumaného období započata a implementaci vládních programů na podporu růstu významu sektoru služeb a tím i spotřeby domácností, lze hodnotit jako pozitivní opatření hospodářské politiky země, která by mohla přispět k vytvoření nových pracovních míst. Tyto aktivity zároveň podpořily a nadále povedou k větší diverzifikaci příspěvků k HDP.

Na základě komparativní analýzy hospodářského vývoje jednotlivých zemí si práce kladla za cíl porovnat BRICs jako celek vůči nejvyspělejšími státem světa patřícími do G6. Srovnání skupin BRICs s G6 je klíčové pro prověření platnosti stanovené hypotézy.

Odpověď na cíl výzkumu vyplývá z Grafu 2.5, který vyjadřuje podíl reálného HDP zemí BRICs vztahený k reálnému HDP skupiny G6 v letech 2007–2015. Uvedený graf reflektuje následující závěry, které vycházejí z jednotlivých dílčích částí analýzy makroekonomických ukazatelů.

Depreciace měn států BRICs vůči USD, který zároveň postupně posiloval k EUR i britské libře (GBP), příznivě přispěla k souhrnnému vývoji běžného účtu platební bilance zemí BRICs. Pouze čínská měna během sledovaného období k USD posilovala, a to do roku 2014, než byly zavedeny intervence proti CNY s cílem podpořit export země. Faktory jako orientace Ruska a Číny na export, tržní vývoj měnových kurzů zvyšující spolu se zásahy monetární politiky konkurenceschopnost na zahraničních trzích se

podílely na aktivní bilanci běžného účtu platební bilance skupiny BRICs, kterou si udržela po celou dobu. G6 si zachovala její deficit.

Zatímco průměrná míra inflace se v zemích BRICs pohybovala v pásmu 5,5–8,5 % podporujícím jejich hospodářský růst, vyspělý svět se neúspěšně potýkal s nízkou inflací, která dosáhla nejvyšší hodnoty 2,9 % v roce 2008 a následně se v post-krizovém období dvakrát nebezpečně přiblížila nule, konkrétně v letech 2009 na 0,3 %, respektive 2015 na 0,2 %, což přispělo ke stagnaci, či jen mírnému růstu HDP v rámci skupiny G6.

Průměrná nezaměstnanost ve státech BRICs byla mezi lety 2007–2014 vždy nižší oproti hodnotám ve vyspělém světě, kde se od roku 2009 blížily až k 8 %. Stabilní míra nezaměstnanosti se pro skupinu BRICs pohybovala mezi 5–6 %. Od roku 2009 navíc soustavně klesala, což pozitivně ovlivnilo ekonomický výkon celého uskupení.

Průměrné tempo růstu reálného HDP zemí BRICs předčilo skupinu G6 v průběhu celého sledovaného období. Na rozdíl od G6 bylo vždy pozitivní. Nejlépe se státům BRICs vedlo v roce 2007, a to i v porovnání s G6, kdy zaznamenaly růst o 9,4 %. V dalších letech se rozdíly mezi skupinami snižovaly a v úplném závěru došlo k růstu HDP u BRICs již jen o 1,7 %. Rozdíl tempa růstu mezi skupinami BRICs a G6, který v roce 2007 činil 7,1 procentního bodu, se v roce 2015 zmenšil na 0,2 procentního bodu.

Jak ukazuje zmíněný Graf 2.5, v průběhu celého sledovaného období je patrný rostoucí trend hodnot výstupů ekonomik BRICs oproti zvolené kontrolní skupině. Zatímco v roce 2007 činil celkový reálný HDP BRICs 29,8 % souhrnného produktu zemí G6, v roce 2015 tvořil již 45,3 %. Během zkoumaného období se podíl HDP skupiny BRICs vůči skupině G6 zvýšil o 52 %. K jeho růstu docházelo mezi lety 2007–2014 konstantním tempem pohybujícím se kolem 2 procentních bodů ročně. V roce 2015 došlo ke konvergenci pozorovaných subjektů o další procentní bod.

Ačkoli se hospodářství jednotlivých zemí BRICs vyvíjelo v čase různě, skupina jako celek se dokázala mezi lety 2007–2015 efektivně prosadit v globální ekonomické konkurenci, a to jak v předkrizovém období, během hospodářské krize, či ve fázi jejího postupného odeznívání. Nejenže pozorujeme silnější pozici skupiny BRICs v roce 2015 oproti roku 2007, ale k jejímu upevňování docházelo napříč sledovaným obdobím na roční bázi.

Závěr

Období počínající začátkem devadesátých let 20. století patřilo v zemích BRICS k jednomu z hospodářsky nejúspěšnějších v jejich novodobé historii. Tyto státy tak hrály stále důležitější úlohu pro chod světové ekonomiky. K podpoře jejich postavení přispěl zejména rychlý růst HDP, jehož podíl na světovém HDP se během dvou dekád od zmíněné doby zvýšil o 150 %. Kromě rostoucího příspěvku na globálním produktu posílila skupina BRICS na svém významu v mezinárodních ekonomických vztazích, a to vzhledem k zvyšujícímu se přílivu PZI a větší participaci na světovém obchodu. Země BRICS tak začínají intenzivně konkurovat dosavadním dominantním centrům jako USA, či EU, jejichž vedoucí pozice postupně oslabuje.

Přestože BRICS netvoří žádnou formální mezinárodní organizaci, v rámci pravidelně konaných summitů usilují o prohloubení reciproční spolupráce a vedou jednání týkající se společných zájmů. Iniciativy jako založení Nové rozvojové banky, snaha o zvýšené užívání národních měn ve vzájemných obchodních transakcích, či záměr vytvořit zónu volného obchodu vedoucí k uplatnění komparativních výhod, přispívají k posilování kooperace mezi státy BRICS a vytváří vhodné podmínky pro budoucí růst významu skupiny v globální ekonomice. BRICS tak i nadále představují potenciální motory světového hospodářství. Nicméně v současnosti se soustředí především na posílení svého vlivu za účelem lepšího prosazení ve světě.

Na základě informací o uskupení BRICS lze konstatovat, že její členové představují relativně nehomogenní skupinu států, které se odlišují v mnoha aspektech, a to ať z pohledu vzájemně diverzifikovaného hospodářství, či z hlediska historického vývoje, jenž přispěl k současné podobě a založení jednotlivých ekonomik. Zatímco na rozvoj Brazílie, Indie a JAR měli zásadní podíl jejich kolonizátoři, kteří usilovali o prosazení svých zájmů v oblasti obchodu s nerostnými surovinami a podpoře zemědělské produkce, situace v Rusku a Číně byla ovlivněna tamními politickými režimy, které prosazovaly koncept centrálně plánované ekonomiky. Navzdory této skutečnosti se aktuálně všechny BRICS řadí nejméně k rozvojovým zemím. S výjimkou jejich statusu a dalších základních společných znaků jako velká populace, či rozloha, si každé národní hospodářství stále uchovává své specifické rysy. Uvedená teoretická východiska následně dokládá praktická část této práce.

Projevem vysoké míry kulturní a ekonomické heterogenity zemí BRICS, která je hlavním terčem kritiky mnoha teoretiků, je dosavadní absence hlubší ekonomické integrace. V akademické obci tak panují až diametrálně odlišné názory na budoucí postavení skupiny. Jako jednu z hlavních překážek pro zvyšování jejího významu uvádí absenci širší společné agendy, což se jeví logické s ohledem na velké rozdíly mezi jednotlivými státy. Přesto tato práce odhalila oblasti, kde dochází k posilování partnerství a rostoucímu institucionalismu, což je v souladu se závěry Stuenkela, který říká, že vzájemná spolupráce BRICS je patrná a v jejím důsledku dochází k postupnému snižování diferencí v rámci skupiny. Státům BRICS je i nadále, zejména investiční bankou GS, přikládán velký růstový potenciál. Výsledky hospodářského vývoje mého výzkumu jsou v souladu se závěry původní studie GS z roku 2001, která predikovala pro následující dekádu zvýšení vlivu skupiny ve světové ekonomice. Stejně tak došlo ke shodě mezi studiemi GS a výstupy předkládané bakalářské práce v pozici Číny coby lídra uskupení a postupně zpomalujícího tempa růstu jeho členů.

Z provedené komparace v praktické části vyplývá, že v průběhu sledovaného období byla pro země BRICs charakteristická vyšší míra inflace, nižší míra nezaměstnanosti a vyšší tempo ekonomického růstu než ve vyspělých státech patřících do G6. Přestože se pozorované makroekonomické ukazatele jednotlivých členů BRICs vyvíjely odlišně, celé uskupení se mezi lety 2007–2015 dokázalo efektivně prosadit ve světové ekonomické konkurenci. Větší překážku pro skupinu nepředstavovala ani finanční krize z roku 2008. Ta ze zemí BRICs nejvíce zasáhla Rusko a Brazílii, zatímco Indie a Čína její dopady příliš nepocítily. Skupina tak i v době pro světovou ekonomiku kritického období pokračovala v růstu. K jejímu lepšímu postavení v roce 2015 oproti roku 2007 tak kromě uplatňované hospodářské politiky jednotlivých států přispěla i finanční krize. V uvedeném období došlo ke zvýšení podílu HDP BRICs vyjádřeného v HDP G6 o 52 %, a to z původní hodnoty 29,8 % na 45,3 %. Až do roku 2014 docházelo na roční bázi ke konvergenci o přibližně 2 procentní body, v roce 2015 pak v důsledku probíhající recese v Brazílii a Rusku již jen o 1 procentní bod.

Z pohledu hospodářského vývoje zemí BRICs si tak dovolím označit období od roku 2007 za velmi úspěšné. Nicméně je třeba dodat, že s jistotou lze toto konstatovat pouze do roku 2013, než upadly Brazílie a Rusko do recese. Skupina jako celek si i přesto v závěru období vedla ve světové konkurenci obstojně, a to zásluhou výkonů ekonomik Číny a Indie.

Zatímco Čína si svou pozici neohroženého suveréna uskupení dokázala od počátku zkoumaného období udržet, v tvorbě HDP na druhém místě Brazílii předstihla v roce 2015 Indie. Brazílie spolu s Ruskem reprezentují nejvyspělejší státy mezi BRICs, což se promítlo do jejich relativně nižšího tempa růstu. Závěrem sledovaného období jde o nejslabší členy skupiny, kteří navíc musí čelit různým výzvám. Brazilská ekonomika se doposud neúspěšně potýkala s akcelerující inflací, která negativně působí na hospodářské výkony země. Dalším problémem je nedostatečná míra úspor a tím pádem i investic. Potenciál pro ekonomický růst představuje právě zvýšení brazilských úspor. Rusko je do velké míry závislé na světových cenách ropy, což shledávám jako největší slabinu jeho hospodářství, jež je navíc v současnosti limitováno sankcemi, které byly na zemi uvaleny kvůli jeho postoji k Ukrajině. Rusku by mohla do budoucna prospět diverzifikace hospodářství vedoucí ke snížení významu exportu ropy.

Indie má v dlouhém období ze států BRICs patrně největší potenciál, jelikož její HDP na obyvatele je oproti dalším členům několikanásobně nižší. K jeho dosažení se ale potřebuje vypořádat s rostoucím podílem obyvatelstva v produktivním věku. Aby země naplno využila příznivého demografického trendu, musí vytvořit dostatečně velký počet pracovních míst. Velkou příležitost pro Indii dále nabízí transfer zaměstnanců z primárního sektoru do sektorů služeb, či průmyslu. Převod pracovníků ze zemědělství je v nižším rozsahu možný i v Číně. Ta čelí opačné populační hrozbě, a to jejímu stárnutí. Pozitivně lze hodnotit dosažení moderní struktury hospodářství a vládní aktivity s orientací na terciární sektor a podporu spotřeby domácností. Vzhledem k dominantnímu postavení Číny může mít hospodářská politika země příznivý dopad na celou skupinu BRICs.

Primárním cílem bakalářské práce bylo ukázat, zda během sledovaného období 2007–2015 došlo k růstu ekonomického významu skupiny BRICs ve srovnání s vyspělým světem, který byl pro účely této studie reprezentován skupinou G6. Poznatky vedoucí k verifikaci či vyvrácení hypotézy o zvýšení významu zemí BRICs ve světové ekonomice se prolínají zpracováním jednotlivých kapitol. Na základě provedených dílčích analýz a následné sumarizaci výstupů docházím k závěru, že jsou získané poznatky v souladu se stanovenou hypotézou. Zároveň se podařilo identifikovat silné a slabé stránky zkoumaných ekonomik, které budou mít přesah i na jejich budoucí hospodářský vývoj. Na základě výše uvedeného, tak považuji cíl práce za splněný.

Ačkoli se jej podařilo naplnit, je třeba upozornit na slabiny, které se v praktické části bakalářské práce vyskytují. Pokud by nebyla limitovaná stanoveným rozsahem, začlenil bych analýzu dalších makroekonomických ukazatelů, aby bylo možno poskytnout širší souvislosti pro komplexní zhodnocení hospodářského vývoje, který ovlivňuje mnoho faktorů. Pro účely práce tak byly zvoleny pouze ty, jež jsem shledal jako nejdůležitější. Dále lze uvést relativně krátkou zkoumanou časovou řadu. Úskalí pro výsledky mohou představovat některé nepřesné oficiálně zveřejňované hodnoty (jako příklad lze uvést míru nezaměstnanosti v Číně), které mohou vést k výraznému zkreslení skutečnosti. V neposlední řadě pak jde o přetrvávající nedostupnost části finálních statistických údajů z veřejně přístupných databází pro rok 2015.

Téma hospodářského vývoje zemí BRICS se neřadí k frekventovaně zastupovaným v české odborné literatuře, což shledávám, mimo naplnění stěžejních cílů, za další přidanou hodnotu práce. I s ohledem na vysokou aktuálnost nadále nabízí zkoumaná problematika dostatek prostoru pro pokračování v akademickém rozboru, a to zejména z hlediska současného ekonomického vývoje Brazílie a Ruska, států potýkajících se v závěru sledovaného období s recesí. Jejich výzkum by mohl sloužit jako případová studie, jak reagovat na vzniklé hospodářské situace, a mít tak význam pro efektivní koordinaci politik ostatních, případně budoucích rychle se rozvíjejících zemí.

Námětem dalších akademických prací by tak mohlo být například provedení analýzy jiných emerging markets jako jsou MINT (Mexiko, Indonésie, Nigérie a Turecko) a jejich následné srovnání s BRICS v počáteční fázi jejich hospodářského vzestupu. Vzhledem k profilování BRICS, jakožto ekonomické a politické protiváhy vyspělého světa, považuji za vhodné, aby byly podobné komparace prováděny i nadále. Přínosné by mohlo být také zkoumání dopadů, které mělo na ekonomiku JAR zařazení země do skupiny BRICS.

Seznam použitých zkratek

BRIC	Brazílie, Rusko, Indie a Čína
BRICs	Brazílie, Rusko, Indie, Čína a lze uvažovat JAR, či další emerging markets
BRICS	Brazílie, Rusko, Indie, Čína a JAR
BRL	Brazilský real
CNY	Čínský jüan
CPI	Index spotřebitelských cen
DJIA	Dow Jones Industrial Average
ECB	Evropská centrální banka
EIU	Economist Intelligence Unit
EU	Evropská unie
EUR	Euro
FED	Federální rezervní systém
GBP	Britská libra
GS	Goldman Sachs
G6	Francie, Německo, Itálie, Japonsko, UK a USA
G7	Francie, Německo, Itálie, Japonsko, UK, USA a Kanada
G8	Francie, Německo, Itálie, Japonsko, UK, USA, Kanada a Rusko
HDP	Hrubý domácí produkt
HICP	Harmonizovaný index spotřebitelských cen
IMF	Mezinárodní měnový fond
INR	Indická rupie
JAR	Jihoafrická republika
JPY	Japonský jen
OPEC	Organizace zemí vyvážejících ropu
PZI	Přímé zahraniční investice
RUB	Ruský rubl
SSSR	Sovětský svaz
UK	Spojené království Velké Británie a Severního Irska
USA	Spojené státy americké
USD	Americký dolar
WTI	West Texas Intermediate
WTO	Světová obchodní organizace

Seznam grafů

Graf 1.1 Podíl toků PZI (v % světových PZI) do zemí BRICS v letech 1990–2010.....	14
Graf 1.2 Podíl zemí BRICS na světovém obchodu (v %) v letech 1990–2010.....	14
Graf 2.1 Vývoj hodnot DJIA v USD v letech 2007–2016.....	21
Graf 2.2 Vývoj cen ropy WTI v USD za barel v letech 2007–2016.....	23
Graf 2.3 Absolutní velikost reálného HDP zemí BRICS v bilionech USD v letech 2007–2015.....	25
Graf 2.4 Absolutní velikost reálného HDP zemí BRICS (bez Číny) v bilionech USD v letech 2007–2015.....	26
Graf 2.5 Vyjádření reálného HDP zemí BRICS (v %) vztažené k reálnému HDP skupiny G6 v letech 2007–2015.....	27
Graf 2.6 Tempo růstu reálného HDP zemí BRICS (v %) v letech 2007–2015.....	28
Graf 2.7 Srovnání průměrného tempa růstu reálného HDP zemí skupin BRICS a G6 (v %) v letech 2007–2015.....	29
Graf 2.8 Vývoj velikosti reálného HDP na obyvatele zemí BRICS v USD v letech 2007–2015.....	30
Graf 2.9 Srovnání průměrné velikosti reálného HDP na obyvatele zemí skupin BRICS a G6 v USD v letech 2007–2015.....	31
Graf 2.10 Vývoj míry inflace v zemích BRICS (v %) v letech 2007–2015, spotřebitelské ceny.....	41
Graf 2.11 Srovnání vývoje průměrné míry inflace zemí skupin BRICS a G6 (v %) v letech 2007–2015, spotřebitelské ceny.....	43
Graf 2.12 Vývoj nezaměstnanosti v zemích BRICS (v %) v letech 2007–2014.....	46
Graf 2.13 Srovnání vývoje průměrné nezaměstnanosti zemí skupin BRICS a G6 (v %) v letech 2007–2014.....	48
Graf 2.14 Vývoj běžného účtu platební bilance v zemích BRICS v miliardách USD v letech 2007–2015.....	50
Graf 2.15 Srovnání běžného účtu platební bilance skupin BRICS a G6 v miliardách USD v letech 2007–2015.....	53
Graf 2.16 Vývoj měnových kurzů USDINR a USDRUB (v INR, respektive RUB) v letech 2007–2015.....	55
Graf 2.17 Vývoj měnových kurzů USDBRL a USDCNY (v BRL, respektive CNY) v letech 2007–2015.....	56

Seznam tabulek

Tabulka 1.1 Brazilská zaměstnanost v jednotlivých sektorech v roce 2014, složení HDP podle jednotlivých sektorů a podle konečného užití v roce 2015.....	5
Tabulka 1.2 Ruská zaměstnanost v jednotlivých sektorech v roce 2014, složení HDP podle jednotlivých sektorů a podle konečného užití v roce 2015.....	7
Tabulka 1.3 Indická zaměstnanost v jednotlivých sektorech v roce 2014, složení HDP podle jednotlivých sektorů a podle konečného užití v roce 2015.....	8
Tabulka 1.4 Čínská zaměstnanost v jednotlivých sektorech v roce 2014, složení HDP podle jednotlivých sektorů a podle konečného užití v roce 2015.....	10
Tabulka 1.5 Zaměstnanost v Jižní Africe v jednotlivých sektorech v roce 2014, složení HDP podle jednotlivých sektorů a podle konečného užití v roce 2015.....	11
Tabulka 1.6 Tempo růstu HDP a HDP na obyvatele mezi lety 2003–2007 a 2008–2012.....	16
Tabulka 2.1 Podíl jednotlivých sektorů na hrubé přidané hodnotě zemí BRICs (v % HDP) v letech 2007–2015.....	32
Tabulka 2.2 Struktura HDP zemí BRICs podle výdajové metody (v % HDP) v letech 2007–2015.....	37
Tabulka 2.3 Měnové kurzy v letech 2007–2015.....	57

Seznam literatury a datových zdrojů

Odborné publikace

AX, Tessa, DE BOER, Marno, DE JONG, Sijbren, KORTEWEG, Rem, POLCHAR, Joshua, POORTERMAN, Annemarie a USANOV, Artur. *New Players, New Game?: The Impact of Emerging Economies on Global Governance*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2013. 175 s. ISBN 9789089645487.

BEAUSANG, Francesca. *Globalization and the BRICs: Why the BRICs Will Not Rule the World for Long*. 1st ed. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2012. 215 s. ISBN 9780230243149.

BRICS. *The BRICS Report: A Study of Brazil, Russia, India, China, and South Africa with Special Focus on Synergies and Complementarities*. 1st ed. New Delhi: Oxford University Press, 2012. 208 s. ISBN 9780198085386.

CIHELKOVÁ, Eva a kol. *Světová ekonomika: obecné trendy rozvoje*. 1. vyd. Praha: Beck, 2009. 273 s. ISBN 9788074001550.

KHANNA, V. N. *International Relations*. 5th ed. New Delhi: Vikas Publishing, 2013. 486 s. ISBN 9789325968363.

LAW, Jonathan. *A Dictionary of Business and Management*. 6th ed. Oxford: Oxford University Press, 2016. 672 s. ISBN 9780199684984.

O'NEILL, Jim. *The Growth Map: Economic Opportunity in the BRICs and Beyond*. New York: Portfolio Penguin, 2011. 256 s. ISBN 9781591844815.

STUENKEL, Oliver. *The BRICS and the Future of Global Order*. 1st ed. Lanham, MD: Lexington Books, 2015. 228 s. ISBN 9780739193211.

VARADZIN, František. *Ekonomický rozvoj a růst*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2004. 329 s. ISBN 8086419614.

ŽÍDEK, Libor. *Dějiny světového hospodářství*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 397 s. ISBN 9788073801847.

Internetové zdroje

BLOOMBERG. *ECB Said to Build Taper Consensus as QE Decision Nears* [online]. Změněno 5. 10. 2016. [Cit. 29. 11. 2016]. Dostupné z: <<https://www.bloomberg.com/news/articles/2016-10-04/ecb-said-to-build-tapering-consensus-as-qe-decision-time-nears-itvni14p>>.

BLOOMBERG. *For Once, Low Oil Prices May Be a Problem for World's Economy* [online]. Změněno 2. 2. 2016. [Cit. 25. 11. 2016]. Dostupné z: <<https://www.bloomberg.com/news/articles/2016-02-02/for-once-low-oil-prices-may-be-a-problem-for-world-s-economy>>.

BLOOMBERG. *China Rattles Markets With Yuan Devaluation* [online]. Změněno 11. 8. 2015. [Cit. 4. 12. 2016]. Dostupné z: <<https://www.bloomberg.com/news/articles/2015-08-11/china-weakens-yuan-reference-rate-by-record-1-9-amid-slowdown>>.

BLOOMBERG. *China's Hidden Unemployment Rate* [online]. Změněno 14. 1. 2015. [Cit. 30. 11. 2016]. Dostupné z: <<https://www.bloomberg.com/news/articles/2016-06-05/china-s-hidden-unemployment-rate>>.

BLOOMBERG. *China's State Press Calls for 'Building a de-Americanized World'* [online]. Změněno 14. 10. 2013. Dostupné z: <<https://www.bloomberg.com/news/articles/2013-10-14/chinas-state-press-calls-for-building-a-de-americanized-world>>.

BLOOMBERG. *Is China's Real Unemployment Rate Higher Than America's?* [online]. Změněno 5. 6. 2016. [Cit. 30. 11. 2016]. Dostupné z: <<https://www.bloomberg.com/news/articles/2015-01-14/is-chinas-real-unemployment-rate-higher-than-americas>>.

BLOOMBERG. *Putin Puts Russians on Soviet Diet* [online]. Změněno 7. 8. 2014. [Cit. 6. 12. 2016]. Dostupné z: <<https://www.bloomberg.com/view/articles/2014-08-07/putin-puts-russians-on-soviet-diet>>.

BLOOMBERG. *Russian Consumers Still in Shock as They Cut Back on Food and Medicine* [online]. Změněno 18. 7. 2016. [Cit. 7. 12. 2016]. Dostupné z: <<https://www.bloomberg.com/news/articles/2016-07-18/consumer-collapse-still-shocks-as-russians-forgo-food-medicine>>.

BLOOMBERG. *The Fed Eases Off* [online]. Změněno 16. 9. 2015. [Cit. 29. 11. 2016]. Dostupné z: <<https://www.bloomberg.com/quicktake/federal-reserve-quantitative-easing-tape>>.

BLOOMBERG. *The Very Real Risks That OPEC Won't Cut Crude Oil Production* [online]. Změněno 21. 11. 2016. [Cit. 26. 11. 2016]. Dostupné z: <<https://www.bloomberg.com/news/articles/2016-11-21/the-very-real-risks-that-opec-won-t-cut-crude-oil-production>>.

BRICS. *About BRICS* [online]. Změněno 2016. [Cit. 7. 11. 2016]. Dostupné z: <<http://brics5.co.za/about-brics/>>.

CARNEGIE. *Financial Transmission of the Crisis: What's the Lesson?* [online]. Změněno 17. 6. 2009. [Cit. 25. 11. 2016]. Dostupné z: <<http://carnegieendowment.org/publications/index.cfm?fa=view&id=23284&prog=zgp&proj=zie>>.

CBI CHINA. *Full Translation of the 12th Five-Year Plan* [online]. Změněno 2011. [Cit. 6. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://www.cbichina.org.cn/cbichina/upload/fckeditor/Full%20Translation%20of%20the%2012th%20Five-Year%20Plan.pdf>>.

CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The World Factbook: Brazil* [online]. Změněno 1. 11. 2016. [Cit. 8. 11. 2016]. Dostupné z: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/br.html>>.

CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The World Factbook: China* [online]. Změněno 1. 11. 2016. [Cit. 9. 11. 2016]. Dostupné z: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ch.html>>.

CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The World Factbook: India* [online]. Změněno 1. 11. 2016. [Cit. 8. 11. 2016]. Dostupné z: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html>>.

CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The World Factbook: Russia* [online]. Změněno 1. 11. 2016. [Cit. 8. 11. 2016]. Dostupné z: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/rs.html>>.

CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The World Factbook: South Africa* [online]. Změněno 1. 11. 2016. [Cit. 9. 11. 2016]. Dostupné z: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sf.html>>.

CNBC. *Back to black: India on course for 2015 milestone* [online]. Změněno 21. 1. 2015. [Cit. 3. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://www.cnbc.com/2015/01/21/after-a-decade-india-may-post-current-account-surplus.html>>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Hrubý domácí produkt (HDP) – Metodika* [online]. Změněno 19. 2. 2015. [Cit. 27. 11. 2016]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/hruby_domaci_produk_t_hdp->.

DELOITTE. *The oil mighty: The economic impact of oil price fluctuations* [online]. Změněno 22. 7. 2016. [Cit. 26. 11. 2016]. Dostupné z: <<https://dupress.deloitte.com/dup-us-en/economy/global-economic-outlook/2016/q3-understanding-economic-impact-of-fluctuations-in-oil-prices.html>>.

DUBE Memory, SINGH Suresh. *BRICS and the World Order: A Beginner's Guide* [online]. Změněno 2011. [Cit. 10. 11. 2016]. Dostupné z: <http://cuts-international.org/brics-tern/pdf/BRICS_and_the_World_Order-A_Beginners_Guide.pdf>.

ECB. *ECB announces expanded asset purchase programme* [online]. Změněno 22. 1. 2015. [Cit. 29. 11. 2016]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2015/html/pr150122_1.en.html>.

ECB. *The definition of price stability* [online]. Změněno 2016. [Cit. 29. 11. 2016]. Dostupné z: <<https://www.ecb.europa.eu/mopo/strategy/pricestab/html/index.en.html>>.

FINANCIAL TIMES. *O'Neill heads Goldman division* [online]. Změněno 11. 9. 2010. [Cit. 11. 11. 2016]. Dostupné z: <<https://www.ft.com/content/30e3de30-bcdf-11df-89ef-00144feab49a>>.

FINANCIAL TIMES. *Russian agriculture struggles to meet self-sufficiency challenge* [online]. Změněno 19. 8. 2014. [Cit. 6. 12. 2016]. Dostupné z: <<https://www.ft.com/content/776c7c6a-2782-11e4-ae44-00144feabdc0>>.

FIN24. *Brics move to unseat dollar as trade currency* [online]. Změněno 25. 3. 2012. [Cit. 4. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://www.fin24.com/Economy/Brics-move-to-unseat-dollar-as-trade-currency-20120325>>.

FORBES. *Top 10 Countries With The Largest Gold Reserves* [online]. Změněno 26. 5. 2016. [Cit. 3. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://www.forbes.com/sites/greatspeculations/2016/05/26/top-10-countries-with-the-largest-gold-reserves/#4b784d2d466b>>.

FRED. *Dow Jones Industrial Average© (DJIA)* [online]. Změněno 16. 11. 2016. [Cit. 25. 11. 2016]. Dostupné z: <<https://fred.stlouisfed.org/series/DJIA/downloaddata>>.

FRED. *Crude Oil Prices: West Texas Intermediate (WTI) - Cushing, Oklahoma (DCOILWTICO)* [online]. Změněno 16. 11. 2016. [Cit. 25. 11. 2016]. Dostupné z: <<https://fred.stlouisfed.org/series/DCOILWTICO/downloaddata>>.

GEOHIVE. *Countries with most surface area* [online]. Změněno 2013. [Cit. 9. 11. 2016]. Dostupné z: <http://www.geohive.com/earth/area_top50.aspx>.

IMF. *International Jobs Report* [online]. Změněno 2015. [Cit. 30. 11. 2016]. Dostupné z: <<http://graphics.eiu.com/upload/eb/IJR-January-2015.pdf>>.

IMF. *World Economic Outlook - Frequently Asked Questions* [online]. Změněno 4. 10. 2016. [Cit. 5. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/faq.htm#q4b>>.

INVESTIA. *Jak si v roce 2010 vedly země BRIC?* [online]. Změněno 31. 1. 2011. [Cit. 11. 11. 2016]. Dostupné z: <<http://www.investia.cz/jak-si-v-roce-2010-vedly-zeme-bric>>.

MAKE IN INDIA. *About* [online]. Změněno 2016. [Cit. 6. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://www.makeinindia.com/about>>.

MAPS OF WORLD. *Russia Population Density Map* [online]. Změněno 2016. [Cit. 8. 11. 2016]. Dostupné z: <<http://www.mapsofworld.com/russia/thematic-maps/population-density-map.html>>.

NEW DEVELOPMENT BANK. *Agreement on the New Development Bank* [online]. Změněno 15. 7. 2014. [Cit. 4. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://www.ndb.int/download/Agreement%20on%20the%20New%20Development%20Bank.pdf>>.

OECD. *Data: Russian Federation* [online]. Změněno 2016. [Cit. 8. 11. 2016]. Dostupné z: <<https://data.oecd.org/russian-federation.htm>>.

OECD. *Data: South Africa* [online]. Změněno 2016. [Cit. 9. 11. 2016]. Dostupné z: <<https://data.oecd.org/south-africa.htm>>.

O'NEILL, Jim. *Building Better Global Economic BRICs* [online]. Global Economics Paper No: 66. Goldman Sachs. Změněno 30. 11. 2001. [Cit. 7. 11. 2016]. Dostupné z: <<http://www.goldmansachs.com/our-thinking/archive/archive-pdfs/build-better-brics.pdf>>.

O'NEILL, Jim, PURUSHOTHAMAN, Roopa, STUPNYTSKA, Anna, WILSON, Dominic. *How Solid are the BRICs?* [online]. Global Economics Paper No: 134. Goldman Sachs. Změněno 1. 12. 2005. [Cit. 11. 11. 2016]. Dostupné z: <<http://www.goldmansachs.com/our-thinking/archive/archive-pdfs/how-solid.pdf>>.

PATRIA. *BRIC protipóly: Čína a Brazílie* [online]. Změněno 15. 7. 2013. [Cit. 9. 11. 2016]. Dostupné z: <<https://www.patria.cz/zpravodajstvi/2381809/bric-protipoly-cina-a-brazilie.html>>.

PENÍZE. *Země BRIC: Nadechnutí před dalším růstem* [online]. Změněno 5. 11. 2008. [Cit. 11. 11. 2016]. Dostupné z: <<http://www.penize.cz/investice/46502-zeme-bric-nadechnuti-pred-dalsim-rustem>>.

PURUSHOTHAMAN, Roopa, WILSON, Dominic. *Dreaming with BRICs: The Path to 2050* [online]. Global Economics Paper No: 99. Goldman Sachs. Změněno 1. 10. 2003. [Cit. 7. 11. 2016]. Dostupné z: <<http://www.goldmansachs.com/our-thinking/archive/archive-pdfs/brics-dream.pdf>>.

RESERVE BANK OF INDIA. *Special Data Dissemination Standards* [online]. Změněno 31. 3. 2016. [Cit. 2. 12. 2016]. Dostupné z: <https://rbi.org.in/Scripts/SDDS_ViewDetails.aspx?Id=5&IndexTitle=Balance%20of%20Payment>.

REUTERS. *India's gold imports drop for ninth straight month in September – GFMS* [online]. Změněno 3. 10. 2016. [Cit. 3. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://in.reuters.com/article/india-gold-imports-idINKCN1230XH>>.

REUTERS. *OPEC, non-OPEC agree first global oil pact since 2001* [online]. Změněno 10. 12. 2016. [Cit. 17. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://www.reuters.com/article/us-opec-meeting-idUSKBN13Z0J8>>.

SOUTH AFRICAN GOVERNMENT. *History* [online]. Změněno 2016. [Cit. 9. 11. 2016]. Dostupné z: <<http://www.gov.za/node/68>>.

SPERLICH, Yvonne. *From power transition to economic integration theory: A review of the BRICS literature* [online]. Změněno 1. 10. 2015. [Cit. 23. 11. 2016]. Dostupné z: <<http://www.unige.ch/ses/dsec/repec/files/15101.pdf>>.

STATISTA. *China: population distribution by age group 2015* [online]. Změněno 2016. [Cit. 9. 11. 2016]. Dostupné z: <<https://www.statista.com/statistics/251524/population-distribution-by-age-group-in-china/>>.

STATISTICS SOUTH AFRICA. *Mid-year population estimates 2014* [online]. Změněno 31. 7. 2014. [Cit. 9. 11. 2016]. Dostupné z: <<http://beta2.statssa.gov.za/publications/P0302/P03022014.pdf>>.

THE BALANCE. *Top Emerging Market Economies* [online]. Změněno 17. 2. 2016. [Cit. 9. 11. 2016]. Dostupné z: <<https://www.thebalance.com/top-emerging-market-economies-1979085>>.

THE BALANCE. *What Were the Top Ten Events of the Decade?* [online]. Změněno 28. 6. 2016. [Cit. 25. 11. 2016]. Dostupné z: <<https://www.thebalance.com/what-were-the-top-ten-events-of-the-decade-3305697>>.

THE BRICS POST. *Analysis: Brazil's recession to 'deepen' in 2016* [online]. Změněno 18. 12. 2015. [Cit. 29. 11. 2016]. Dostupné z: <<http://thebricspost.com/analysis-brazils-recession-to-deepen-in-2016/#.WD27pbLhDIV>>.

THE BRICS POST. *China proposes BRICS free trade area* [online]. Změněno 10. 10. 2016. [Cit. 23. 11. 2016]. Dostupné z: <<http://thebricspost.com/china-proposes-brics-free-trade-area/#.WDTAcLLhDIV>>.

THE ECONOMIST. *Land of promise* [online]. Změněno 12. 4. 2007. [Cit. 6. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://www.economist.com/node/8952466>>.

THE ECONOMIST. *Made in China?* [online]. Změněno 14. 3. 2015. [Cit. 3. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://www.economist.com/news/leaders/21646204-asias-dominance-manufacturing-will-endure-will-make-development-harder-others-made>>.

THE ECONOMIST. *Served in China* [online]. Změněno 21. 2. 2013. [Cit. 6. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://www.economist.com/news/finance-and-economics/21572236-services-are-poised-become-countrys-biggest-sector-served-china>>.

THE ECONOMIST. *The battle of midpoint* [online]. Změněno 13. 8. 2015. [Cit. 4. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://www.economist.com/news/finance-and-economics/21661012-china-initiates-market-reforms-its-currency-then-backtracks-battle>>.

THE ECONOMIST. *The end of the line* [online]. Změněno 20. 11. 2014. [Cit. 3. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://www.economist.com/news/briefing/21633816-more-decade-oil-income-and-consumer-spending-have-delivered-growth-vladimir-putins>>.

THE ECONOMIST. *The triumph of Vladimir Putin* [online]. Změněno 1. 2. 2014. [Cit. 30. 11. 2016]. Dostupné z: <<http://www.economist.com/news/leaders/21595451-successes-abroad-and-winter-olympics-make-russia-look-strong-where-it-matters-it>>.

THE ECONOMIST. *Wasting time* [online]. Změněno 9. 5. 2013. [Cit. 1. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://www.economist.com/news/briefing/21577373-india-will-soon-have-fifth-worlds-working-age-population-it-urgently-needs-provide>>.

THE HINDU. *BRICS nations should trade more in each other's currency, says India* [online]. Změněno 3. 11. 2016. [Cit. 4. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://www.thehindu.com/business/Economy/BRICS-nations-should-trade-more-in-each-other%E2%80%99s-currency-says-India/article16070237.ece>>.

THE WORLD BANK. *Data: GDP ranking* [online]. Změněno 2016. [Cit. 23. 11. 2016]. Dostupné z: <<http://data.worldbank.org/data-catalog/GDP-ranking-table>>.

THE WORLD BANK. *Data: Indicators: Agriculture, value added (% of GDP)* [online]. Změněno 2016. [Cit. 5. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://data.worldbank.org/indicator/NV.AGR.TOTL.ZS?end=2015&start=2007>>.

THE WORLD BANK. *Data: Indicators: Current account balance (BoP, current US\$)* [online]. Změněno 2016. [Cit. 2. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://data.worldbank.org/indicator/BN.CAB.XOKA.CD?end=2015&start=2007&view=chart>>.

THE WORLD BANK. *Data: Indicators: Exports of goods and services (BoP, current US\$)* [online]. Změněno 2016. [Cit. 3. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://data.worldbank.org/indicator/BX.GSR.GNFS.CD>>.

THE WORLD BANK. *Data: Indicators: GDP at market prices (constant 2010 US\$)* [online]. Změněno 2016. [Cit. 4. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD?locations=1W>>.

THE WORLD BANK. *Data: Indicators: GDP growth (annual %)* [online]. Změněno 2016. [Cit. 4. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?end=2015&start=2007&view=chart>>.

THE WORLD BANK. *Data: Indicators: GDP per capita (constant 2010 US\$)* [online]. Změněno 2016. [Cit. 4. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.KD?locations=1W>>.

THE WORLD BANK. *Data: Indicators: GDP (current US\$)* [online]. Změněno 2016. [Cit. 4. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?contextual=default>>.

THE WORLD BANK. *Data: Indicators: General government final consumption expenditure (% of GDP)* [online]. Změněno 2016. [Cit. 6. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://data.worldbank.org/indicator/NE.CON.GOVT.ZS?end=2015&start=2007>>.

THE WORLD BANK. *Data: Indicators: Gross capital formation (% of GDP)* [online]. Změněno 2016. [Cit. 6. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://data.worldbank.org/indicator/NE.GDI.TOTL.ZS?end=2015&start=2007>>.

THE WORLD BANK. *Data: Indicators: Gross domestic savings (% of GDP)* [online]. Změněno 2016. [Cit. 7. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDS.TOTL.ZS?locations=BR>>.

THE WORLD BANK. *Data: Indicators: Household final consumption expenditure, etc. (% of GDP)* [online]. Změněno 2016. [Cit. 6. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://data.worldbank.org/indicator/NE.CON.PETC.ZS?end=2015&start=2007>>.

THE WORLD BANK. *Data: Indicators: Imports of goods and services (% of GDP)* [online]. Změněno 2016. [Cit. 6. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://data.worldbank.org/indicator/NE.IMP.GNFS.ZS?end=2015&start=2007>>.

THE WORLD BANK. *Data: Indicators: Industry, value added (% of GDP)* [online]. Změněno 2016. [Cit. 5. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://data.worldbank.org/indicator/NV.IND.TOTL.ZS?end=2015&start=2007>>.

THE WORLD BANK. *Data: Indicators: Inflation, consumer prices (annual %)* [online]. Změněno 2016. [Cit. 29. 11. 2016]. Dostupné z: <<http://data.worldbank.org/indicator/FP.CPI.TOTL.ZG?end=2015&start=2007>>.

THE WORLD BANK. *Data: Indicators: Official exchange rate (LCU per US\$, period average)* [online]. Změněno 2016. [Cit. 4. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://data.worldbank.org/indicator/PA.NUS.FCRF>>.

THE WORLD BANK. *Data: Indicators: Population ages 65 and above (% of total)* [online]. Změněno 2016. [Cit. 1. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.65UP.TO.ZS?locations=IN>>.

THE WORLD BANK. *Data: Indicators: Services, etc., value added (% of GDP)* [online]. Změněno 2016. [Cit. 5. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://data.worldbank.org/indicator/NV.SRV.TETC.ZS?end=2015&start=2007>>.

THE WORLD BANK. *Data: Indicators: Unemployment, total (% of total labor force)* [online]. Změněno 2016. [Cit. 30. 11. 2016]. Dostupné z: <<http://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.TOTL.ZS?view=chart>>.

THE WORLD BANK. *Data: Indicators: Urban population (% of total)* [online]. Změněno 2016. [Cit. 8. 11. 2016]. Dostupné z: <<http://data.worldbank.org/indicator/SP.URB.TOTL.IN.ZS?locations=BR>>.

THE WORLD BANK. *China Overview* [online]. Změněno 14. 9. 2016. [Cit. 9. 11. 2016]. Dostupné z: <<http://www.worldbank.org/en/country/china/overview>>.

THE WORLD BANK. *India Overview* [online]. Změněno 2016. [Cit. 9. 11. 2016]. Dostupné z: <<http://www.worldbank.org/en/country/india/overview#1>>.

THE WORLD BANK. *Russia Overview* [online]. Změněno 2016. [Cit. 8. 11. 2016]. Dostupné z: <<http://www.worldbank.org/en/country/russia/overview#3>>.

UNITED STATES DEPARTMENT OF AGRICULTURE. *Propellers of Agricultural Productivity in India: Report summary* [online]. Změněno 2015. [Cit. 7. 12. 2016]. Dostupné z: <https://www.ers.usda.gov/webdocs/publications/err203/55655_err-203_summary.pdf>.

U.S. ENERGY INFORMATION ADMINISTRATION. *Europe Brent Spot Price FOB* [online]. Změněno 2016. [Cit. 8. 11. 2016]. Dostupné z: <<https://www.eia.gov/dnav/pet/hist/LeafHandler.ashx?n=pet&s=rbrte&f=m>>.

U.S. ENERGY INFORMATION ADMINISTRATION. *FAQ: What countries are the top net importers of oil?* [online]. Změněno 18. 6. 2015. [Cit. 25. 11. 2016]. Dostupné z: <<https://www.eia.gov/tools/faqs/faq.cfm?id=709&t=6>>.

WORLD VISION. *Country Profile Brazil* [online]. Změněno 2010. [Cit. 8. 11. 2016]. Dostupné z: <<https://www.worldvision.com.au/docs/default-source/school-resources/brazil-country-profile.pdf?sfvrsn=0>>.

WORLD VISION. *China Facts* [online]. Změněno 2016. [Cit. 9. 11. 2016]. Dostupné z: <<https://www.worldvision.org/our-impact/country-profiles/china>>.

WORLDMETERS. *Brazil Population* [online]. Změněno 2016. [Cit. 8. 11. 2016]. Dostupné z: <<http://www.worldometers.info/world-population/brazil-population/>>.

WORLDMETERS. *China Population* [online]. Změněno 2016. [Cit. 9. 11. 2016]. Dostupné z: <<http://www.worldometers.info/world-population/china-population/>>.

WORLDMETERS. *India Population* [online]. Změněno 2016. [Cit. 9. 11. 2016]. Dostupné z: <<http://www.worldometers.info/world-population/india-population/>>.

WORLDMETERS. *Population Comparison: China, EU, USA, and Japan* [online]. Změněno 2016. [Cit. 9. 11. 2016]. Dostupné z: <<http://www.worldometers.info/population/china-eu-usa-japan-comparison/>>.

WORLDMETERS. *South Africa Population* [online]. Změněno 2016. [Cit. 9. 11. 2016]. Dostupné z: <<http://www.worldometers.info/world-population/south-africa-population/>>.

WORLDMETERS. *World Population Clock* [online]. Změněno 2016. [Cit. 9. 11. 2016]. Dostupné z: <<http://www.worldometers.info/world-population/>>.

WORLD'S TOP EXPORTS. *Crude Oil Exports by Country* [online]. Změněno 7. 11. 2016. [Cit. 26. 11. 2016]. Dostupné z: <<http://www.worldstopexports.com/worlds-top-oil-exports-country/>>.

WORLD'S TOP EXPORTS. *China's Top Import Partners* [online]. Změněno 11. 12. 2016. [Cit. 12. 12. 2016]. Dostupné z: <<http://www.worldstopexports.com/chinas-top-import-partners/>>.

WORLD'S TOP EXPORTS. *Top African Export Countries* [online]. Změněno 15. 10. 2016. [Cit. 9. 11. 2016]. Dostupné z: <<http://www.worldstopexports.com/top-african-export-countries/>>.